រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

វិទ្យាស្ថានមនុស្សសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម

ផលប៉ះពាល់នៃវិបត្តិកូវីដ-១៩ លើ សង្គម-សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា

Impacts of COVID-19 Crisis on Cambodia’s Socio-Economy

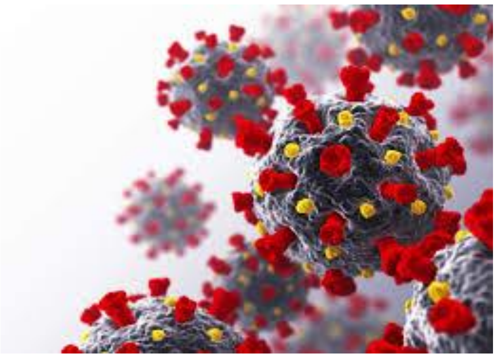

រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

កុម្ភៈ ២០២១

ផលប៉ះពាល់នៃវិបត្តិកូវីដ-១៩ លើសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា

អត្ថបទរាយការណ៍ដោយ៖

១. លោក លី គុង ២. លោក មាយ សារី ៣. បណ្ឌិត ផុន កសិកា

សមាសភាពគម្រោងស្រាវជ្រាវ

ល.រ	គោត្តនាមនិងនាម	តួនាទីក្នុងគម្រោង
១	បណ្ឌិត **ផុន កសិកា**	ទីប្រឹក្សាគម្រោង
២	លោក **លី គុង**	ប្រធានគម្រោង
៣	លោក **មាយ សារី**	អនុប្រធានគម្រោង
៤	បណ្ឌិត **ឱុយ យូឃីម**	សមាជិកគម្រោង
៥	លោក **ឃិន យ៉ង់**	សមាជិកគម្រោង
៦	បណ្ឌិត **ប៉ាន់ ឧត្តរ៉ា**	សមាជិកគម្រោង
៧	បណ្ឌិត **ហែម ឡាច**	សមាជិកគម្រោង
៨	លោក **ឈុន ផារ៉េម**	សមាជិកគម្រោង
សរុបសមាជិកគម្រោង៖ ៨នាក់		

អំពីរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា

រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា គឺជាស្ថាប័នស្រាវជ្រាវធំបំផុតមួយរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលមានបេសកកម្មសិក្សាស្រាវជ្រាវ ទាំងក្នុងក្របខណ្ឌសិក្សាអប់រំ (Academic Research) និងក្របខណ្ឌស្រាវជ្រាវគោលនយោបាយ (Policy Research) ទៅលើមុខជំនាញឯកទេស និងបញ្ហានានាដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម វិទ្យាសាស្ត្រពិត និងវិទ្យាសាស្ត្រធម្មជាតិជាដើម។ ក្រៅពីបេសកកម្មស្រាវជ្រាវ រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជាក៏បានដើរតួយ៉ាងសកម្ម ក្នុងការបណ្តុះបណ្តាលធនធានមនុស្សលើគ្រប់មុខជំនាញឯកទេស ចាប់ពីថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រជាន់ខ្ពស់ ដល់ថ្នាក់បណ្ឌិត ដោយផ្តោតជាសំខាន់លើការសិក្សាស្រាវជ្រាវ ដើម្បីពង្រឹងការអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិ ដោយផ្អែកលើចំណេះដឹង ជំនាញប្រកបដោយចក្ខុវិស័យវែងឆ្ងាយ។

ចក្ខុវិស័យ

រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា នឹងប្រែក្លាយខ្លួនទៅជាស្ថាប័នស្រាវជ្រាវជាន់ខ្ពស់ និងឈានមុខគេរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ដើម្បីអភិវឌ្ឍកម្លាំងបញ្ញាញាណសម្រាប់ជាតិ ពង្រឹង និងពង្រីកការសិក្សាស្រាវជ្រាវលើគ្រប់វិស័យ និងជំនាញឯកទេស។

បេសកកម្ម

ផ្អែកទៅលើក្របខណ្ឌតួនាទី និងចក្ខុវិស័យក្នុងការចូលរួមអភិវឌ្ឍប្រទេស រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជាមានបេសកកម្មដូចខាងក្រោម៖

- គ្រប់គ្រង និងពង្រីកការស្រាវជ្រាវខេមរវិទ្យា និងគ្រប់មុខជំនាញឯកទេស
- រៀបចំវេទិកាស្រាវជ្រាវបែបវិទ្យាសាស្ត្រទាំងថ្នាក់ជាតិ និងអន្តរជាតិដើម្បីចែករំលែកចំណេះដឹង និងបទពិសោធន៍ដល់គ្រប់មជ្ឈដ្ឋាន
- បោះពុម្ពឯកសារ ស្នាដៃស្រាវជ្រាវ និងរបកគំហើញវិទ្យាសាស្ត្រជាភាសាជាតិ និងភាសាបរទេសឱ្យបានទូលំទូលាយដល់មហាជននៅក្នុងប្រទេស ក៏ដូចជាផ្សព្វផ្សាយខេមរវិទ្យានៅលើវេទិកាអន្តរជាតិ
- ប្រមូល និងតម្កល់ឯកសារស្រាវជ្រាវអំពីប្រទេសកម្ពុជាពីបណ្តាប្រទេសនានានៅក្នុងតំបន់ និងលើពិភពលោក
- ពិនិត្យ និងវាយតម្លៃស្នាដៃស្រាវជ្រាវវិទ្យាសាស្ត្រដើម្បីផ្តល់ជាគ្រឿងឥស្សរយសដល់ម្ចាស់ស្នាដៃទៅតាមសមិទ្ធផលជាក់ស្តែង

អាសយដ្ឋានទំនាក់ទំនង៖

- មហាវិថីសហព័ន្ធរុស្ស៊ី សង្កាត់អូរបែកក្អម ខណ្ឌសែនសុខ រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- ទូរសព្ទ៖ (+៨៥៥) ២៣ ៨៩០ ១៨០
- គេហទំព័រ៖ www.rac.gov.kh
- អ៊ីមែល៖ info@rac.gov.kh
- ប្រអប់សំបុត្រ៖ P.O. Box 531 Phnom Penh, Cambodia

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

ជាដំបូងនេះ ក្រុមការងារគម្រោងស្រាវជ្រាវលើប្រធានបទ «**ផលប៉ះពាល់នៃវិបត្តិកូវីដ-១៩ លើសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា**» សូមគោរពថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅជូនចំពោះឯកឧត្តមបណ្ឌិតសភាចារ្យ **សុខ ទូច** ប្រធានរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ដែលបានអនុម័តកញ្ចប់ថវិកា ដើម្បីអនុវត្តដំណើរការគម្រោងស្រាវជ្រាវខាងលើ។ ជាពិសេស យើងខ្ញុំសូមអរគុណនូវអនុសាសន៍ល្អៗ ដែលឯកឧត្តមបណ្ឌិតសភាចារ្យប្រធានតែងតែផ្តល់ជូន ព្រមទាំងការលើកទឹកចិត្តដល់មន្ត្រីក្រោមឱវាទ ឱ្យខិតខំ និងពង្រឹងកិច្ចការងារស្រាវជ្រាវ ដើម្បីជាប្រយោជន៍សម្រាប់ស្ថាប័ន ជាតិ និងសង្គមកម្ពុជា។

ក្រុមការងារស្រាវជ្រាវ ក៏សូមថ្លែងអំណរគុណដល់ថ្នាក់ដឹកនាំក្រសួង និងមន្ទីរពាក់ព័ន្ធនានាដូចជាក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម អាជ្ញាធរអប្សរា មន្ទីរពាណិជ្ជកម្ម មន្ទីរការងារនិងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ មន្ទីរដែនដី និងនគរូបនីយកម្ម មន្ទីរវប្បធម៌ មន្ទីរទេសចរណ៍ ខេត្តនានាតាមប៉ូលទេសចរណ៍ទាំងបួនដែលបានសហការក្នុងកិច្ចការងារប្រមូលទិន្នន័យ និងព័ត៌មានចាំបាច់នានា។ បន្ថែមពីលើនេះ យើងខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណដល់លោកអភិបាលរងខេត្តបាត់ដំបង ព្រមទាំងមន្ទីរចំណុះនានាក្នុងខេត្តដែលជួយសម្រួលនូវការងារប្រមូលទិន្នន័យទាក់ទងនឹងផលប៉ះពាល់នានាពីការរីករាលដាលជំងឺកូវីដ-១៩ ទៅលើវិស័យនានាផងដែរ។

យើងខ្ញុំក៏សូមថ្លែងអំណរគុណដល់ ក្រុមហ៊ុនប្រតិបត្តិករទេសចរណ៍ ម្ចាស់អាជីវកម្មសណ្ឋាគារ ផ្ទះសំណាក់ ភោជនីយដ្ឋាន ហាងអាហារ សហជីពកម្មករ អ្នកផ្តល់សេវាទេសចរណ៍ មគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍ អ្នកលក់វត្ថុអនុស្សាវរីយ ភ្នាក់ងារ បុគ្គលិកក្រុមហ៊ុនអចលនទ្រព្យ ព្រមទាំង ប្រជាពលរដ្ឋដែលរស់នៅតាមខេត្តគោលដៅទាំងឡាយ ដែលបានផ្តល់កិច្ចសហការយ៉ាងកក់ក្តៅ ដល់សមាជិកគម្រោងយើងខ្ញុំ ដើម្បីប្រមូលទិន្នន័យ និងព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនានាផងដែរ។

ជាទីបញ្ចប់នេះ ក្រុមការងារស្រាវជ្រាវគម្រោង «**ផលប៉ះពាល់នៃវិបត្តិកូវីដ-១៩ លើសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា**» ទាំងអស់ សូមគោរពជូនពរដល់ឯកឧត្តមបណ្ឌិតសភាចារ្យប្រធានរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា ព្រមទាំងឯកឧត្តម លោក លោកស្រីទាំងអស់ដែលបានជួយគាំទ្រ ផ្តល់ទិន្នន័យ ព័ត៌មាន គំនិតយោបល់ដល់កិច្ចការស្រាវជ្រាវខាងលើ ឱ្យជួបតែពុទ្ធពរទាំងបួនប្រការ សេចក្តីសុខ សុខភាពល្អបរិបូរណ៍ និងជោគជ័យក្នុងកិច្ចការងារ និងមុខរបរទទួលទានជាបន្តទៅទៀត។

មាតិកាអត្ថបទ

អំពីរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា 2

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ 4

មាតិកាអត្ថបទ 5

បញ្ជីតារាង 7

បញ្ជីរូបភាព 8

ជំពូក ១៖ សេចក្តីផ្តើម 9

១.១. ទិដ្ឋភាពទូទៅ 9

១.២. អំពីការស្រាវជ្រាវ 11

ជំពូក ២៖ ផលប៉ះពាល់លើវិស័យទេសចរណ៍ 15

២.១. ផលប៉ះពាល់លើវិស័យទេសចរណ៍ 16

២.២. បញ្ហាប្រឈមក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ 22

ជំពូក ៣៖ ផលប៉ះពាល់លើវិស័យអចលនទ្រព្យ 29

៣.១. ផលប៉ះពាល់លើវិស័យអចលនទ្រព្យកម្ពុជា 30

៣.២. បញ្ហាប្រឈមក្នុងវិស័យអចលនទ្រព្យ 32

ជំពូក ៤៖ ផលប៉ះពាល់លើវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ 35

៤.១. ផលប៉ះពាល់លើអាជីវកម្មហិរញ្ញវត្ថុ 35

៤.២. ផលប៉ះពាល់លើហិរញ្ញវត្ថុជាតិ 38

ជំពូក ៥៖ ផលប៉ះពាល់លើការងារនិងមុខរបរ 45

៥.១. ផលប៉ះពាល់លើការងារក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្ម 45

៥.២. ផលប៉ះពាល់លើមុខរបរក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ 47

៥.៣. ផលប៉ះពាល់លើមុខរបរ និងការងារក្រៅប្រព័ន្ធ 49

ជំពូក ៦៖ មេរៀនយុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់កម្ពុជា 50

៦.១. យុទ្ធសាស្ត្រក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ 50

៦.២. យុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់វិស័យអចលនទ្រព្យ 58

ជំពូក ៧៖ សន្និដ្ឋាននិងអនុសាសន៍ 62

៧.១. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន 62

៧.២. អនុសាសន៍សម្រាប់កម្ពុជា 64

ឯកសារយោង 75

ឧបសម្ព័ន្ធ 84

បញ្ជីតារាង

តារាងទី 1៖ សមាសភាពក្រុមគោលដៅដែលចូលរួមក្នុងការសិក្សាគម្រោងកូវីដ-១៩ 11

តារាងទី 2៖ ទីផ្សារទេសចរណ៍សំខាន់ៗទាំង១០ របស់កម្ពុជា 18

តារាងទី 3៖ ចំនួនភ្ញៀវទេសចរណ៍អន្តរជាតិគិតត្រឹមខែវិច្ឆិកាឆ្នាំ២០២០ 20

តារាងទី 4៖ ភ្ញៀវទេសចរណ៍ដែលធ្វើដំណើរកំសាន្តក្នុងអំឡុងបុណ្យភ្ជុំបុណ្យឆ្នាំ២០២០ 21

តារាងទី 5៖ ទិន្នន័យការឧបត្ថម្ភបុគ្គលិក កម្មករ ក្នុងវិស័យកាត់ដេរ និងវិស័យទេសចរណ៍ 40

តារាងទី 6៖ ការប៉ាន់ស្មាន និងព្យាករមកលើសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា គិតជា(%) 62

បញ្ជីរូបភាព

រូបភាពទី 1៖ អត្រាកំណើននៃផលិតផលសរុបក្នុងស្រុកមុន និងក្រោយវិបត្តិកូវីដ-១៩ 10
រូបភាពទី 2៖ សកម្មភាពជួបសម្ភាសក្រុមគោលដៅនៅតាមទីតាំងនានា 13
រូបភាពទី 3៖ វិស័យឆ្អឹងខ្នងសេដ្ឋកិច្ចនានាដែលចូលរួមក្នុងផលិតផលក្នុងស្រុករបស់កម្ពុជា 16
រូបភាពទី 4៖ ភ្ញៀវជាតិនិងអន្តរជាតិធ្វើដំណើរទេសចរណ៍ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា (២០១៥-២០១៩).......17
រូបភាពទី 5៖ អត្រាកំណើនភ្ញៀវទេសចរណ៍អន្តរជាតិ (២០១៥-២០១៩)...............................18
រូបភាពទី 6៖ ទិដ្ឋភាពផ្សាររាត្រីអំឡុងពេលនៃការរីករាលដាលនៃជម្ងឺកូវីដ-១៩........................... 20
រូបភាពទី 7៖ កិច្ចសម្ភាសលោក ង៉ែត ពិទូ ប្រធានមន្ទីរទេសចរណ៍ខេត្តរតនៈគិរី......................... 24
រូបភាពទី 8៖ កិច្ចសម្ភាសជាមួយមន្ត្រីនៅក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម 94
រូបភាពទី 9៖ កិច្ចសម្ភាសជាមួយបុគ្គលិកគ្រប់គ្រងសណ្ឋាគារកូឡាបស រាជធានីភ្នំពេញ 94
រូបភាពទី 10៖ កិច្ចសម្ភាសជាមួយមគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍រាជធានីភ្នំពេញ 95
រូបភាពទី 11៖ កិច្ចសម្ភាសជាមួយភ្នាក់ងារទេសចរណ៍នៅផ្សារសូរិយា...................................... 95
រូបភាពទី 12៖ កិច្ចសម្ភាសជាមួយមគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍ ខេត្តសៀមរាប..................................96
រូបភាពទី 13៖ កិច្ចសម្ភាសជាមួយថ្នាក់ដឹកនាំសហជីពកម្មករ...96
រូបភាពទី 14៖ កិច្ចសម្ភាសជាមួយបុគ្គលិកប្រតិបត្តិករទេសចរណ៍ ខេត្តសៀមរាប 97
រូបភាពទី 15៖ កិច្ចសម្ភាសជាមួយថ្នាក់ដឹកនាំតំណាងក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម 97
រូបភាពទី 16៖ កិច្ចសម្ភាសជាមួយលោកង៉ែត ពិទូ ប្រធានមន្ទីរទេសចរណ៍ខេត្តរតនៈគិរី................98
រូបភាពទី 17៖ សកម្មភាពសំណេះសំណាលជាមួយប្រជាពលរដ្ឋរកស៊ីក្នុងវិស័យទេសចរណ៍..........98

ជំពូក ១
សេចក្តីផ្តើម

១.១. ទិដ្ឋភាពទូទៅ

កម្ពុជាទទួលបានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិខ្ពស់គួរឱ្យកត់សម្គាល់ ក្នុងរយៈពេលជាងពីរទសវត្សរ៍ចុងក្រោយ ហើយបើតាមទិន្នន័យរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ធនាគារពិភពលោក ក៏ដូចជាធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី បានបង្ហាញថាប្រទេសកម្ពុជាទទួលបានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចប្រចាំឆ្នាំប្រមាណ ៧.៧% ក្នុងចន្លោះឆ្នាំ១៩៩៥-២០១៨។ អត្រាកំណើនប្រចាំឆ្នាំដ៏ខ្ពស់នេះ បានធ្វើឱ្យកម្ពុជាក្លាយទៅជាប្រទេសមួយដែលមានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចលឿនជាងគេក្នុងពិភពលោក។ បើតាមរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំ២០១៩ របស់ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជាបានបង្ហាញថា កំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជានៅក្នុងឆ្នាំ២០១៩ បានកើនឡើងនៅក្នុងរង្វង់៧,១% ដោយមានការចូលរួមពីវិស័យនានាជាច្រើន ដូចជា វិស័យឧស្សាហកម្មប្រមាណ ៣៨,៣% វិស័យសេវាកម្មប្រមាណ ៣៨,១% និងវិស័យកសិកម្មប្រមាណ ១៦% (ហ៊ុន សិរីវឌ្ឍន៍, ២០២០)។ យើងសង្កេតឃើញថា មានកត្តាជាច្រើនបានរួមចំណែកក្នុងការថែរក្សាកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាដែលមានដូចជា កត្តាសុខសន្តិភាព កំណើននៃការវិនិយោគទុនបរទេស ព្រមទាំងការរីកចម្រើននៃវិស័យសេវាកម្ម ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ អចលនទ្រព្យ ទេសចរណ៍ ពាណិជ្ជកម្ម និងកសិកម្មជាដើម។ ជាមួយនឹងការរីកចម្រើន ព្រមទាំងកិច្ចប្រឹងប្រែងដ៏សកម្មនេះ កម្ពុជាបានប្រែក្លាយខ្លួនទៅជាប្រទេសមានប្រាក់ចំណូលទាបកម្រិតមធ្យមក្នុងឆ្នាំ២០១៥ និងមានមហិច្ឆតាក្លាយខ្លួនទៅជាប្រទេសដែលមានប្រាក់ចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់នៅឆ្នាំ២០៣០ ថែមទៀត។

ដោយឡែក ចាប់តាំងពីចុងឆ្នាំ២០១៩កន្លងមក ប្រទេសជាច្រើននៅលើពិភពលោក រួមទាំងកម្ពុជាផងដែរ បានជួបប្រទះនឹងស្ថានការណ៍នៃការរាតត្បាតជំងឺឆ្លងកូវីដ-១៩ ហើយបានក្លាយជាព្រឹត្តិការណ៍សោកនាដកម្មសកលមួយ ដែលគ្មាននរណាម្នាក់អាចទស្សន៍ទាយបាន។ គិតត្រឹមថ្ងៃទី២៤ ខែវិច្ឆិកាឆ្នាំ២០២០នេះ ចំនួនអ្នកឆ្លងមេរោគកូវីដ-១៩ មានជិត៦០លាននាក់ និងមានអ្នកបាត់បង់ជីវិតច្រើនជាង១.៤លាននាក់រួចទៅហើយ។ ដោយឡែកនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ក៏មានអ្នកឆ្លងមេរោគកូវីដ-១៩នេះ សរុបចំនួន៣០៦នាក់ ដែលក្នុងនោះ អ្នកជាសះស្បើយមានចំនួន២៩៥នាក់ (Worlddometers, 2020)។ ទោះបីជាមានមនុស្សស្លាប់យ៉ាងច្រើននៅទូទាំងពិភពលោកដោយសារជំងឺកូវីដ-១៩នេះក្តី ប៉ុន្តែអ្នកជំនាញខាងសេដ្ឋកិច្ចជាច្រើននៅតែចាត់ទុកថា វិបត្តិសេដ្ឋកិច្ចដែល

បណ្តាលមកពីជំងឺរាតត្បាតមួយនេះ អាចបង្កើតជាបញ្ហាធំជាងបញ្ហាសុខភាពទៅទៀត (Laura Oliver, 2020)។

រយៈពេលប្រមាណ ៤០ឆ្នាំកន្លងទៅនេះ ពិភពលោកបានឆ្លងកាត់វិបត្តិសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចជាច្រើន ដូចជា វិបត្តិប្រាក់សន្សំ និងកម្ចីនៅអំឡុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៨០ វិបត្តិផ្សារភាគហ៊ុននៅឆ្នាំ១៩៨៧ និងវិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុសកលក្នុងឆ្នាំ២០០៧-២០០៨ ជាដើម (Spencer Anderson, 2013)។ មិនខុសពីវិបត្តិមុនៗ ការកើតឡើងនៃជំងឺកូវីដ-១៩នេះ បានជះឥទ្ធិពលធ្ងន់ធ្ងរដល់សេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក ជាពិសេសប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ មិនត្រឹមតែទៅលើសុខភាពសាធារណៈប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងបានប៉ះពាល់ដល់ការអភិវឌ្ឍសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចផងដែរ (Open Development Cambodia, 2020)។ ជាមួយគ្នានេះ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី បានធ្វើការទស្សន៍ទាយថា សេដ្ឋកិច្ចសកលលោកនឹងប្រឈមមុខជាមួយនឹងឱនភាពចន្លោះពី ៧៧ប៊ីលានដុល្លា ទៅ ៣៤៧ប៊ីលានដុល្លា ឬស្មើនឹង 0,១% – 0,៤% នៃផលទុនសរុបរបស់ពិភពលោក (Cambodianess, 2020)។ ម្យ៉ាងទៀត បើតាមការប្រមើលមើលរបស់អ្នកសេដ្ឋវិទូជាច្រើន បានបញ្ជាក់ថា ការវាយប្រហារលើសេដ្ឋកិច្ចសកលលោកដោយជំងឺកូវីដ-១៩ នឹងមានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរជាងវិបត្តិជំងឺ SARS ដែលបានកើតឡើងក្នុងកំឡុងឆ្នាំ២០០២-២០០៣ ទៅទៀត។ ធនាគារពិភពលោកបានប៉ាន់ស្មានថា វិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ នឹងធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាយ៉ាងខ្លាំងក្នុងឆ្នាំ២០២០នេះ ជាពិសេសទៅលើវិស័យទេសចរណ៍ និងវិស័យអចលនទ្រព្យជាដើម (WB, 2020)។ ដោយឡែកធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី បានធ្វើការទស្សន៍ទាយថា សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជានឹងទទួលបានអត្រាកំណើនអវិជ្ជមាន ៤ភាគរយ។

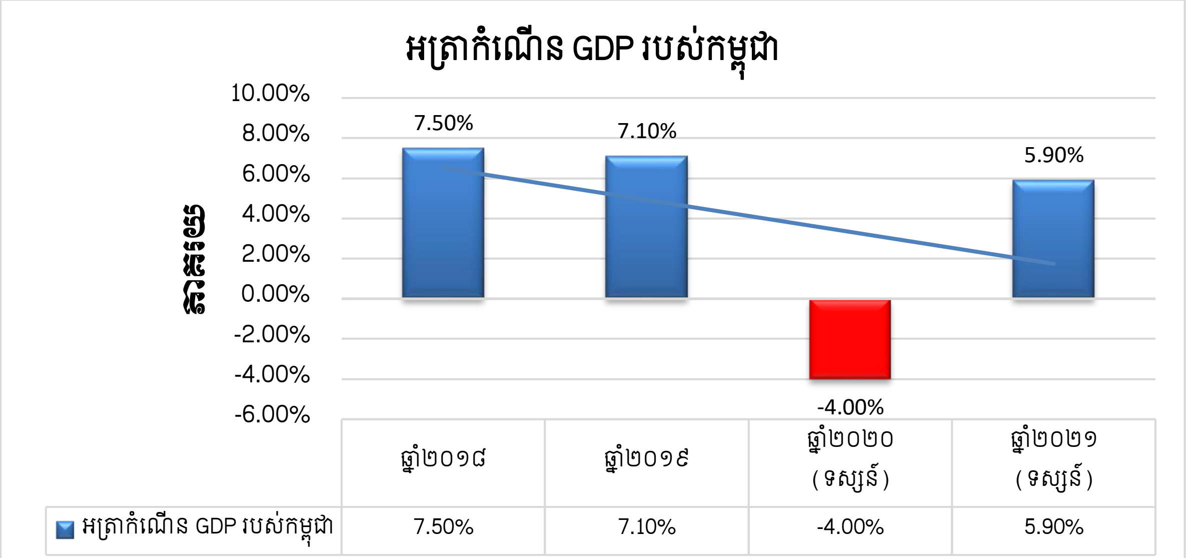

រូបភាពទី 1៖ អត្រាកំណើននៃផលិតផលសរុបក្នុងស្រុកមុន និងក្រោយវិបត្តិកូវីដ-១៩

ប្រភព៖ ធនាគារអភិវឌ្ឍអាស៊ី

[1] ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://www.adb.org/countries/cambodia/economy

១.២. អំពីការស្រាវជ្រាវ

ក) វត្ថុបំណងនិងក្រុមគោលដៅ

មូលហេតុចម្បងដែលជំរុញឱ្យកើតមាននូវការស្រាវជ្រាវមួយនេះ គឺដោយសារតែការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩នៅទូទាំងពិភពលោក ហើយបានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់សេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក ក៏ដូចជាប្រទេសកម្ពុជាផងដែរ ទាំងក្នុងទម្រង់ម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ក៏ដូចជាមីក្រូសេដ្ឋកិច្ច។ ការសិក្សានេះមានគោលបំណងចម្បង គឺសិក្សានិងវិភាគនូវផលប៉ះពាល់នានាដែលកើតមានពីការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ មកលើសង្គមនិងសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា។ តាមរយៈលទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវ យើងនឹងរៀបចំជាយុទ្ធសាស្ត្រ ឬផ្តល់ជាគំនិតគោលនយោបាយ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងបញ្ហាដែលបានបន្សល់ទុកដោយវិបត្តិមួយនេះ ក្នុងន័យស្តារឡើងវិញនូវឱនភាពសេដ្ឋកិច្ច ក៏ដូចជាពង្រឹងកម្រិតជីវភាព និងការរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជា។ ការស្រាវជ្រាវនេះមានវត្ថុបំណងសំខាន់ៗពីរដូចខាងក្រោម៖

វត្ថុបំណងទី១៖ សិក្សានិងវាយតម្លៃពីផលប៉ះពាល់នៃវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ មកលើសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ដោយផ្តោតសំខាន់ទៅលើវិស័យ៖

- វិស័យទេសចរណ៍
- វិស័យអចលនទ្រព្យ
- វិស័យហិរញ្ញវត្ថុ
- ការងារនិងមុខរបរ

វត្ថុបំណងទី២៖ សិក្សាពីយុទ្ធសាស្ត្រ បទពិសោធន៍ និងដំណោះស្រាយផ្សេងៗដែលប្រទេសមួយចំនួនបានអនុវត្ត ឬគ្រោងនឹងអនុវត្តដើម្បីការស្តារ ក៏ដូចជាពង្រឹងវិស័យនានាដែលជាសរសៃទ្រូងសេដ្ឋកិច្ចជាតិឡើងវិញ ក្រោយការកើតមាននៃវិបត្តិនានា រួមទាំងវិបត្តិកូវីដ-១៩នេះផ្ទាល់ផងដែរ

ក្រុមគោលដៅដែលបានចូលរួមក្នុងការស្រាវជ្រាវនេះ មានសមាសភាពចេញពីស្ថាប័នរដ្ឋ ទាំងមន្ត្រីថ្នាក់ជាតិ ថ្នាក់ក្រោមជាតិ អាជ្ញាធរនៅតាមមូលដ្ឋាន និងច្រកព្រំដែនសំខាន់ៗក្នុងខេត្តគោលដៅ បុគ្គលិករបស់ស្ថាប័នឯកជន (ធនាគារ ប្រតិបត្តិករទេសចរណ៍ ក្រុមហ៊ុនអចលនទ្រព្យជាដើម) បុគ្គលិកអង្គការ អាជីវករ ព្រមទាំងប្រជាពលរដ្ឋប្រកបរបររកស៊ីមួយចំនួនទៀតផងដែរ។ សមាសភាពក្រុមគោលដៅ ដែលបានចូលរួមក្នុងការសិក្សានេះ មានដូចក្នុងតារាងខាងក្រោម៖

តារាងទី 1៖ សមាសភាពក្រុមគោលដៅដែលចូលរួមក្នុងការសិក្សាគម្រោងកូវីដ-១៩

ល.រ	ក្រុមគោលដៅ	ចំនួន
វិស័យទេសចរណ៍		

១	ប្រធាន អនុប្រធាន និងមន្ត្រីតំណាងមន្ទីរទេសចរណ៍តាមខេត្តគោលដៅ	៦ រូប
២	ក្រុមហ៊ុនប្រតិបត្តិករទេសចរណ៍ក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ និងខេត្តគោលដៅ	៥ រូប
៣	ប្រធាន អនុប្រធានសមាគមន៍មគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍	៤ រូប
៤	មគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍ទាំងថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់តំបន់	១០ រូប
៥	ម្ចាស់ភោជនីយដ្ឋានតូចធំនានាក្នុងតំបន់ប៉ូលទេសចរណ៍ទាំង៤	១៥ រូប
៦	ប្រជាពលរដ្ឋដែលទទួលផលពីវិស័យទេសចរណ៍មួយចំនួន (អ្នករត់ម៉ូតូកង់បី ម៉ូតូឌុប តាក់ស៊ីជាដើម)	១០ រូប
៧	ម្ចាស់អាជីវកម្មរកស៊ីលើផ្ទះសំណាក់ និងសណ្ឋាគារក្នុងប៉ូលទេសចរណ៍ទាំង៤ និងខេត្តបាត់ដំបង	១៦ រូប
៨	ប្រជាពលរដ្ឋដែលប្រកបរបរលក់វត្ថុអនុស្សាវរីយ៍ និងប្រកបមុខរបរផ្សេងៗទៀតនៅតាមតំបន់ទេសចរណ៍ទាំងឡាយ	៣០ រូប
៩	បុគ្គលិកអង្គការដែលធ្វើការលើកកម្ពស់ជីវភាពប្រជាពលរដ្ឋតាមមូលដ្ឋានតាមរយៈការផលិតជាវត្ថុអនុស្សាវរីយ៍	៤ រូប
វិស័យអចលនទ្រព្យ		
១	ប្រធាន អនុប្រធានមន្ទីរ ព្រមទាំងមន្ត្រីតំណាងមន្ទីរដែនដីនិងនគរូបនីយកម្មតាមខេត្តគោលដៅ	៤ រូប
២	បុគ្គលិកតំណាងក្រុមហ៊ុនអចលនទ្រព្យនៅក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ និងខេត្តព្រះសីហនុ	៤ រូប
៣	ភ្នាក់ងារអចលនទ្រព្យ (ទាំងលក្ខណៈក្រុមហ៊ុន និងបុគ្គល)	៦ រូប
៤	ប្រជាពលរដ្ឋដែលបានទិញដីធ្លី ឬធ្លាប់មានបទពិសោធន៍ទិញដីធ្លីពីមុនមក	៥ រូប
វិស័យហិរញ្ញវត្ថុ		
១	បុគ្គលិកបម្រើការងារក្នុងធនាគារឯកជន (ជួបពិភាក្សាជាលក្ខណៈឯកជនដោយពុំមានរបៀបរបបផ្លូវការនោះទេ	៦រូប
ក្រសួងមន្ទីរពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត		
១	មន្ត្រីតំណាងក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម និងមន្ទីរពាណិជ្ជកម្មខេត្តគោលដៅ	៨ រូប
២	ប្រធាន និងអនុប្រធានមន្ទីរវប្បធម៌ខេត្តសៀមរាប	២ រូប
៣	មន្ត្រីអាជ្ញាធរជាតិអប្សរាខេត្តសៀមរាប	២ រូប
៤	មន្ត្រីគយ និងអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាននៅតាមច្រកព្រំដែនតាមខេត្តគោលដៅ	៦រូប

ក្រៅពីក្រុមគោលដៅសំខាន់ៗ ដែលយើងអាចកំណត់អត្តសញ្ញាណបានច្បាស់លាស់ខាងលើ ក៏នៅមានប្រជាពលរដ្ឋនៅតាមខេត្តគោលដៅជាច្រើនទៀត ដែលក្រុមការងារគម្រោង បានជួបប្រាស្រ័យដោយមិនផ្លូវការ ដូចជាប្រជាពលរដ្ឋដែលជួបដោយចៃដន្យតាមផ្លូវ អ្នកប្រកបមុខរបរលក់ដូរតាមរទេះ ភ្ញៀវទេសចរណ៍ក្នុងស្រុកមួយចំនួនជាដើម។

រូបភាពទី 2៖ សកម្មភាពជួបសម្ភាសក្រុមគោលដៅនៅតាមទីតាំងនានា

គួរបញ្ជាក់ថា ក្រៅពីការជួបផ្ទាល់ជាមួយនឹងក្រុមគោលដៅខាងលើ ដើម្បីពិភាក្សា និងប្រមូលព័ត៌មានទាក់ទងនឹងផលប៉ះពាល់នៃវិបត្តិកូវីដ-១៩ មកលើវិស័យនានាដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ ក្រុមការងារ ក៏បានប្រើប្រាស់នូវទិន្នន័យមួយចំនួនដែលទទួលបានពីក្រុមគោលដៅខាងលើ បូកផ្សំជាមួយនឹងទិន្នន័យ និងព័ត៌មានដែលមានតាមគេហទំព័រ ព្រមទាំងតាមបណ្ដាញសារព័ត៌មាននានាផងដែរ។

ខ) បញ្ហាប្រឈមក្នុងការស្រាវជ្រាវ

ការសិក្សានេះធ្វើឡើងក្នុងអំឡុងពេលនៃការកើតមាននូវការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ដែលធ្វើឱ្យដំណើរការស្រាវជ្រាវ ការប្រមូលទិន្នន័យ និងព័ត៌មាននានា ជួបប្រទះនូវបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួនផងដែរទាក់ទងនឹងគម្លាតសង្គម និងវិធានការការពារផ្សេងៗទៀត។ ដោយសារកត្តាពេលវេលា និងស្ថានភាពជាក់ស្ដែងដែលតម្រូវឱ្យរក្សានូវគម្លាតសង្គមជាចាំបាច់ ក្រុមការងាររបស់យើង បានអនុវត្តការ

ប្រមូលទិន្នន័យ និងព័ត៌មាននានា តាមរយៈប្រព័ន្ធទូរសព្ទ និងប្រព័ន្ធតេឡេក្រាម ចំពោះក្រុមគោលដៅមួយចំនួនដែលបារម្ភពីសុខភាពផ្ទាល់ខ្លួន។

បញ្ហាមួយទៀត ទាក់ទងនឹងក្របខណ្ឌទិន្នន័យជាក់ស្តែង ដោយស្ថាប័នមួយចំនួនដែលយើងបានចុះសម្ភាសនិងសិក្សា ពុំមានទិន្នន័យពេញលេញសម្រាប់ឆ្នាំ២០២០ ព្រមទាំងការសិក្សាស្រាវជ្រាវជាលក្ខណៈវិទ្យាសាស្ត្រពុំទាន់មានទូលំទូលាយលើបញ្ហានេះ ជាហេតុធ្វើឱ្យការការវិភាគជាមូលដ្ឋានពឹងផ្អែកច្រើនទៅលើព័ត៌មាន និងទិន្នន័យដែលបានដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័ររបស់ស្ថាប័ននានា ព្រមទាំងបណ្តាញព័ត៌ក្នុងស្រុក និងក្រៅស្រុកជាដើម។

ម្យ៉ាងទៀត ដោយសារតែវិបត្តិកូវីដ-១៩នេះនៅតែបន្ត និងពិបាកប៉ាន់ស្មានបានថានឹងបញ្ចប់ពេលណាឱ្យបានច្បាស់លាស់នោះ លទ្ធផលនៃការវាយតម្លៃផលប៉ះពាល់លើវិស័យនានាដែលមានក្នុងការសិក្សានេះ អាចនឹងមិនគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ដោយការសិក្សារបស់យើងត្រូវបានបញ្ចប់មុនការបាត់ទៅវិញនៃជំងឺកូវីដ-១៩នេះ។ ទោះជាយ៉ាងណា ក្រុមការងារជឿជាក់ថា លទ្ធផលនៃការសិក្សានេះពិតជាអាចចូលរួមជាធាតុចូលគោលនយោបាយក្នុងកម្រិតមួយ សម្រាប់រាជរដ្ឋាភិបាលក៏ដូចជាស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធនានា ក្នុងន័យស្តារឡើងវិញនូវស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចជាតិទាំងមូល តាមរយៈការចូលរួមជាគំនិតនិងដំណោះស្រាយចំពោះបញ្ហាដែលកើតឡើង ក្នុងរូបភាពរួម ឬជាក់លាក់ណាមួយ។

ជំពូក ២

ផលប៉ះពាល់លើវិស័យទេសចរណ៍

ដោយសារតែការផ្ទុះឡើងនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ហើយបានឆ្លងរាលដាលនៅស្ទើរតែគ្រប់ប្រទេសទាំងអស់នៅជុំវិញពិភពលោក បានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់សេដ្ឋកិច្ចប្រទេសនានាលើសកលលោក បូករួមទាំងប្រទេសកម្ពុជាផងដែរ។ បើតាមកាសែតកោះសន្តិភាព ដែលចុះផ្សាយកាលពីថ្ងៃទី ១៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២០ នេះបានបញ្ជាក់ថា ការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ បានបញ្ចប់ការរីកចម្រើននៃសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ហើយបើតាមតួលេខពីរដ្ឋាភិបាលបានគូសបញ្ជាក់ថា សេដ្ឋកិច្ចជាតិនឹងអាចធ្លាក់ដល់ -១,៩% នៅឆ្នាំ២០២០នេះ (កោះសន្តិភាព, ២០២០)។ វិបត្តិកូវីត-១៩នេះ បានធ្វើឱ្យមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងររួចទៅហើយ ទៅលើវិស័យទេសចរណ៍ និងការដឹកជញ្ជូននានា និងបាននាំឱ្យមានការរំខានដល់ខ្សែសង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់ និងបង្កជាការរាំងស្ទះទៅដល់តម្រូវការ ព្រមទាំងលំហូរនៃការធ្វើដំណើរ ពាណិជ្ជកម្ម និងការវិនិយោគ ដែលជាហេតុបាននាំមកនូវការរំខានទៅលើគ្រប់វិស័យនៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចរបស់កម្ពុជា (Open Development Cambodia, 2020)។ តាមរយៈការប៉ាន់ប្រមាណពីការប៉ះពាល់នេះ គេហទំព័រ Aseantoday.com បានធ្វើការគូសបញ្ជាក់ថា សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាមានលក្ខណៈងាយស្រួលយបំផុត ដោយសារកម្លាំងចលករសេដ្ឋកិច្ចជាតិពឹងផ្អែកខ្លាំងទៅលើវិស័យទេសចរណ៍ និងជាពិសេស អ្នកទេសចរណ៍ជនជាតិចិន (Asean Today, 2020)។

រូបភាពខាងក្រោមនេះ បង្ហាញពីការរួមចំណែកនៃវិស័យសេដ្ឋកិច្ចនានាក្នុងផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបរបស់កម្ពុជា (GDP) ចាប់ពីឆ្នាំ២០១៥ ដល់ឆ្នាំ២០១៩ (រូបភាពទី១)។ តាមរយៈរូបភាពនេះ យើងសង្កេតឃើញថា ក្នុងឆ្នាំ២០១៩ វិស័យកសិកម្មបានចូលរួមចំណែកលើផលិតផលក្នុងស្រុកសរុបប្រមាណ ២០,៧១% វិស័យឧស្សាហកម្ម ៣៤,២៣% និងវិស័យសេវាកម្មប្រហែល ៣៨,៨៥% (H. Plecher, 2020)។ ដោយឡែក ទិន្នន័យរបស់គេហទំព័រ (Knoema.com) បានបង្ហាញថា ក្នុងឆ្នាំ ២០១៩កន្លងទៅ វិស័យទេសចរណ៍បានចូលរួមចំណែកប្រមាណ ៣២,៧% នៃផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប និងមានការកើនឡើងពី១៤,៩% នៅក្នុងឆ្នាំ២០០០ ដល់៣២,៧% ក្នុងឆ្នាំ២០១៩។ តាមរយៈអត្រាកំណើននេះ បើតាមគេហទំព័រដដែលបានបង្ហាញថា វិស័យទេសចរណ៍របស់កម្ពុជាមានអត្រាកំណើនប្រចាំឆ្នាំប្រមាណ ៤,៦៧% (Knoema.com) និងបានក្លាយទៅជាវិស័យចម្បងជាងគេក្នុងការទ្រទ្រង់សេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសកម្ពុជា (Knoema.com; Sovannou Pich, 2019)។

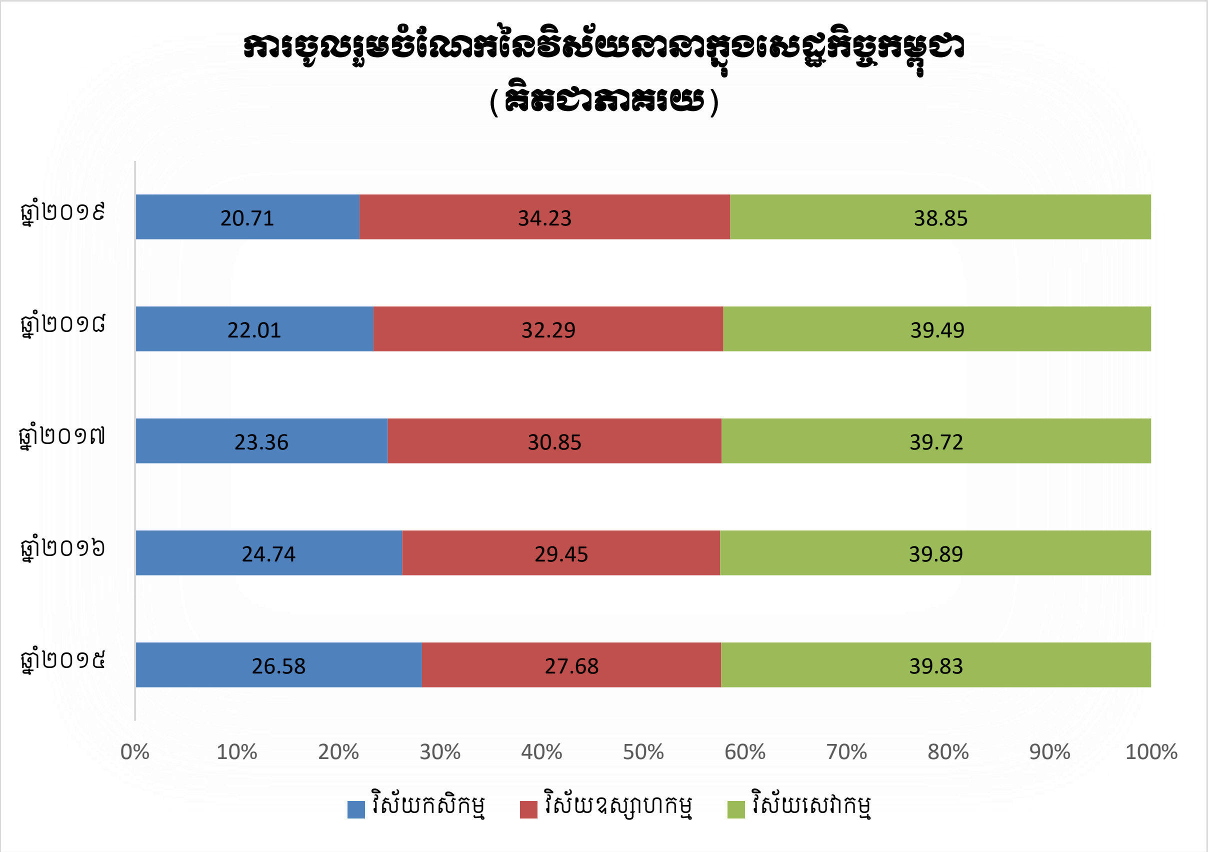

រូបភាពទី 3៖ វិស័យឆ្អឹងខ្នងសេដ្ឋកិច្ចនានាដែលចូលរួមក្នុងផលិតផលក្នុងស្រុករបស់កម្ពុជា[2]

ប្រភព៖ Knoema.com[3]

២.១. ផលប៉ះពាល់លើវិស័យទេសចរណ៍

ទេសចរណ៍ គឺជាវិស័យដ៏សំខាន់មួយដែលចូលរួមក្នុងកម្លាំងចលករសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ប៉ុន្តែដោយសារតែទទួលរងនូវការវាយប្រហារខ្លាំងពីការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ក្នុងឆមាសទី១ នៃឆ្នាំ២០២០នេះ ធ្វើឱ្យវិស័យមួយនេះ មានការធ្លាក់ចុះយ៉ាងខ្លាំង។ ដោយមានការប្រកាសបិទនូវការធ្វើដំណើរឆ្លងប្រទេសកាលពីដើមឆ្នាំ២០២០នេះ បូកផ្សំជាមួយនឹងតម្រូវដាក់ស្តែងនៃគម្លាតសង្គមជាដើម បានធ្វើឱ្យសកម្មភាពទេសចរណ៍កម្ពុជាជួបប្រទះនូវភាពអសកម្មយ៉ាងគំហុក។ បើទោះបីជាមានភ្ញៀវទេសចរណ៍ចាប់ផ្តើមចូលមកកម្ពុជាវិញខ្លះៗ ក្នុងអំឡុងខែកក្កដា២០២០ក្តី ប៉ុន្តែបើធៀបនឹងរយៈពេលដូចគ្នាកាលពីឆ្នាំ២០១៩ ភ្ញៀវទេសចរណ៍អន្តរជាតិមានការថយចុះប្រមាណ ៩៥,៩% (Focus Economics, ២០២០)។ ការធ្លាក់ចុះនៃអ្នកទេសចរទាំងជាតិ និងអន្តរជាតិ មិនត្រឹមតែបានធ្វើឱ្យ

[2] *ប្រភពទិន្នន័យ៖ https://www.statista.com/*

[3] សូមពិនិត្យមើលព័ត៌មានលម្អិតក្នុងគេហទំព័រដើមនៅក្នុងឯកសារយោង

អាជីវកម្មគ្រប់ប្រភេទទាំងតូចទាំងធំ ទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងជះឥទ្ធិពលអវិជ្ជមានដល់សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាទាំងមូលយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរផងដែរ។ ក្នុងមួយឆ្នាំៗ វិស័យទេសចរណ៍កម្ពុជាអាចរកចំណូលបានយ៉ាងហោចណាស់ក្នុងរង្វង់ពី៥-៦ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក ដែលទទួលបានពីភ្ញៀវទេសចរជាតិ និងអន្តរជាតិ។ ក្នុងឆ្នាំ២០២០នេះ ដោយសាររងឥទ្ធិពលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិបានបាត់បង់ស្ទើរតែទាំងស្រុង ដែលធ្វើឱ្យកម្ពុជាអាចបាត់បង់ឱកាសរុបប្រមាណ ៣ពាន់លានដុល្លារ (CPC-News, 2020; Open Development Cambodia, 2020)។ ចំណែកតាមសារព័ត៌មាន ហ្រ្វេសញូ វិញបានបង្ហាញថា ការបាត់បង់ចំណូលពីវិស័យទេសចរណ៍នៅក្នុងឆ្នាំ២០២០ នឹងឈានដល់៥ពាន់លានដុល្លារ (Fresh News, 2020)។

ដូចដែលបានបញ្ជាក់ពីខាងដើមមកថា សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាពឹងផ្អែកខ្លាំងទៅលើវិស័យទេសចរណ៍ ដូចនេះវិបត្តិកូវីដ-១៩នេះ បានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់លើវិស័យមួយនេះខ្លាំងជាងវិស័យណាៗទាំងអស់។ បើតាមទិន្នន័យរបស់ក្រសួងទេសចរណ៍ មុនការកើតឡើងនៃវិបត្តិកូវីដ ភ្ញៀវទេសចរណ៍អន្តរជាតិ ដែលចូលមកទស្សនាប្រទេសកម្ពុជាតាមគ្រប់រូបភាព មានការកើនឡើងគួរឱ្យកត់សម្គាល់ (មើលរូបខាងក្រោម)។

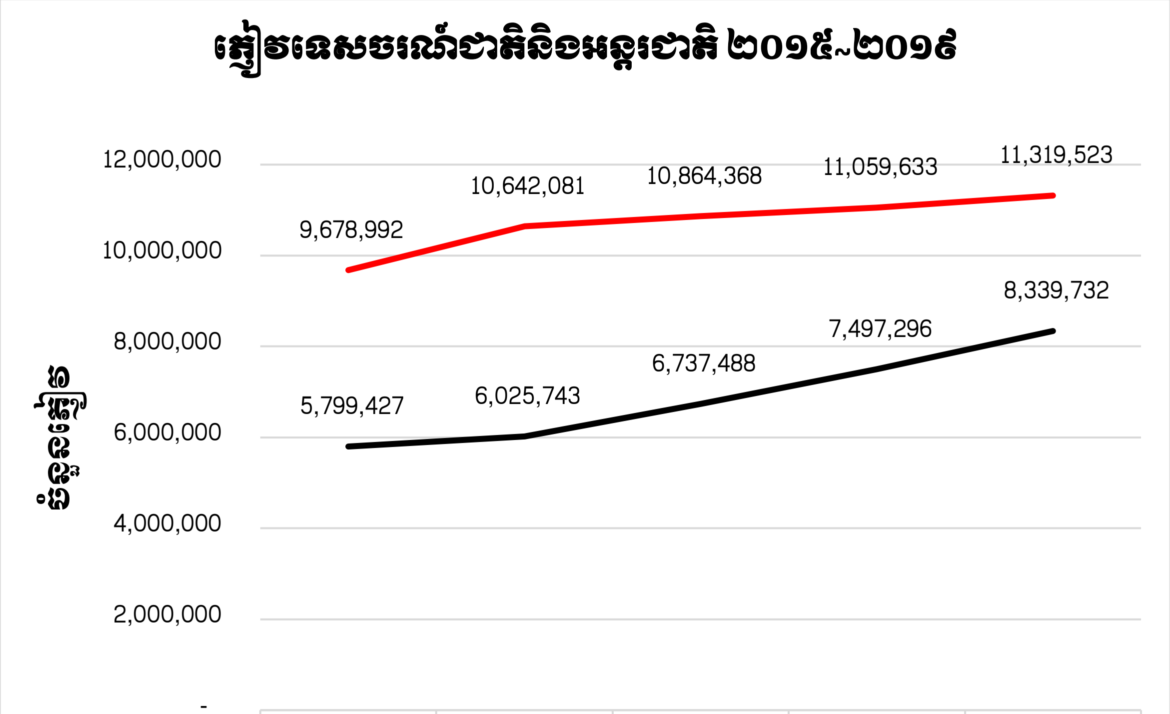

	ឆ្នាំ២០១៥	ឆ្នាំ២០១៦	ឆ្នាំ២០១៧	ឆ្នាំ២០១៨	ឆ្នាំ២០១៩
ភ្ញៀវជាតិ	9,678,992	10,642,081	10,864,368	11,059,633	11,319,523
ភ្ញៀវអន្តរជាតិ	5,799,427	6,025,743	6,737,488	7,497,296	8,339,732

រូបភាពទី 4៖ ភ្ញៀវជាតិនិងអន្តរជាតិធ្វើដំណើរទស្សនាក្នុងប្រទេសកម្ពុជា (២០១៥-២០១៩)

តាមទិន្នន័យខាងលើ យើងសង្កេតឃើញថា ភ្ញៀវទេសចរណ៍អន្តរជាតិ ដែលចូលមកទស្សនាប្រទេសកម្ពុជាមានប្រមាណ ៥ ៧៩៩ ៤២៧ នាក់ នៅក្នុងឆ្នាំ២០១៥ និងបានបន្តកើនឡើងរហូតដល់ ៨ ៣៣៩ ៧៣២នាក់ក្នុងឆ្នាំ២០១៩កន្លងទៅ។

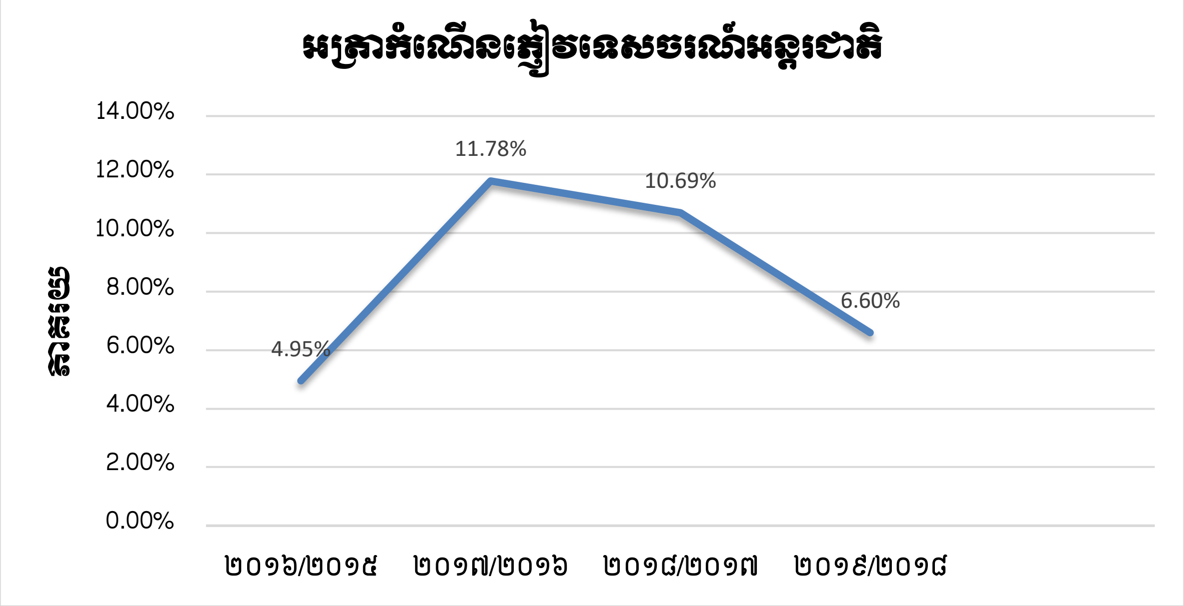

រូបភាពទី 5៖ អត្រាកំណើនភ្ញៀវទេសចរណ៍អន្តរជាតិ (២០១៥-២០១៩)

ក្រោយពីមានការផ្ទុះឡើងនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ចំនួនភ្ញៀវទេសចរណ៍អន្តរជាតិដែលធ្វើដំណើរមកទស្សនាប្រទេសកម្ពុជា មានការថយចុះយ៉ាងគំហុក។ បើតាមតួលេខរបស់ក្រសួងទេសចរណ៍បានបង្ហាញថា ចំនួនភ្ញៀវទេសចរណ៍អន្តរជាតិដែលចូលមកទស្សនាប្រទេសកម្ពុជារយៈពេល៩ខែ ដើមឆ្នាំ២០២០នេះ មានប្រមាណ ១ ២៤៧ ៦៨០នាក់ ថយចុះ៧១,៤% ធៀបនឹងរយៈពេលដូចគ្នាកាលពីឆ្នាំ២០១៩កន្លងទៅ[4]។ ជាមួយគ្នានឹងការថយចុះនៃភ្ញៀវទេសចរណ៍អន្តរជាតិ ក្នុងរយៈពេលនេះដូចគ្នា កម្ពុជាទទួលបានទេសចរក្នុងស្រុកតែប្រមាណ ៥ ៥៦២ ៥៣១នាក់ប៉ុណ្ណោះ ដែលតួលេខនេះបញ្ជាក់ពីការថយចុះប្រហែល ៣៨,២% (ក្រសួងទេសចរណ៍, ២០២០)។

ដោយឡែក ប្រសិនបើយើងពិនិត្យទៅលើចំនួនភ្ញៀវទេសចរណ៍ ចំពោះជាតិសាសន៍សំខាន់ៗក្នុងរយៈពេល៩ខែ តាមជាតិសាសន៍នីមួយៗវិញ យើងសង្កេតឃើញថា បើគិតជាភាគរយ ភ្ញៀវជនជាតិឡាវមានការថយចុះច្រើនជាងគេ។ ទិន្នន័យជាក់ស្តែង មានដូចតារាងខាងក្រោម៖

តារាងទី 2៖ ទីផ្សារទេសចរណ៍សំខាន់ៗទាំង១០ របស់កម្ពុជា

ជាតិសាសន៍	ចំនួនភ្ញៀវ	អត្រាប្រែប្រួលធៀបនឹងពេលដូចគ្នា

[4] សូមពិនិត្យមើលទិន្នន័យដើមនៅឧបសម្ព័ន្ធ

ចិន	៣០២ ៨២៦ នាក់	ស្មើនឹង២៤,៣% នៃចំនួនសរុប ថយចុះ៨៣,៨%
ថៃ	១៨៩ ៤៤២ នាក់	ស្មើនឹង១៥,២% នៃចំនួនសរុប ថយចុះ៣៤,២%
វៀតណាម	១៨០ ៧៦១ នាក់	ស្មើនឹង១៤,៥% នៃចំនួនសរុប ថយចុះ៧១,៦%
អាមេរិក	៥៤ ៦៦៦ នាក់	ស្មើនឹង៤,៤% នៃចំនួនសរុប ថយចុះ៦៩,២%
កូរ៉េ	៥៤ ៤១៤ នាក់	ស្មើនឹង៤,៤% នៃចំនួនសរុប ថយចុះ៧០,៩%
អង់គ្លេស	៤៤ ៥៧៩ នាក់	ស្មើនឹង៣,៦% នៃចំនួនសរុប ថយចុះ៥៩,៥%
បារាំង	៤២ ៥៨១ នាក់	ស្មើនឹង៣,៤% នៃចំនួនសរុប ថយចុះ៦២,៥%
ជប៉ុន	៤០ ៦១៩ នាក់	ស្មើនឹង៣,៣% នៃចំនួនសរុប ថយចុះ៧២,៨%
ឡាវ	៣៤ ៣១៣ នាក់	ស្មើនឹង២,៨% នៃចំនួនសរុប ថយចុះ៨៦,២%
អាឡឺម៉ង់	២៧ ១៤០ នាក់	ស្មើនឹង២,២% នៃចំនួនសរុប ថយចុះ៥៣,៨%
ប្រភព៖ ក្រសួងទេសចរណ៍		

ក្នុងដំណាក់កាលវិបត្តិកូវីដ-១៩ ចាប់ពីខែមេសា ដល់ខែកញ្ញា និន្នាការទេសចរណ៍មានការប្រែប្រួលយ៉ាងខ្លាំង ជាក់ស្តែងទេសចរសម្រាកលំហែកម្សាន្តមាន ៤៣,៤% ទេសចរបែបធុរកិច្ចនិងការទូតមាន ៥៤,៤% និងក្នុងគោលបំណងផ្សេងៗទៀតប្រមាណ ២,៣%។ កាលពីឆ្នាំ២០១៩កន្លងទៅ ទេសចរសម្រាកលំហែកម្សាន្តមានរហូតដល់ ៧៦,២% ទេសចរបែបធុរកិច្ចនិងការទូតមាន ២០,៧% និងប្រភេទផ្សេងទៀតប្រមាណ ៣,១%។

ជាមួយគ្នានេះ ទិន្នន័យដែលបញ្ចេញដោយគ្រឹះស្ថានអង្គរ បានបង្ហាញថាក្នុងរយៈពេល១១ខែ នៃឆ្នាំ២០២០នេះ ចំនួនភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិដែលបានទិញប័ណ្ណចូលទស្សនារមណីយដ្ឋាននានាក្នុងតំបន់អង្គរមានចំនួនសរុប ៣៩៩ ៧២០នាក់ ដែលចំនួននេះថយចុះជិត ៨០% បើធៀបនឹងរយៈពេលដូចគ្នាកាលពីឆ្នាំ២០១៩។ ដូចគ្នាដែរ ចំណូលដែលទទួលបានពីការលក់បណ្ណចូលទស្សនារមណីយដ្ឋានអង្គរមានចំនួន១៨ ៦០២ ២៨៥ដុល្លារ ដោយមានការថយចុះជាង ៧៩,២៣% បើធៀបនឹងរយៈពេលដូចគ្នាកាលពីឆ្នាំ២០១៩កន្លងទៅ។ ម្យ៉ាងទៀត យើងសង្កេតឃើញថា ពេញមួយខែវិច្ឆិកានេះ កម្ពុជាទទួលបានភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិដែលបានទិញប័ណ្ណចូលទស្សនារមណីយដ្ឋាននានា ក្នុងតំបន់អង្គរតែចំនួន ១២៣៥នាក់ប៉ុណ្ណោះ ដែលតួលេខនេះ គឺជាចំនួនដ៏ទាបបំផុតមួយក្នុងឆ្នាំ២០២០នេះ។ ភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិដែលនៅបន្តដំណើរកម្សាន្តក្នុងតំបន់អង្គរ និងខេត្តសៀមរាបទាំងមូល ភាគច្រើនគឺជាភ្ញៀវស្នាក់នៅក្នុងស្រុក ភ្ញៀវដែលចូលមកក្នុងគោលបំណងធុរកិច្ចដែលស្នាក់នៅរយៈពេលយូរ ឬភ្ញៀវដែលជាប់គាំងដំណើរដោយសារតែការផ្អាកជើងហោះហើរឆ្លងប្រទេសជាដើម[5]។

[5] ក្រុមការងារពុំមានតួលេខជាក់ស្តែងពីចំនួនភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិដែលស្ថិតក្នុងក្រុមដែលបានរៀបរាប់ទាំងនេះទេ។

តារាងទី 3៖ ចំនួនភ្ញៀវទេសចរណ៍អន្តរជាតិគិតត្រឹមខែវិច្ឆិកាឆ្នាំ២០២០

ទេសចរទិញប័ណ្ណ		ចំណូល (គិតជាដុល្លា)	
ចំនួនភ្ញៀវ	ប្រៀបធៀបខែវិច្ឆិកា ២០១៩	ចំណូល	ប្រៀបធៀបខែវិច្ឆិកា ២០១៩
១ ២៣៥	-៩៩,៣៦%	៥២ ៣៨០	-៩៩,៤១%
ចំនួនភ្ញៀវសរុប	ប្រៀបធៀបពេលដូចគ្នា ២០១៩	ចំណូល	ប្រៀបធៀបពេលដូចគ្នា ២០១៩
៣៩៩ ៧២០	-៧៩,៩៩%	១៨ ៦០២ ២៨៥	-៧៩,២៣%

ប្រភពទិន្នន័យ៖ របាយការណ៍របស់គ្រឹះស្ថានអង្គរ

រូបភាពទី 6៖ ទិដ្ឋភាពផ្សាររាត្រីអំឡុងពេលនៃការរីករាលដាលនៃជម្ងឺកូវីដ-១៩

ក្រៅពីខេត្តសៀមរាបដែលជាមជ្ឈមណ្ឌលប្រមូលផ្ដុំភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិធំជាងគេរបស់កម្ពុជា តំបន់ប៉ូលទេសចរណ៍ដទៃទៀតក៏ទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ដូចគ្នា គ្រាន់តែទំហំនៃការប៉ះពាល់អាស្រ័យលើស្ថានភាពជាក់ស្ដែងនៃសក្ដានុពលវិស័យដែលជំរុញសេដ្ឋកិច្ចនៃតំបន់នីមួយៗ។ ខេត្តព្រះសីហនុជាខេត្តដែលទទួលរងផលប៉ះពាល់លើវិស័យទេសចរណ៍ ដែលបណ្ដាលមកពីជំងឺកូវីដ-១៩ខ្លាំងបន្ទាប់ពីខេត្តសៀមរាប ដោយសារតែវិស័យទេសចរណ៍នៅក្នុងខេត្តនេះបានដើរតួយ៉ាងសំខាន់ផងដែរលើចរន្តសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខេត្តទាំងមូល។ តាមរយៈការជួបសម្ភាសដោយផ្ទាល់ជាមួយនឹងប្រធានមន្ទីរទេសចរណ៍ក៏ដូចជាក្រុមគោលដៅដទៃទៀតក្នុងខេត្តនេះ យើងបានធ្វើការកត់សម្គាល់ថា ជារួមភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិដែលចូលមកខេត្តព្រះសីហនុក្នុងគោលបំណងទេសចរណ៍ មានការធ្លាក់ចុះសឹងតែដល់សូន្យភាគរយ ដោយចំនួនដែលនៅសេសសល់ច្រើនតែជាភ្ញៀវជនជាតិចិន និងចូលមកក្នុងគោលបំណងផ្សេងក្រៅពីទេសចរណ៍ ដូចជាធ្វើការសំណង់ជាដើម។ ដោយឡែក ប្រធានមន្ទីរទេសចរណ៍ខេត្តបានបញ្ជាក់

បន្ថែមថា ចំនួនភ្ញៀវទេសចរណ៍ជនជាតិចិនបានចាប់ផ្តើមធ្លាក់ចុះមុនការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ទៅទៀត គឺចាប់ពីការបិទនូវល្បែងអនឡាញក្នុងអំឡុងខែសីហា ឆ្នាំ២០១៩មកម្ល៉េះ។

ជាមួយនឹងផលប៉ះពាល់លើវិស័យទេសចរណ៍នេះ ខេត្តរតនគិរីក៏ទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ខ្លាំង ជាពិសេសចំនួនភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិ។ លោក ង៉ែត រិទ្ធ ប្រធានមន្ទីរទេសចរណ៍ខេត្តរតនគិរី បានឱ្យដឹងថា វិស័យទេសចរណ៍ក្នុងខេត្តនេះមានការថយចុះច្រើន ទាំងភ្ញៀវជាតិ និងភ្ញៀវអន្តរជាតិ។ ដោយឡែកភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិ ការធ្លាក់ចុះមានរហូតដល់សូន្យភាគរយក្នុងខែខ្លះ និងភ្ញៀវជាតិមានការថយចុះច្រើនក្នុងអំឡុងពេលនៃការផ្ទុះជំងឺជំបូង ដែលរាជរដ្ឋាភិបាលបានរឹតត្បឹតការធ្វើដំណើរទាំងឆ្លងខេត្ត និងឆ្លងប្រទេសមួយរយៈ។ ភ្ញៀវទេសចរក្នុងស្រុក ចាប់ផ្តើមធ្វើដំណើរមកទស្សនាតាមរម្មណីយដ្ឋាននានាក្នុងខេត្តវិញ ក្នុងអំឡុងពេលបុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌ និងការឈប់សងបុណ្យចូលឆ្នាំខ្មែរប៉ុណ្ណោះ[6]។ ក្នុងរូបភាពរួម យើងសង្កេតឃើញថា ការធ្លាក់ចុះនៃភ្ញៀវនេះកើតមានច្រើនជាងគេ គឺនៅខេត្តសៀមរាប និងខេត្តព្រះសីហនុ ដោយសារតែខេត្តទាំងពីរនេះ វិស័យទេសចរណ៍ពឹងផ្អែកខ្លាំងទៅលើភ្ញៀវពីក្រៅប្រទេស។ ដោយឡែកខេត្តផ្សេងទៀតដូចជា ខេត្តបាត់ដំបង កំពត និងកំពង់ចាមជាដើម ដែលវិស័យទេសចរណ៍ពឹងផ្អែកច្រើនទៅលើទេសចរក្នុងស្រុក ផលប៉ះពាល់នេះមានលក្ខណៈធូរស្រាលជាង និងមាននិន្នាការប្រសើរឡើង ដោយសារភ្ញៀវក្នុងស្រុកចាប់ផ្តើមធ្វើដំណើរទេសចរឡើងវិញ។

ជាមួយគ្នានេះ បើតាមរបាយការណ៍បឋមរបស់មន្ទីរទេសចរណ៍រាជធានីខេត្តនានា បានឲ្យដឹងថា ភ្ញៀវទេសចរដែលបានធ្វើដំណើរកម្សាន្តនៅតាមគោលដៅទេសចរណ៍នានាទូទាំងប្រទេស ក្នុងរយៈពេល៣ថ្ងៃនៃការឈប់សម្រាកបុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌ (១៦-១៨ ខែកញ្ញាឆ្នាំ២០២០) មានចំនួនប្រមាណ ១ ១១២ ៤០៣ នាក់។ របាយការណ៍ដដែលបានបញ្ជាក់ថា ក្នុងចំណោមភ្ញៀវទេសចរជាង១លាននាក់ ដែលបានធ្វើដំណើរកម្សាន្ត រួមមានភ្ញៀវជាតិមានចំនួនប្រមាណ ១ ១០៥ ៦១១ នាក់ និងភ្ញៀវអន្តរជាតិមានប្រមាណ ៦ ៧៩២នាក់ (សេង បារាំង, ២០២០)។ ខេត្តដែលទទួលបានភ្ញៀវទេសចរច្រើនរួមមាន៖

តារាងទី 4៖ ភ្ញៀវទេសចរណ៍ដែលធ្វើដំណើរកំសាន្តក្នុងអំឡុងបុណ្យភ្ជុំបុណ្យឆ្នាំ២០២០

ខេត្ត	ចំនួនភ្ញៀវ	ខេត្ត	ចំនួនភ្ញៀវ
ខេត្តបាត់ដំបង	១៣៤ ៤៤០នាក់	ខេត្តពោធិ៍សាត់	៧២ ៣៨៩នាក់
ខេត្តសៀមរាប	១២២ ៣៧០នាក់	ខេត្តព្រះសីហនុ	៦៥ ៨២៥នាក់
ខេត្តកំពត	៩៤ ៤៧៩ នាក់	ខេត្តកែប	៦៨ ០៥៤នាក់
ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង	៨៥ ៥៩៧ នាក់	ខេត្តកណ្តាល	៦២ ៧៤១នាក់

[6] សូមបញ្ជាក់ថា ការជួបសម្ភាសលោកប្រធានមន្ទីរទេសចរណ៍គឺធ្វើឡើងនៅមុនបុណ្យអុំទូក ដូចនេះព័ត៌មានដែលទទួលបានពុំបានគ្របដណ្តប់លើចំនួនភ្ញៀវដែលធ្វើដំណើរទេសចរក្នុងអំឡុងពេលឈប់សម្រាកបុណ្យអុំទូកនោះឡើយ។

ដោយឡែកក្នុងអំឡុងពេលថ្ងៃឈប់សម្រាកពិធីបុណ្យអុំទូក រយៈពេល៤ថ្ងៃកាលពីចុងខែតុលា និងដើមខែវិច្ឆិកាកន្លងទៅ ចំនួនភ្ញៀវទេសចរដែលបានធ្វើដំណើរកម្សាន្តទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា មានប្រមាណជាង៦៤ម៉ឺននាក់ ដោយក្នុងនោះ ខេត្តសៀមរាបទទួលបានភ្ញៀវទេសចរច្រើនជាងគេ រហូតដល់១៦ម៉ឺននាក់ (ហ៊ុន ឌីណូ, ២០២០)។ យើងសង្កេតឃើញថា ទេសចរណ៍ក្នុងស្រុកប្រមាណ៣-៤ខែចុងក្រោយហាក់មានសកម្មភាពឡើងវិញខ្លះៗ ដែលធ្វើឱ្យស្ថានភាពទេសចរណ៍ក្នុងខេត្តមួយចំនួនទទួលបានភាពប្រសើរបន្តិចម្តងៗ ប៉ុន្តែបានធ្លាក់ចុះបន្តិចទៅវិញដោយសារតែព្រឹត្តិការណ៍កូវីដ-១៩ ចំនួនពីរដែលរាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ឈ្មោះថា ព្រឹត្តិការណ៍៣វិច្ឆិកា និងព្រឹត្តិការណ៍២៨វិច្ឆិកា ដែលទើបនឹងកើតឡើងនាពេលថ្មីៗនេះ។

២.២. បញ្ហាប្រឈមក្នុងវិស័យទេសចរណ៍

បើតាមការឱ្យដឹងរបស់ក្រុមគោលដៅមួយចំនួនដែលជាមគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍ ក៏ដូចជាអ្នកប្រកបការងារ និងអាជីវកម្មនានានៅក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ ក្រុមការងារគម្រោងបានធ្វើការសន្និដ្ឋានថា មុនពេលមានការផ្ទុះឡើងនៃជំងឺកូវីដ-១៩ វិស័យទេសចរណ៍នៅកម្ពុជាបានចាប់ផ្តើមមានការប៉ះទង្គិចបន្តិចបន្តួចរួចហើយជាពិសេសការថយចុះនៃភ្ញៀវជនជាតិចិន។ ការប៉ះពាល់នេះ ដោយសារតែបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួនទាក់ទងនឹង សេវាទេសចរណ៍ Zero Package និងការបាត់បង់ទំនុកចិត្តពីសំណាក់ភ្ញៀវដោយសារការចរាចរនៃវត្ថុអនុស្សាវរីយ៍ក្លែងក្លាយលើទីផ្សារ ឬទំនិញដែលមានតម្លៃខ្ពស់ជាងធម្មតាជាដើម។ ដោយឡែករដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងទេសចរណ៍ក៏បានគាំទ្រដែរថា "សេវាទេសចរណ៍ Zero Package Tour" ពិតជាបានចូលរួមក្នុងការធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់វិស័យទេសចរណ៍របស់កម្ពុជា ក៏ដូចជាបំផ្លាញកេរ្តិ៍ឈ្មោះកម្ពុជាក្នុងវិស័យនេះផងដែរ (Sheith Khidhir, ២០១៩; ចាន់ មង្គល, ២០១៩)។ លទ្ធផលនៃការសិក្សានេះបង្ហាញថា ក្នុងបរិបទទូទៅ នៅវិស័យទេសចរណ៍កម្ពុជាកំពុងជួបប្រទះនូវបញ្ហាប្រឈមចម្បងៗមួយចំនួន ដែលបញ្ហាទាំងនេះក៏បានចូលរួមមួយចំណែកផងដែរ ក្នុងការបង្អាក់នូវការរីកចម្រើននៃវិស័យទេសចរណ៍ជាតិ។ តាមរយៈការស្រាវជ្រាវនេះ ក្រុមការងារគម្រោង អាចធ្វើការកំណត់នូវបញ្ហាប្រឈមដែលកើតមានក្នុងវិស័យទេសចរណ៍កម្ពុជាដូចខាងក្រោម៖

ក) កង្វះគោលដៅទេសចរណ៍

កម្ពុជាជាប្រទេសមួយស្ថិតនៅក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ដែលសម្បូរទៅដោយសម្បត្តិធម្មជាតិ ប្រាសាទបុរាណ ព្រមទាំងធនធានផ្សេងៗទៀតដែលបម្រើឱ្យវិស័យទេសចរណ៍ជាតិ។ ទោះជាយ៉ាងណា តាមការសម្ភាសក្រុមគោលដៅដែលធ្វើការ និងប្រកបអាជីវកម្មក្នុងវិស័យទេសចរណ៍នេះ យើងអាចកំណត់បានថា ប្រទេសយើងមានកង្វះខាតនូវគោលដៅទេសចរណ៍ដែលមានលក្ខណៈចម្រុះនៅ

តាមតំបន់ប៉ូលទេសចរណ៍នីមួយៗ។ ជាឧទាហរណ៍ ក្នុងខេត្តសៀមរាប យើងសម្បូរទៅដោយប្រាសាទបុរាណ និងរមណីយដ្ឋានទេសចរណ៍បែបធម្មជាតិមួយចំនួន ក៏ប៉ុន្តែ យើងពុំមានគោលដៅទេសចរណ៍បែបកែច្នៃ ធម្មជាតិកែច្នៃជាដើម ដើម្បីបំពេញតម្រូវការរបស់ភ្ញៀវបាននោះទេ។ កង្វះខាតនូវរមណីយដ្ឋានបែបចម្រុះនេះ ជាពិសេសក្នុងតំបន់ទេសចរណ៍តែមួយ ធ្វើឱ្យយើងពុំមានលទ្ធភាពពេញលេញក្នុងការទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរឱ្យមកធ្វើដំណើរកម្សាន្ត ឬស្នាក់នៅក្នុងតំបន់តែមួយនេះបានច្រើនថ្ងៃ។ តួយ៉ាង សម្រាប់ខេត្តសៀមរាប ភ្ញៀវទេសចរខ្លះមកលេងត្រឹមមួយថ្ងៃ ឬមួយថ្ងៃកន្លះ បន្ទាប់មកគេបន្តដំណើរទៅកម្សាន្តនៅតំបន់ផ្សេង ឬអាចចាកចេញទៅប្រទេសជិតខាងយើង ដោយបន្តស្នាក់នៅទីនោះរយៈពេលយូរជាង។ បន្ថែមពីលើកង្វះខាតគោលដៅទេសចរណ៍ថ្មីៗ យើងក៏សង្កេតឃើញថា គោលដៅទេសចរណ៍ដែលមានស្រាប់ ហើយក៏ពុំមានការរៀបចំឱ្យថ្មី ប្លែក ដើម្បីទាក់ទាញភ្ញៀវឱ្យត្រឡប់មកទស្សនាប្រទេសយើងម្តងហើយម្តងទៀតបាននោះដែរ។

ខ) កង្វះមគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍

មគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍ ក៏ដូចជាប្រធាន និងអនុប្រធានមន្ទីរទេសចរណ៍នៅតាមបណ្តាខេត្តគោលដៅទេសចរណ៍ទាំងឡាយបានធ្វើការគូសបញ្ជាក់ថា បញ្ហាកង្វះខាតមគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍ដែលមានគុណភាព គឺជាបញ្ហាធំមួយរបស់ជាតិ ជាពិសេសនៅតំបន់ប៉ូលទេសចរណ៍ប៉ៃកព្ស៊ិសាន។ បញ្ហាប្រឈមដែលទាក់ទងនឹងមគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍នេះ មានដូចខាងក្រោម៖

- កង្វះមគ្គុទ្ទេសក៍ទេសចរណ៍ដែលមានគុណភាព មានចំណេះច្បាស់លាស់ទាក់ទងនឹងវប្បធម៌ តំបន់ភូមិសាស្ត្រ និងប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ខ្លួន។
- កង្វះមគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍ដែលអាចផ្តល់សេវាកម្មដល់ភ្ញៀវដោយភាពកក់ក្តៅ ដែលបញ្ហានេះកើតមានច្រើនជាងគេក្នុងចំណោមមគ្គុទេសក៍ភាសាចិន។
- មានករណីមគ្គុទេសក៍ធ្វើការកេងប្រវ័ញ្ចភ្ញៀវបរទេសកើតឡើង តាមរយៈរូបភាពជូនភ្ញៀវទៅទិញវត្ថុអនុស្សាវរីយ៍ក្លែងក្លាយ ឬចូលហាងដែលមានតម្លៃថ្លៃៗជាដើម

លោក ង៉ែត ពិទូ ប្រធានមន្ទីរទេសចរណ៍ខេត្តរតនគិរី ក៏បានធ្វើការគូសបញ្ជាក់ផងដែរថា នៅក្នុងខេត្តរបស់គាត់ ពុំទាន់មានមគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍ដែលមានកម្រិតចំណេះដឹង បទពិសោធន៍ និងឆ្លងកាត់ការបណ្តុះបណ្តាលតាមបែបស្តង់ដារបច្ចេកទេសនៅឡើយទេ។

រូបភាពទី 7៖ កិច្ចសម្ភាសលោក ង៉ែត ពិទូ ប្រធានមន្ទីរទេសចរណ៍ខេត្តរតនៈគិរី

លោកបានបញ្ជាក់បន្ថែមទៀតថា ដោយសារតែតម្រូវការជាក់ស្តែងនៃការកើនឡើងនៃភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិ មគ្គុទេសក៍ដែលមានស្រាប់ គឺជាប្រជាជនមូលដ្ឋានដែលមានចំណេះដឹងបន្តិចបន្តួចជាពិសេស លើវប្បធម៌ អរិយធម៌ និងប្រវត្តិទីតាំងភូមិសាស្ត្រនានាជាដើម។ មគ្គុទេសក៍ទាំងនោះពុំបានទទួលការបណ្តុះបណ្តាលច្បាស់លាស់ និងពុំបានសិក្សាស៊ីជម្រៅខ្លាំងទៅលើវប្បធម៌ខ្មែរ ឬជនជាតិដើមភាគតិចនៅតាមតំបន់ទេសចរណ៍នានា ព្រមទាំងសមត្ថភាពផ្នែកភាសាបរទេសក្នុងការទំនាក់ទំនងជាមួយភ្ញៀវបរទេសក៏នៅមានកម្រិតផងដែរ។

ជាមួយនឹងចំណុចខ្វះខាតទាំងនេះ ក្រុមគោលដៅដែលធ្វើការក្នុងវិស័យទេសចរណ៍តាមក្រុមហ៊ុនប្រតិបត្តិករទេសចរណ៍មួយចំនួន ក៏ដូចជាមគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍ផ្ទាល់ បានធ្វើការសង្កត់ធ្ងន់ថាឫសគល់នៃបញ្ហាទាំងនេះ កើតឡើងដោយសារតែកត្តាពីរធំៗគឺ៖

- ទីមួយ កម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលមគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍របស់ក្រសួង ពុំមានស្តង់ដារច្បាស់លាស់ ដែលខ្លឹមសារមេរៀនមួយចំនួន មានការប្រែប្រួលទៅតាមគ្រូបណ្តុះបណ្តាល ជាពិសេសខ្លឹមសារមេរៀនទាក់ទងនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រ វប្បធម៌ ប្រវត្តិ ឬរឿងព្រេងទាក់ទងនឹងគោលដៅទេសចរណ៍មួយចំនួន។ ឧទាហរណ៍ ខ្លឹមសារប្រវត្តិសាស្ត្រ និងវប្បធម៌ទាក់ទងនឹងតំបន់ទេសចរណ៍មួយចំនួននៅតាមបណ្តាខេត្តនានា មានការបកស្រាយផ្សេងៗគ្នាទៅតាមគ្រូបណ្តុះបណ្តាលម្នាក់ៗ ដែលធ្វើឱ្យមគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍ក្នុងជំនាន់ខុសគ្នា អាចបកស្រាយខុសគ្នាខ្លះទៅកាន់ភ្ញៀវផងដែរ។
- ទីពីរ ការគ្រប់គ្រង និងត្រួតពិនិត្យក្រមសីលធម៌ និងការអនុវត្តការងារក្នុងនាមជាមគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍មានការធូរលុងច្រើន ទាំងពីសំណាក់ក្រុមហ៊ុនដែលប្រើប្រាស់មគ្គុទេសក៍ ក៏ដូចជាអាជ្ញាធរទទួលបន្ទុកផ្ទាល់។

គ) ខ្វះភាពទាក់ទាញលើសេវាកម្មទេសចរណ៍

ចំពោះចំណុចនេះ យើងចង់សំដៅដល់សេវាកម្មទេសចរណ៍បន្ថែម ដែលរៀបចំឡើងដើម្បីទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរ ដូចជាការបង្កើតឱ្យមានសេវាកម្មជិះស៊ីក្លូ ជិះទូកកម្សាន្តក្នុងតំបន់កសិណអង្គរ ការជិះកន្ត្រក ឬបាឡុងដើម្បីទស្សនាតាមតំបន់ទេសចរណ៍នានា។ ជាក់ស្តែង យើងមានសកម្មភាពទាំងនេះខ្លះៗក្នុងខេត្តសៀមរាប បើទោះបីជាពុំទាន់សម្បូរបែបក៏ដោយចុះ ក៏ប៉ុន្តែនៅតាមតំបន់ផ្សេងទៀតពុំទាន់មានការរៀបឱ្យមានការកម្សាន្តបែបនេះឱ្យបានច្រើននៅឡើយទេ។ បន្ថែមពីលើនេះ វិស័យទេសចរណ៍កម្ពុជាក៏ខ្វះភាពទាក់ទាញក្នុងការធ្វើឱ្យភ្ញៀវអាចស្នាក់នៅបានយូរ តាមរយៈកម្មវិធីបែបសង្គម និងវប្បធម៌ (Social & Cultural Events/Festival) នៅតាម ស្រុក ខេត្តនានា ក៏ដូចជាតំបន់ប៉ូលទេសចរណ៍ធំៗជាដើម។ មគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍ ក៏ដូចជាក្រុមគោលដៅផ្សេងទៀតបានបញ្ជាក់ប្រាប់ថា ភ្ញៀវទេសចរបរទេសជាច្រើនដែលមកកម្សាន្តក្នុងប្រទេសកម្ពុជា តែងតែត្អូញត្អែរថា ពួកគេពុំមានឱកាសបានសិក្សាស្វែងយល់ពីវប្បធម៌ ប្រពៃណី និងការរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋនៅតាមទីជនបទ ឬតាមតំបន់ជនជាតិភាគតិចជាដើម ដោយសារតែយើងពុំមានការរៀបចំជាសេវាកម្មទេសចរណ៍ ឬសកម្មភាពសង្គម-វប្បធម៌ ដើម្បីបង្ហាញ និងផ្សព្វផ្សាយពីវប្បធម៌ និងការរស់នៅរបស់ប្រជាជនកម្ពុជាឱ្យបានទូលំទូលាយដល់ពួកគេ។ ភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិជាច្រើន ចង់មានឱកាសដោយផ្ទាល់ក្នុងការចូលរួម លេងកម្សាន្តសប្បាយក្នុងសកម្មភាពសង្គមណាមួយដែលអាចឆ្លុះបញ្ចាំងពីវប្បធម៌ និងការរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជា។

ឃ) កង្វះខាតការរៀបចំរមណីយដ្ឋាន

ក្រៅពីកង្វះនូវសេវាកម្មនានា ដែលអាចទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរណ៍ដូចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ គេក៏សង្កេតឃើញថា នៅតាមរមណីយដ្ឋានជាច្រើនក្នុងប្រទេសកម្ពុជាពុំទាន់មានការរៀបចំឱ្យមានភាពទាក់ទាញ និងបង្កើតនូវអារម្មណ៍រីករាយមានចំពោះភ្ញៀវទេសចរណ៍។ ជាក់ស្តែង នៅតាមដងផ្លូវ និងបរិវេណនានានៅតាមតំបន់ទេសចរណ៍ជាច្រើន ខ្វះការរៀបចំ ឬតុបតែងឱ្យមានសម្រស់ទាក់ទាញ ខ្វះការរៀបចំឱ្យមានជាប្លង់សម្រាប់ផ្តិតយករូបភាពអនុស្សាវរីយ៍ជាដើម។ ដើម្បីបង្កើននូវភាពទាក់ទាញកម្ពុជាត្រូវវិនិយោគទៅលើការរៀបចំរមណីយដ្ឋានរបស់ខ្លួនឱ្យបានស្អាត មានប្លង់ចាប់រូបភាពនានា ដូចជានៅតាមតំបន់ប្រាសាទជាដើម។

ង) អនាម័យ សណ្តាប់ធ្នាប់ និងសុវត្ថិភាព

យើងសង្កេតឃើញថាបញ្ហាសណ្តាប់ធ្នាប់ អនាម័យ និងសន្តិសុខនៅតាមគោលដៅទេសចរណ៍នីមួយៗ នៅតែជាបញ្ហាចោទសម្រាប់កម្ពុជា។ ជាក់ស្តែង នៅតាមរមណីយដ្ឋាន ឬគោលដៅកម្សាន្តជា

ច្រើនក្នុងប្រទេសកម្ពុជាមានការចោលសំរាមពាសវាលពាសកាល ខ្វះអនាម័យ និងពុំមានធុងសំរាមដើម្បីទុកដាក់ឱ្យបានហ្មត់ចត់។ គោលដៅទេសចរណ៍ភាគច្រើន ពុំមានការរៀបចំបង្គន់សាធារណៈឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ឬសមស្របតាមនិយាមអនាម័យ។ ដោយឡែកគោលដៅទេសចរណ៍ខ្លះទៀត មានការរៀបចំដែរ ប៉ុន្តែមានចំនួនតិច និងពេលខ្លះភ្ញៀវទេសចរត្រូវធ្វើដំណើរឆ្ងាយ ឬត្រឡប់មកដើមផ្លូវវិញដើម្បីអាចប្រើប្រាស់បង្គន់អនាម័យបាន។ ក្រៅពីបញ្ហាអនាម័យ យើងក៏សង្កេតឃើញមានរូបភាពមួយចំនួនដែលអាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់អារម្មណ៍របស់ភ្ញៀវក្នុងការដើរកម្សាន្តផងដែរ។ រូបភាពអវិជ្ជមានទាំងនោះមានដូចជា ការរៀបចំឱ្យមានអាសនៈបែបសាសនាច្រើនពេក[7] ការបណ្ដោយឱ្យមានអ្នកសុំទាននៅតាមរមណីយដ្ឋាន ឬតាមជណ្ដើរឡើងតំបន់ទេសចរណ៍មួយចំនួនជាដើម។

ដោយឡែក បញ្ហាសុខសុវត្ថិភាពនៅតាមតំបន់ទេសចរណ៍នានាក្នុងប្រទេសកម្ពុជា នៅតែជាបញ្ហាចោទ បើទោះបីជាតំបន់មួយចំនួន ពិតជាមានការរក្សាសន្តិសុខ ឬសុវត្ថិភាពជូនភ្ញៀវទេសចរណ៍បានច្រើនក៏ដោយចុះ។ បើតាមការសាកសួរប្រតិបត្តិករទេសចរណ៍ មគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍ ក៏ដូចជាប្រជាពលរដ្ឋដែលប្រកបមុខរបរនៅក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ បញ្ហាសុវត្ថិភាពតាមតំបន់ទេសចរណ៍កម្ពុជាកើតឡើងក្នុងរូបភាពជាច្រើន ដូចជា៖

- ចោរកម្មលួចទ្រព្យសម្បត្តិភ្ញៀវនៅតាមតំបន់កម្សាន្តនានា (មាត់សមុទ្រ តាមផ្សារ និងតំបន់ប្រជុំជនមួយចំនួនទៀត)
- ចោរឆក់កាបូបតាមយានជំនិះនានា ដែលធ្វើឱ្យភ្ញៀវជាតិនិងអន្តរជាតិ ជួបគ្រោះថ្នាក់ជាញឹកញាប់ និងខ្លះឈានទៅដល់បាត់បង់ជីវិតក៏មាន។

ច) អំពើកេងប្រវ័ញ្ចលើភ្ញៀវ

ចាប់តាំងពីមានការដាក់ឱ្យមានកញ្ចប់សេវាតម្លៃសូន្យ (Zero Package Tour) មក គេឃើញមានអំពើកេងប្រវ័ញ្ចកើតឡើងច្រើនចំពោះភ្ញៀវទេសចរ ជាពិសេសភ្ញៀវជនជាតិចិនតាមរូបភាពដូចជា ការលក់ទំនិញថ្លៃលើសតម្លៃជាក់ស្ដែង២-៣ដង ការលក់ផលិតផលក្លែងក្លាយ ការជំរុញឱ្យភ្ញៀវទិញផលិតផលដែលភ្ញៀវមិនចង់ទិញជាដើម។ ជាក់ស្ដែង នៅក្នុងកញ្ចប់សេវាទេសចរណ៍បែបនេះ បានកំណត់ថា ភ្ញៀវមិនចាំបាច់ចំណាយទៅលើកញ្ចប់ទេសចរណ៍ ប៉ុន្តែត្រូវដើរផ្សារ ឬទិញទំនិញនៅតាមហាងដែលមគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍ទាំងឡាយបាននាំទៅ។ ប្រធានសមាគមន៍មគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍មួយក្នុងខេត្តសៀមរាប ក៏ដូចជាក្រុមគោលដៅដទៃទៀត បានធ្វើការគូសបញ្ជាក់ថា ភាគច្រើននៃហាងលក់ទំនិញទាំងនោះមានម្ចាស់ជាជនជាតិចិន និងជាទូទៅមានការត្រូវរ៉ូវគ្នាជាមួយក្រុមហ៊ុនទេសចរណ៍

[7] បើតាមបទពិសោធន៍ក្រុមស្រាវជ្រាវផ្ទាល់ យើងសង្កេតឃើញថា នៅតាមរមណីយដ្ឋានមួយចំនួន ការរៀបចំបែបនេះមានចំនួនកើនឡើងខ្លះៗ បើធៀបនឹងពេលមុន។

ព្រមទាំងមគ្គុទេសក៍ភាសាចិន ដើម្បីរៀបចំសេវាទេសចរណ៍ប្រភេទនេះ និងបង្កើតឱ្យមានអំពើកេងប្រវ័ញ្ចនានាទៅលើភ្ញៀវដែលជាជនជាតិចិនជាពិសេស។ មានករណីខ្លះ ក្រុមហ៊ុនទេសចរណ៍នានាដែលរៀបចំនូវកញ្ចប់សេវាកម្មទេសចរណ៍តម្លៃសូន្យ មានម្ចាស់ ឬថៅកែតែមួយ ជាមួយនឹងហាងលក់ទំនិញ ភោជនីយដ្ឋាន ឬផ្ទះសំណាក់ជាដើម។

ឆ) បញ្ហាសំណុំលិខិតឆ្លងដែន និងទិដ្ឋាការ

តាមរយៈការសម្ភាសជាមួយមគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍ និងម្ចាស់ប្រតិបត្តិករទេសចរណ៍ជាច្រើន យើងរកឃើញថា ភាពមិនប្រក្រតីនៅតាមច្រកចេញចូលប្រទេសជាច្រើននៅតែជាបញ្ហាចោទ ហើយបញ្ហាទៀតសោត កើតឡើងក្រោមរូបភាពដូចជា៖

- ការសុំកម្រៃក្រៅផ្លូវការពីមន្ត្រីអន្តោប្រវេសន៍ដើម្បីសម្រួលបែបបទឯកសារឱ្យបានកាន់តែឆាប់រហ័សជាងមុន។
- បញ្ជរត្រួតពិនិត្យមានចំនួនតិចធ្វើឱ្យលំហូរនៃការត្រួតពិនិត្យយឺត ហើយភ្ញៀវមួយចំនួនត្រូវចំណាយពេលរង់ចាំទទួលសេវាកម្មយូរជាដើម។
- ប្រព័ន្ធត្រួតពិនិត្យនៅតាមច្រកព្រំដែន ព្រលានយន្តហោះជាដើម មានភាពស្មុគស្មាញ និងបង្កការលំបាកដល់ភ្ញៀវ។

ជ) ចម្ងាយនិងស្ថានភាពផ្លូវគមនាគមន៍

យើងសង្កេតឃើញថា ចម្ងាយពីប៉ូលទេសចរណ៍មួយ ទៅប៉ូលទេសចរណ៍មួយទៀត (ប៉ូលធំៗទាំងបួន) មានរយៈចម្ងាយឆ្ងាយគឺជាបញ្ហាប្រឈមមួយដែរ ជាពិសេសសម្រាប់ភ្ញៀវដែលមានពេលមកកំសាន្តក្នុងរយៈពេលខ្លី។ ដោយសារតែចម្ងាយផ្លូវធ្វើដំណើរឆ្ងាយ និងជាពិសេសស្ថានភាពផ្លូវមានការពិបាក ធ្វើឱ្យការធ្វើដំណើរទេសចរណ៍ត្រូវចំណាយពេលច្រើន ដែលធ្វើឱ្យភ្ញៀវទេសចរជាច្រើន ពុំអាចធ្វើដំណើរកំសាន្តនៅតាមតំបន់គោលដៅនានាតាមប៉ូលទេសចរណ៍ផ្សេងៗបាន។ បន្ថែមពីលើនេះ ស្ថានភាពផ្លូវនានាទៅកាន់រមណីយដ្ឋានមួយចំនួនតាមប៉ូលនីមួយៗ ក៏មានសភាពពិបាកក្នុងការធ្វើដំណើរ ដែលនេះជាបញ្ហាប្រឈមខ្លាំងមួយក្នុងការទាក់ទាញភ្ញៀវឱ្យមកទស្សនាម្តងហើយម្តងទៀត។ ជាក់ស្តែង ផ្លូវមួយចំនួននៅតាមប្រាសាទនានារបស់យើង មានស្ថានភាពពិបាកក្នុងការធ្វើដំណើរកន្លែងខ្លះទៀត ផ្លូវមានការដក់ទឹក ភក់ជ្រាំនៅរដូវវស្សា ដែលជារឿយៗធ្វើឱ្យមានការប្រឡាក់ប្រឡូសលើសម្លៀកបំពាក់របស់ភ្ញៀវដែលមកលេងកម្សាន្តជាដើម។

ឈ) កង្វះការផ្សព្វផ្សាយនៅក្រៅប្រទេស

តាមរយៈការសម្ភាសជាមួយប្រតិបត្តិករទេសចរណ៍ ក៏ដូចជាមគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍នៅតាមប៉ូលទាំង៤ និងខេត្តមួយចំនួនទៀត ជាលទ្ធផល យើងអាចសន្និដ្ឋានបានបង្ហាញថា កម្ពុជាពុំសូវមានសកម្មភាពផ្សព្វផ្សាយពីទេសចរណ៍ជាតិ ក៏ដូចជាគោលដៅទេសចរណ៍នានាឱ្យបានទូលំទូលាយនៅក្រៅប្រទេស។ ការដែលពុំសូវមានសកម្មភាពផ្សព្វផ្សាយនានាពីកម្ពុជា ក៏អាចជាកត្តារាំងស្ទះមួយផងដែរដល់ការអភិវឌ្ឍ និងភាពរីកចម្រើនលើវិស័យនេះ។ ជាក់ស្តែង ក្រុមគោលដៅដែលបានចូលរួមក្នុងការសិក្សាបានបញ្ជាក់ថា ភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិ ដែលមកទទួលសេវាកម្មរបស់គាត់ ពុំទទួលបានព័ត៌មានច្រើនពីកម្ពុជា ដូចប្រទេសជិតខាងរបស់យើង ដែលប្រទេសគេមានភាពសកម្មទាំងនៅក្នុងប្រទេសនិងក្រៅប្រទេសលើកិច្ចការងារផ្សព្វផ្សាយពីគោលដៅទេសចរណ៍ សកម្មភាពទេសចរណ៍ ព្រមទាំងវប្បធម៌របស់ជាតិគេ ក្នុងគោលបំណងទាក់ទាញភ្ញៀវបរទេសឱ្យបានកាន់តែច្រើន។ ជាការពិត ជនជាតិបរទេសជាច្រើនពុំសូវស្គាល់កម្ពុជា ហើយបើស្គាល់ ក៏ដោយសារតែយើងមានអង្គរវត្តប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែភ្ញៀវទាំងនោះ ពុំទទួលបានព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ទាក់ទងនឹងគោលដៅទេសចរណ៍ តំបន់ទេសចរណ៍ វប្បធម៌ ឬសកម្មភាពទេសចរណ៍ដែលមានលក្ខណៈពិសេស ដើម្បីទាក់ទាញពួកគេនោះទេ។

ជំពូក ៣

ផលប៉ះពាល់លើវិស័យអចលនទ្រព្យ

វិស័យអចលនទ្រព្យបានដើរតួយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ក្នុងរយៈពេលជាង២ទសវត្សរ៍ចុងក្រោយនេះ។ គេសង្កេតឃើញថា កំណើននៃតម្រូវការអចលនទ្រព្យគ្រប់ប្រភេទនៅកម្ពុជា ស្តែងចេញក្រោមហេតុផលមួយចំនួនដូចជា (១) កំណើនប្រជាជននៅតាមទីក្រុង និងតំបន់ទីប្រជុំជននានា (២) ការធ្វើចំណាកស្រុករបស់ពលរដ្ឋកម្ពុជា មកទីក្រុងក្រោមរូបភាពស្វែងរកឱកាសការងារ មុខរបរ និងសិក្សាជាដើម និង (៣) កំណើននៃវិនិយោគិនបរទេសជាដើម។ កត្តាទាំងនេះមិនត្រឹមតែធ្វើឱ្យតម្រូវការអចលនទ្រព្យនៅកម្ពុជាមានការកើនឡើងប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងធ្វើឱ្យតម្លៃរបស់វា នៅតាមតំបន់ខ្លះ ខេត្តខ្លះ មានការកើនឡើងយ៉ាងគំហុគ។ ទោះជាយ៉ាងណា ក្រោយពីការកើតមាននូវការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ វិស័យអចលនទ្រព្យកម្ពុជា ក៏មិនខុសពីវិស័យទេសចរណ៍ ឬវិស័យផ្សេងៗទៀត បានទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ដូចគ្នា គ្រាន់តែទំហំនៃការប៉ះពាល់មានលក្ខណៈធូរស្រាលជាងវិស័យទេសចរណ៍។ តាមការវិភាគទៅលើព័ត៌មាន ក៏ដូចជាទិន្នន័យនានាដែលទទួលបានពីក្រុមគោលដៅដែលបានចូលរួមក្នុងការសិក្សានេះ ក្រុមការងារគម្រោងយើងមានការពិបាកក្នុងការកំណត់ពីទំហំនៃផលប៉ះពាល់ ដោយសារតែកើតមានរូបភាពពីរយ៉ាងចេញពីប្រភពព័ត៌មានដែលយើងទទួលបាន។

រូបភាពទីមួយដែលយើងទទួលបានពីក្រុមគោលដៅដែលជាភ្នាក់ងារអចលនទ្រព្យ (ទាំងជាបុគ្គលិកក្រុមហ៊ុន ក៏ដូចជាលក្ខណៈបុគ្គល) មួយចំនួន បានគូសបញ្ជាក់ថា ផលប៉ះពាល់ជំងឺកូវីដ-១៩ លើវិស័យអចលនទ្រព្យជារួម មានកម្រិតតិចតួច និងអាស្រ័យទៅតំបន់ និងខេត្តដែលមានសក្តានុពលសេដ្ឋកិច្ចផងដែរ។ រូបភាពទីពីរ ដែលក្រុមការងារគម្រោងអាចធ្វើការកំណត់បានគឺថា ផលប៉ះពាល់ជារួមទៅលើវិស័យអចលនទ្រព្យនេះមានកម្រិតធ្ងន់ ជាពិសេសទៅលើសំណង់ដែលមានអតិថិជនគោលដៅជាអ្នកវិនិយោគបរទេស ឬប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជាដែលមានកម្រិតជីវភាពខ្ពស់ជាដើម។ ទោះជាយ៉ាងណា ក្រុមការងារគម្រោងក៏អាចធ្វើការកំណត់បានថា ព័ត៌មានដែលទទួលបានពីក្រុមគោលដៅទាំងឡាយមានភាពលម្អៀងគ្នាច្រើន ដោយពួកគាត់ម្នាក់ៗសន្និដ្ឋានពីផលប៉ះពាល់ ដោយផ្តោតលើបទពិសោធន៍ ឬស្ថានភាពក្រុមហ៊ុន របស់ខ្លួនច្រើនជាង ពិនិត្យទៅលើស្ថានភាពជាក់ស្តែង។

៣.១. ផលប៉ះពាល់លើវិស័យអចលនទ្រព្យកម្ពុជា

បើតាមគេហទំព័រ Focus Economics ចេញផ្សាយកាលពីថ្ងៃទី១៧ ខែវិច្ឆិកាឆ្នាំ២០២០កន្លងទៅ បានបង្ហាញថា បើប្រៀបធៀបនឹងរយៈពេលដូចគ្នា (មករា-សីហា) កាលពីឆ្នាំ២០១៩កន្លងទៅ សកម្មភាពដែលពាក់ព័ន្ធនឹងវិស័យអចលនទ្រព្យ ទាំងគម្រោងវិនិយោគថ្មី និងសំណើសុំប្រតិបត្តិការអភិវឌ្ឍលើវិស័យមួយនេះមានការថយចុះច្រើន (Focus-Economics, ២០២០)។ ជាមួយគ្នានេះដែរ លោកឧកញ៉ា ចេង ខេង ជាប្រធានក្រុមប្រឹក្សាភិបាលសមាគមអ្នកវាយតម្លៃនិងភ្នាក់ងារ អចលនវត្ថុកម្ពុជា និងជាអគ្គនាយកក្រុមហ៊ុនអចលនទ្រព្យ ស៊ីគីអិលបានបញ្ជាក់អះអាងថា វិបត្តិកូវីដ -១៩ មួយនេះបានធ្វើឱ្យសកម្មភាពទិញ-លក់អចលនទ្រព្យក្នុងប្រទេសទាំងមូលមានសភាពស្ងប់ស្ងាត់ ជាងមុនមានកូវីដ ហើយមានការធ្លាក់ចុះប្រមាណ៥០% (Reference Needed)។ គួរបញ្ជាក់ថា ស្ថានភាពនៃការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩នេះ បានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់លើវិស័យអចលនទ្រព្យលើខេត្តជាច្រើន ប៉ុន្តែរាជធានីភ្នំពេញ និងខេត្តព្រះសីហនុបានរងផលប៉ះពាល់ខ្លាំងជាងគេ។ ក្រៅពីភាព អសកម្មមួយចំនួនទៅលើសកម្មភាពសាងសង់ និងអភិវឌ្ឍអចលនទ្រព្យថ្មីៗ គេក៏សង្កេតឃើញថា ផលប៉ះពាល់នេះក៏មានវិសាលភាពទៅដល់ការជួលអគារ ផ្ទះល្វែង និងបន្ទប់ការិយាល័យផងដែរ។

ជាក់ស្តែងនៅខេត្តព្រះសីហនុ ផលប៉ះពាល់ទៅលើវិស័យអចលនទ្រព្យកើតមានចាប់តាំងពី ២-៣ខែ មុនការផ្ទុះឡើងនូវជំងឺកូវីដ-១៩ ដោយសារតែការបិទនូវល្បែងភ្នាល់អនឡាញគ្រប់ប្រភេទ។ ដោយឡែក នៅពេលមានការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ការសាងសង់សំណង់អគារប្រមាណ ៩០% ត្រូវបានផ្អាកជាបណ្តោះអាសន្ន ដោយសារតែមានការរឹតត្បឹតទៅលើបញ្ហាសុវត្ថិភាព និងកម្មករជាជនជាតិចិនមួយចំនួនធំ បានធ្វើដំណើរត្រឡប់ទៅប្រទេសគេវិញ ហើយខ្លះទៀតពុំអាចត្រឡប់ចូលមកកម្ពុជាវិញបាន ដោយសារតែមានបម្រាមនានាទាក់ទងនឹងនីតិវិធីក្នុងការធ្វើដំណើរជាដើម។ ការផ្អាកនេះមិនមានរយៈពេលយូរខ្លាំងទេ ដោយសារតែមានការគ្រប់គ្រងត្រឹមត្រូវមិនឆ្លងក្នុងសហគមន៍ អគារសំណង់មួយចំនួនបានចាប់ផ្តើមឡើងវិញ និងខ្លះទៀតក៏បានបញ្ចប់ផងដែរ នេះបើតាមការគូសបញ្ជាក់របស់ប្រធានមន្ទីរដែនដី និងនគរូបនីយកម្មខេត្តព្រះសីហនុ។ លោកប្រធានមន្ទីរ ក៏បានធ្វើការបញ្ជាក់បន្ថែមថា បើទោះជាមានការប៉ះពាល់លើការសាងសង់នេះមែន តែភាគច្រើន គឺជាការសាងសង់អគារសំណង់បែបពាណិជ្ជកម្មធំៗរបស់វិនិយោគិនជនជាតិចិន ដោយឡែកការសាងសង់លំនៅដ្ឋានបែបឯកជន ឬការសាងសង់របស់ប្រជាពលរដ្ឋម្ចាស់ស្រុកនៅដំណើរការធម្មតា។

ភ្នាក់ងារលក់ដូរអចលនទ្រព្យ ក៏ដូចជាបុគ្គលិកក្រុមហ៊ុនប្រកបអាជីវកម្មអចលនទ្រព្យមួយចំនួនក្នុងប្រទេសកម្ពុជាបានធ្វើការគូសបញ្ជាក់ថា បើទោះបីជាកម្ពុជាកំពុងទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ពីការរីករាលដាលជំងឺកូវីដ-១៩ក្តី ក៏ការទិញ-លក់អចលនទ្រព្យនៅពេលបច្ចុប្បន្ននេះពុំមានការប្រែប្រួលខ្លាំងនោះទេ ក៏ប៉ុន្តែសកម្មភាពភាគច្រើនកើតមានតែនៅក្នុងតំបន់ជាយក្រុង ហើយអតិថិជនភាគច្រើន

ជាអតិថិជនក្នុងស្រុក។ ស្រដៀងគ្នាដែរ អគ្គនាយកក្រុមហ៊ុនភ្នាក់ងារអចលនទ្រព្យ Century21 Fortuna Investment លោក វ៉ា វីរៈ បានមានប្រសាសន៍បញ្ជាក់ថា ទីផ្សារអចលនទ្រព្យនៅចុងឆ្នាំ ២០២០នេះ មានការកម្រើកឡើងវិញបន្តិច បើធៀបនឹងប៉ុន្មានខែដើមឆ្នាំ ក៏ប៉ុន្តែសកម្មភាពទាំងនេះ ភាគច្រើនមានតែតំបន់ជាយក្រុងតែប៉ុណ្ណោះ។ (វ៉ាណេត, ២០២០)[8]។

ដោយឡែក បើពិនិត្យទៅលើរបាយការណ៍ផ្លូវការរបស់ក្រុមហ៊ុនភ្នាក់ងារអចលនទ្រព្យអន្តរជាតិ (CBRE Cambodia) បានបញ្ជាក់ថា ចាប់តាំងពីដើមត្រីមាសទី២ រហូតមកដល់ចុងត្រីមាសទី៣ ឆ្នាំ ២០២០កន្លងទៅនេះ ក្នុងចំណោមខណ្ឌទាំង១៤ នៅទូទាំងរាជធានីភ្នំពេញ សម្ទុះនៃការសាងសង់ ក៏ដូចជាការទិញលក់អចលនទ្រព្យទ្រព្យ ដែលរួមមានដីធ្លី និងលំនៅដ្ឋានជាន់ផ្ទាល់ដីស្ថិតនៅក្នុងខណ្ឌចំនួន៤ នៅតែរក្សាបានស្ថានភាពល្អដដែល (វ៉ាណេត, ២០២០)[9]។ របាយការណ៍ដដែលបានបញ្ជាក់ថា ខណ្ឌចំនួន៤ ដែលមានអត្រាល្អជាងគេនៅក្នុងទីផ្សារអចលនទ្រព្យរួមមាន ខណ្ឌមានជ័យ ខណ្ឌច្បារអំពៅ ខណ្ឌពោធិ៍សែនជ័យ និងខណ្ឌជ្រោយចង្វារ។ ដូចគ្នាដែរ អ្នកជំនាញផ្នែកលក់អចលនទ្រព្យនៅក្នុងតំបន់ខណ្ឌដង្កោ លោក សរ បញ្ញា បានមានប្រសាសន៍ស្រដៀងការលើកឡើងខាងលើនេះផងដែរថា "ស្ទើរតែគ្រប់គម្រោងនៅតំបន់ជុំវិញរាជធានីភ្នំពេញភាគច្រើននៅតែមានទីផ្សារ លើកលែងតែគម្រោងដែលស្ថិតនៅទីតាំងមិនសូវអំណោយផលដែលពិបាកលក់"។ តែយ៉ាងណា នៅក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ ចរន្តនៃការទិញ-លក់អចលនទ្រព្យមានសកម្មភាពខ្លះៗ នៅនៅជាយក្រុង ឬតំបន់ឧស្សាហកម្មថ្មីដូចជាផ្លូវ ៥១ ផ្លូវជាតិលេខ២ លេខ៣ លេខ៤ ជាដើម។ ចំណែកទីក្រុងភ្នំពេញ សកម្មភាពមានច្រើននៅក្នុងខណ្ឌពោធិ៍សែនជ័យ ភ្នំពេញថ្មី និងតំបន់ជ្រោយចង្វារជាដើម។

តាមការសាកសួរបុគ្គលិកក្រុមហ៊ុនអចលនទ្រព្យនានា ក៏ដូចជាភ្នាក់ងារអចលនទ្រព្យទាំងស្ថិតក្រោមទម្រង់ជាក្រុមហ៊ុន និងលក្ខណៈបុគ្គល បានបង្ហាញថា តម្លៃអចលនទ្រព្យនៅកម្ពុជា ពុំមានការធ្លាក់ថ្លៃគួរឱ្យកត់សម្គាល់នោះទេ ក៏ប៉ុន្តែចរន្តនៃការទិញ-លក់ ពិតជាមានការថមថយខ្លះៗមែន។ ពួកគាត់ក៏បានធ្វើការគូសបញ្ជាក់បន្ថែមថា ការចុះថ្លៃមួយចំនួន ពិតជាមានមែន ប៉ុន្តែភាគច្រើននៃអចលនទ្រព្យទាំងនោះស្ថិតនៅឆ្ងាយពីក្រុង ឬនៅជាយក្រុងភ្នំពេញ។ ហេតុផលដែលមានការចុះថ្លៃពីក្រុមហ៊ុនទាំងនោះ អាចដោយសារតម្លៃមានការហើមរួចស្រេចទៅហើយនៅតាមតំបន់ទាំងនោះ ដែលតម្លៃជាក់ស្តែងមិនប្រាកដថាដល់កម្រិតនេះទេ។ ដោយសារតែមានការថមថយមួយចំនួននៃការលក់ ក្រុមហ៊ុនទាំងនោះសម្រេចបញ្ចុះតម្លៃអចលនទ្រព្យរបស់ខ្លួន ដែលជាក់ស្តែង តម្លៃទាំងនេះ គឺស្របនឹងតម្លៃទី

[8] ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://www.propertyarea.asia ក្រោមចំណងជើង "អ្នកប្រតិបត្តិទីផ្សារអះអាងថា ការទិញ-លក់អចលនទ្រព្យភាគច្រើនមានសកម្មភាពតែនៅក្នុង និងជាយក្រុងតែប៉ុណ្ណោះ"។

[9] ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://www.propertyarea.asia ក្រោមចំណងជើង "តម្លៃជួលការិយាល័យមានការធ្លាក់ចុះ ខណៈពេលការផ្គត់ផ្គង់លើទីផ្សារមានការកើនឡើងខ្ពស់"។

ផ្សារពិតប្រាកដ។ ហេតុផលមួយទៀតដែល មានការលក់បញ្ចុះតម្លៃ ដោយសារម្ចាស់គម្រោងទាំងនោះ អាចនឹងជាប់បំណុលធនាគារ[10] នឹងចាំបាច់ត្រូវបញ្ចេញអចលនទ្រព្យរបស់ខ្លួន ដើម្បីបង់ធនាគារ។

ទោះជាយ៉ាងណាក៏មានការប៉ាន់ប្រមាណផងដែរថា ប្រសិនបើវិបត្តិនេះនៅតែបន្ត វាអាចមាននូវបញ្ហាដូចខាងក្រោម៖

- **តម្លៃនឹងមានការធ្លាក់ចុះយ៉ាងគំហុក**

  ដោយសារតែមានការធ្លាក់ចុះនៃសេដ្ឋកិច្ចជាសកល ដែលកើតឡើងដោយសារវិបត្តិកូវីដ-១៩ នេះ អាចនឹងបណ្តាលឱ្យមានអ្នកវិនិយោគមួយចំនួនខាតបង់ ហើយអាចប៉ះពាល់ដល់លទ្ធភាពក្នុងការបណ្តាក់ទុនថ្មី។ ការវិនិយោគនឹងបែរមកផ្តោតការវិនិយោគលើប្រភេទអចលនទ្រព្យដែលមានតម្រូវការខ្ពស់ ដោយឡែកអចលនទ្រព្យប្រភេទខ្លះនឹងថយចុះ។ ជាមួយនឹងការថយចុះនៃការវិនិយោគពីបរទេស តម្លៃអាចនឹងមានការធ្លាក់ចុះខ្លាំង ដោយសារពុំមានការប្រកួតប្រជែង។

- **ការកើនឡើងនៃបំណុលខូច (បំណុលក្នុងអចលនទ្រព្យ)**

  ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ការវិនិយោគលើអចលនទ្រព្យ គឺខ្ចីលុយធនាគារមកបង្វិលសិន ប្រសិនបើវិបត្តិនៅតែបន្ត សេដ្ឋកិច្ចមានការធ្លាក់ចុះខ្លាំង នោះអ្នកវិនិយោគមួយចំនួនត្រូវបង្ខំចិត្តលក់ចេញ និងខ្លះទៀតអាចប្រឈមនឹងគ្មានលទ្ធភាពបង់ធនាគារ (អ្នកវិនិយោគធំៗ)។ ដោយឡែកប្រជាពលរដ្ឋ ដោយសារការបាត់បង់ប្រាក់ចំណូលពីការងារ មុខរបរ និងជាប់បំណុលផង នោះបំណុលខូចអាចនឹងមានការកើនឡើងផងដែរ។

៣.២. បញ្ហាប្រឈមក្នុងវិស័យអចលនទ្រព្យ

បើទោះបីជាការផ្ទុះជំងឺឆ្លងកូវីដ-១៩ ដែលរាលដាលពាសពេញពិភពលោក ពុំទាន់ធ្វើឱ្យប៉ះពាល់អ្វីធ្ងន់ធ្ងរដល់វិស័យអចលនទ្រព្យនៅកម្ពុជាក្តី ក៏វិស័យមួយនេះ បានជួបប្រទះនូវបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួនផងដែរ។ បញ្ហាប្រឈមទាំងនោះ អាចប៉ះពាល់តិច ឬច្រើនដល់ការរីកចម្រើននៃវិស័យនេះ បើទោះបីជាពុំប៉ះពាល់ដល់ចរន្តនៃការលក់ដូរ និងការអភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធក្នុងវិស័យនេះក្តី។ បើ

[10] ក្រុមការងារយើងខ្ញុំពុំអាចធ្វើការបញ្ជាក់ដោយផ្ទាល់ពីក្រុមហ៊ុនទាំងនោះទេ ដោយនេះគ្រាន់តែជាការបញ្ជាក់ពីក្រុមគោលដៅរបស់យើងប៉ុណ្ណោះ

តាមការសម្ភាសផ្ទាល់ជាមួយតំណាងក្រុមហ៊ុនអចលនទ្រព្យ ក៏ដូចជាភ្នាក់ងារអចលនទ្រព្យ ដែលបានចូលរួមក្នុងការសិក្សានេះ យើងអាចកំណត់នូវបញ្ហាប្រឈមចម្បងមួយចំនួនដូចខាងក្រោម៖

○ នីតិវិធីក្នុងការចេញប្លង់កម្មសិទ្ធិ

បញ្ហាចម្បងមួយនៅក្នុងវិស័យអចលនទ្រព្យកម្ពុជា គឺបែបបទរដ្ឋបាលក្នុងការកាន់កាប់អចលនទ្រព្យ ដែលមានលក្ខណៈស្មុគស្មាញច្រើន និងមានភាពយឺតយ៉ាវ។ ការចំណាយពេលច្រើនក្នុងទទួលបានសិទ្ធិស្របច្បាប់ក្នុងការកាន់កាប់អចលនទ្រព្យណាមួយ ធ្វើឱ្យរាំងស្ទះនូវចរន្តនៃការលក់ដូរដីធ្លី និងផ្ទះសម្បែងមួយចំនួនផងដែរ។ ជាក់ស្តែងបែបបទនៃការរត់ការកម្មសិទ្ធិស្របច្បាប់ (ប្លង់រឹង) ទៅលើអចលនទ្រព្យនានាអាចអូសបន្លាយដល់៥-៦ខែឬអាចលើសពីនេះក៏មាន។ ទាំងភ្នាក់ងារអចលនទ្រព្យក៏ដូចជាប្រជាពលរដ្ឋដែលបានចូលរួមក្នុងការសិក្សានេះ បានបញ្ជាក់ប្រហាក់ប្រហែលគ្នាថា រយៈពេលនៃការផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លីនេះ មានភាពមិនប្រក្រតីច្រើន (ពុករលួយ) ដោយសារតែពួកគាត់ចាំបាច់ត្រូវចំណាយថវិកាបន្ថែមក្នុងខ្ទង់ណាមួយជាលក្ខណៈឯកជន ដើម្បីអាចទទួលបានប្លង់ស្របច្បាប់កាន់តែលឿន។ ទោះជាយ៉ាងណា ពួកគាត់ពុំបានបញ្ជាក់ថា មន្ត្រីដែលទទួលខុសត្រូវកិច្ចការទាំងនេះ មានភាពមិនប្រក្រតីបែបនេះទាំងអស់នោះទេ។ ដោយឡែក តម្លៃក្នុងការទទួលបានសិទ្ធិស្របច្បាប់ (ប្លង់រឹង) ក៏ជាបញ្ហាចោទមួយផងដែរក្នុងវិស័យអចលនទ្រព្យ ជាពិសេសសម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋដែលមានប្រាក់ចំណូលទាប។ ប្រជាពលរដ្ឋដែលបានចូលរួមក្នុងការសិក្សា បានសម្តែងការមិនពេញចិត្តខ្លាំងទៅលើតម្លៃក្នុងការទទួលបានប្លង់រឹងនេះ ដោយសារវាជាបន្ទុកមួយបន្ថែមទៀតសម្រាប់ពួកគាត់ នៅពេលចង់បានដីដែលស្របច្បាប់ត្រឹមត្រូវ។

○ កង្វះការត្រួតពិនិត្យភាពស្របច្បាប់

បញ្ហាចម្បងមួយទៀតក្នុងវិស័យអចលនទ្រព្យ គឺកង្វះការត្រួតពិនិត្យភាពស្របច្បាប់ក្នុងវិស័យអចលនទ្រព្យ។ ជារឿយៗ គេតែងសង្កេតឃើញមានករណីឆបោកក្នុងវិស័យមួយនេះ ក្នុងទម្រង់ដូចជាការលក់ដីខ្យល់ ដីមានទំនាស់ ដីគ្មានភាពស្របច្បាប់ ឬមានមនុស្សមួយក្រុមមកឃោសនាលក់ដីដែលមិនមែនជារបស់ខ្លួនជាដើម។ ភ្នាក់ងារអចលនទ្រព្យ ព្រមទាំងបុគ្គលិកក្រុមហ៊ុនអចលនទ្រព្យដែលបានចូលរួមក្នុងការសិក្សាទទួលស្គាល់ថា បញ្ហានេះពិតជាកើតមានមែន ហើយបានធ្វើឱ្យកើតមាននូវការមិនទុកចិត្តច្រើនពីអតិថិជន។ បន្ថែមពីលើនេះ ប្រជាពលរដ្ឋដែលបានចូលរួមក្នុងការសិក្សានេះ បានធ្វើការគូសបញ្ជាក់បន្ថែមទៀតថា បញ្ហាឆបោកក្នុងវិស័យអចលនទ្រព្យនេះ ក៏កើតមានក្នុងទម្រង់ផ្សព្វផ្សាយថាលក់ដីធ្លីក្នុងតំបន់ណាមួយដោយភ្ជាប់ព័ត៌មានអភិវឌ្ឍន៍ក្នុងពេលឆាប់ៗ ដីមានការសាងសង់ផ្សារ សួនកម្សាន្ត។ល។ និង។ល។ ប៉ុន្តែជាក់ស្តែង ដីទាំងនេះគ្មានទោះទេនូវគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍តាម

ការអួតអាងរបស់ពួកគេ។ បញ្ហាទាំងនេះ ក៏បានបង្កើននូវការមិនទុកចិត្តពីអតិថិជន ក៏ដូចជាបង្អាក់នូវការអភិវឌ្ឍនានាក្នុងវិស័យអចលនទ្រព្យផងដែរ។

○ អត្រាការប្រាក់ធនាគារខ្ពស់

ក្រុមការងារគម្រោងបានធ្វើការសាកសួរ ទាក់ទងទៅនឹងប្រភពថវិកាសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍវិស័យអចលនទ្រព្យ និងសំណង់នានា ដោយទាំងភ្នាក់ងារ និងបុគ្គលិកក្រុមហ៊ុនអចលនទ្រព្យទាំងនោះបានធ្វើការគូសបញ្ជាក់ដូចៗគ្នាថា គ្មានអ្នករកស៊ីខាងអចលនទ្រព្យណាមិនខ្ចីលុយធនាគារនោះទេ គ្រាន់តែថាតិច ឬច្រើនទៅតាមស្ថានភាពការរកស៊ី និងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់គេ។ ដោយឡែកទាក់ទងនឹងចំណុចនេះ គាត់បានធ្វើការគូសបញ្ជាក់បន្ថែមទៅលើអត្រាការប្រាក់ ដែលមានលក្ខណៈខ្ពស់បន្តិច ជាពិសេសសម្រាប់ក្រុមហ៊ុនតូចៗ អ្នករកស៊ីក្នុងលក្ខណៈជាក្រុមតូចៗ ឬជាបុគ្គល។ អ្នករកស៊ីក្នុងទម្រង់ខាងលើជាទូទៅ មានកង្វះខាតថវិកា ដែលចាំបាច់ត្រូវការខ្ចីពីធនាគារក្នុងអត្រាការប្រាក់ខ្ពស់បន្តិច ដើម្បីរៀបចំអចលនទ្រព្យរបស់ខ្លួន ដូចជារៀបចំប្រព័ន្ធផ្លូវ ទឹក ភ្លើង ចាក់បំពេញដីជាដើម។ ក្នុងកាលទេសៈមួយចំនួន ពួកគាត់អាចនឹងជួបប្រទះបញ្ហាថវិកាសម្រាប់បង្វិលសងទៅធនាគារដោយសារការលក់ដូរដីធ្លីមិនសូវដាច់។ ជាក់ស្តែង ក្នុងដំណាក់កាលកូវីដ-១៩ នេះ មានអ្នករកស៊ីខាងអចលនទ្រព្យមួយចំនួនត្រូវបញ្ចុះតម្លៃដីធ្លីរបស់ខ្លួន ដើម្បីរកប្រាក់មកបង្វិលសងធនាគារ ដែលនេះជាហានិភ័យខ្លាំងមួយរបស់អ្នករកស៊ីអចលនទ្រព្យ។

○ អតុល្យភាពរវាងការផ្គត់ផ្គង់និងតម្រូវការ

វិបត្តិចម្បងដែលយើងព្រួយបារម្ភ គឺអតុល្យភាពរវាងបរិមាណនៃការផ្គត់ផ្គង់ និងបរិមាណនៃតម្រូវការ ក្នុងទីផ្សារអចលនទ្រព្យកាលណាដែលក្រុមអ្នកផ្គត់ផ្គង់ផ្តល់បរិមាណច្រើនលើសលទ្ធភាពនៃបរិមាណតម្រូវការ។ មួយវិញទៀតវាអាចនឹងបញ្ហាគំរាមកំហែងមកពីក្រៅបងព្រំដែនព្រោះបើកាលណាប្រទេសជិតខាងក៏ដូចជាប្រទេសក្នុងតំបន់យើងមានវិបត្តិនោះលំហូរទុនសម្រាប់ដាក់ការវិនិយោគលើវិស័យនានារួមទាំង អចលនទ្រព្យផង នឹងខ្សោយជាងមុនមិនខាន។ ហើយដើម្បីច្បាស់កុំឱ្យមានការភ័ន្តច្រឡំនេះជារឿងទីផ្សារដែលមិនមែនជាអ្វីដែលរដ្ឋាភិបាលត្រូវដាក់បទបញ្ជាតម្រូវសេដ្ឋកិច្ចនោះទេស្របពេលដែលយើងកំពុងបង្កបរិយាកាសសេរីភាវូបនីយកម្មលើការវិនិយោគ ពីសំណាក់វិស័យឯកជន។ អ្វីដែលយើងធ្វើបានមានត្រឹមតែរក្សាស្ថិរភាពអត្រាប្តូរប្រាក់ ដូចដែលខ្ញុំបានជម្រាបជូនពីខាងដើម ដើម្បីធានាសុវត្ថិភាពផ្នែកទីផ្សារ ហើយនឹងរក្សាកំណើនដើម្បីបង្កើនអំណាចទិញរបស់ប្រជាពលរដ្ឋយើង។

ជំពូក ៤
ផលប៉ះពាល់លើវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ

នៅក្នុងជំពូកនេះ យើងនឹងបង្ហាញពីផលប៉ះពាល់ទៅលើស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុកម្ពុជាក្នុងអំឡុងពេលនៃការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩។ គួរបញ្ជាក់ថា លទ្ធផលស្តីពីផលប៉ះពាល់លើវិស័យហិរញ្ញវត្ថុកម្ពុជានៅក្នុងជំពូកនេះ បានមកពីការវិភាគទៅលើខ្លឹមសារព័ត៌មានដែលទទួលបានពីបណ្ដាញសារព័ត៌មានជាតិ និងអន្តរជាតិ ព័ត៌មានទទួលបានពីការសម្ភាសបុគ្គលិកដែលបម្រើការងារក្នុងវិស័យធនាគារ និងហិរញ្ញវត្ថុមួយចំនួន ក៏ដូចជាការវិភាគទៅលើរបាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុរបស់ធនាគារ និងស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុមួយចំនួនក្នុងស្រុកផងដែរ។ ជាការពិត ខ្លឹមសារ និងភាពស៊ីជម្រៅនៃការសិក្សានេះពិតជានៅមានកម្រិត ក៏ប៉ុន្តែក្រុមការងារគម្រោងយើងខ្ញុំ ជឿជាក់យ៉ាងមុតមាំថា លទ្ធផលដែលទទួលបានពីការស្រាវជ្រាវនេះ ពិតជាអាចចូលរួមចំណែកក្នុងជ្រុងណាមួយ ដើម្បីស្វែងរកដំណោះស្រាយ ជាពិសេសការចូលរួមជាគំនិតយុទ្ធសាស្ត្រ សម្រាប់គោលនយោបាយក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាដែលកើតមានពីវិបត្តិកូវីដ-១៩នេះ។

៤.១. ផលប៉ះពាល់លើអាជីវកម្មហិរញ្ញវត្ថុ

ដូចដែលបានបង្ហាញនៅក្នុងជំពូកទី២ និងជំពូកទី៣ខាងលើ វិបត្តិកូវីដ-១៩ បានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់អាជីវកម្ម ព្រមទាំងដំណើរការនៃសហគ្រាសគ្រប់ប្រភេទនៅកម្ពុជា។ ដោយមិនអាចជៀសបាន ផលប៉ះពាល់ដែលមានលើវិស័យផ្សេងៗ ក៏បានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ផងដែរដល់វិស័យហិរញ្ញវត្ថុរបស់ប្រទេសកម្ពុជាទាំងមូល ជាពិសេសហិរញ្ញវត្ថុរបស់ជាតិ។ ផលប៉ះពាល់នេះ ក៏ដោយសារតែរចនាសម្ព័ន្ធជារួមនៃសេដ្ឋកិច្ចរបស់ជាតិត្រូវពឹងអាស្រ័យ ឬមានទំនាក់ទំនងលើគ្រប់វិស័យ ដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោល។ ក្នុងវិស័យធនាគារ និងហិរញ្ញវត្ថុ ហានិភ័យចម្បងដែលអាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរដល់ស្ថិរភាពក្នុងវិស័យនេះ រួមមានការធ្លាក់ចុះនូវប្រាក់ចំណូលរបស់ប្រជាជន និងអាជីវកម្មគ្រប់ប្រភេទ ដែលអាចនាំឱ្យមានការធ្លាក់ចុះនៃកំណើនប្រាក់កម្ចីនិងប្រាក់បញ្ញើ ការធ្លាក់ចុះនៅក្នុងវិស័យសំណង់ និងអចលនទ្រព្យ ព្រមទាំងការធ្លាក់ចុះនៃមូលធនបរទេសហូរចូលក្នុងវិស័យធនាគារជាដើម។ តាមការស្រាវជ្រាវ និងវិភាគទៅលើទិន្នន័យដែលទទួលបាន លទ្ធផលបានបង្ហាញថា បើទោះបីជាផលប៉ះពាល់នៃការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ កើតមានទៅលើស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចជាតិជារួម មានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរ

ក៏ពិតមែន[11] ក៏ប៉ុន្តែផលប៉ះពាល់មកលើវិស័យហិរញ្ញវត្ថុកម្ពុជា មានសភាពធូរស្រាលជាងវិស័យផ្សេងៗទៀតច្រើន ជាពិសេសបើធៀបជាមួយនឹងវិស័យទេសចរណ៍ ដែលទទួលរងផលប៉ះពាល់ខ្លាំងជាងគេ។

ចំពោះផលប៉ះពាល់ជាក់ស្តែង ដោយគិតត្រឹមដំណាច់ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០២០ មានអតិថិជនក្នុង វិស័យហិរញ្ញវត្ថុ ជាង២៩ម៉ឺននាក់ ដែលរងផលប៉ះពាល់ដោយសារជំងឺកូវីដ-១៩ បានដាក់ស្នើរៀបចំឥណទានឡើងវិញ ពីគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុនានាដែលជាសមាជិករបស់សមាគមមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុទាំង ១០៣ស្ថាប័ន (ជូ រិៈ, ២០២០)។ ក្នុងចំណោមអតថិជនទាំង២៩ម៉ឺននាក់ មានអតិថិជនជាង ២៧ ម៉ឺននាក់ត្រូវបានគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុសម្រេចអនុម័តរៀបចំឥណទានឡើងវិញ ដែលមានតម្លៃសរុបជាង ១,៣ពាន់លានដុល្លារអាមេរិក។ មិនខុសពីរបាយការណ៍នេះ តាមការសាកសួរដោយផ្ទាល់ទៅលើបុគ្គលិកបម្រើការងារក្នុងស្ថាប័នធនាគារ និងហិរញ្ញវត្ថុមួយចំនួន ក៏បានបង្ហាញនូវស្ថានភាពប្រហាក់ប្រហែលនេះដែរ បើទោះបីជាពួកគាត់ពុំអាចបញ្ជាក់បានពីតួលេខជាក់ស្តែងក៏ដោយចុះ។ បុគ្គលិកទាំងនោះបានបញ្ជាក់បន្ថែមថា មូលហេតុដែលអតិថិជនស្នើសុំឱ្យមានការរៀបចំឥណទានឡើងវិញ ច្រើនដោយសារការធ្លាក់ចុះនៃប្រាក់ចំណូលពីអាជីវកម្ម និងអតិថិជនដែលត្រូវចំណាយច្រើនក្នុងការបង់រំលស់ដីធ្លី ឬផ្ទះជាដើម។ ទោះជាយ៉ាងណា ទំនោរនៃការស្នើរៀបចំឥណទានឡើងវិញក៏បានធ្លាក់ចុះមកវិញនៅប៉ុន្មានខែចុងក្រោយ ដែលនេះជាសញ្ញាល្អបង្ហាញឱ្យឃើញពីការថមថយនៃផលប៉ះពាល់នៃជំងឺកូវីដ-១៩ មកលើមុខរបរ និងអាជីវកម្មរបស់ប្រជាពលរដ្ឋផងដែរ។ ជាមួយនឹងការថមថយនៃការស្នើសុំរៀបចំឥណទានឡើងវិញពីសំណាក់អតិថិជន ព្រមទាំងស្ថានភាពធូរស្រាលនៃសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចជាទូទៅផងដែរនោះ ក្នុងឆមាសទី២នៃឆ្នាំ២០២០កន្លងទៅ យើងក៏សង្កេតឃើញពីសញ្ញាវិជ្ជមានច្រើនក្នុងវិស័យហិរញ្ញវត្ថុនេះផងដែរ។

ក្រៅអំពីការស្នើសុំរៀបចំឥណទានឡើងវិញ ដែលយើងអាចទាញបានថា នេះអាចជារូបភាពចម្បងមួយដែលបង្ហាញពីផលប៉ះពាល់ទៅលើវិស័យហិរញ្ញវត្ថុ ក៏ប៉ុន្តែក្នុងរូបភាពជាក់ស្តែងការប៉ះពាល់មិនជាធ្ងន់ធ្ងរខ្លាំងនោះទេទៅលើស្ថាប័នដែលវិនិយោគលើវិស័យមួយនេះ។ តាមរយៈស្ថានភាពនេះ យើងអាចធ្វើការសន្និដ្ឋានថា រូបភាពខាងលើបានបង្ហាញពីផលប៉ះពាល់ទៅលើអាជីវកម្មរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ឬប៉ះពាល់ទៅលើប្រាក់ចំណូលរបស់ប្រជាពលរដ្ឋច្រើនជាង បង្ហាញពីប៉ះពាល់ទៅលើស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុរបស់ស្ថាប័នធនាគារ និងហិរញ្ញវត្ថុទាំងមូល។ ឯកឧត្តម ជា ចាន់តូ អគ្គទេសាភិបាលធនាគារអភិបាលនៃធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា ក៏បានធ្វើសេចក្តីថ្លែងការបញ្ជាក់ពីស្ថានភាពនេះដូចគ្នា ដោយលោកបានធ្វើការគូសបញ្ជាក់ថា បើទោះបីជាការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ បានបង្កការគំរាមកំហែងយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ចក្តី ក៏ប៉ុន្តែវិស័យធនាគារ និងហិរញ្ញវត្ថុនៅកម្ពុជា នៅតែបង្ហាញនូវភាពរីកចម្រើនរឹងមាំ ព្រមទាំងបានចូលរួមចំណែកយ៉ាងសកម្មក្នុងការផ្តល់សាច់ប្រាក់ដើម្បីទ្រទ្រង់

[11] ការវាយតម្លៃរបស់ស្ថាប័នជាតិ និងអន្តរជាតិអំពីកំណើនអវិជ្ជមាននៃសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា។ សូមមើល **ចំណុច១.១** បន្ថែម

ដល់សេដ្ឋកិច្ចជាតិទាំងមូល(វ៉ា សំណាព្, ២០២០)។ ជាមួយគ្នានេះ គិតត្រឹមឆមាសទី១ នៃឆ្នាំ២០២០ នេះ ទ្រព្យសកម្មរបស់គ្រឹះស្ថានធនាគារ និងហិរញ្ញវត្ថុ បានបន្តកើនឡើងដល់១៧.៤% ហើយការផ្តល់ឥណទានបានបន្តកើនឡើងដល់ ១៩.៦% និងប្រាក់បញ្ញើបានកើនឡើង ១២.៣%។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជាក៏បានលើកឡើងពីហានិភ័យនៅក្នុងវិស័យធនាគារ និងហិរញ្ញវត្ថុនៅកម្ពុជាក្នុងករណីដែលការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩នេះ នៅតែអូសបន្លាយរយៈពេលយូរ។

បើតាមរបាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុរបស់គ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុប្រាសាក់ គិតមកដល់ចុងខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២០ គ្រឹះស្ថាននេះទទួលបានលទ្ធផលល្អប្រសើរតាមរយៈកំណើនឥណទានដុល ដែលមានកំណើនឡើងដល់ ២ ៦៥៩ លានដុល្លារអាមេរិក និងសមតុល្យប្រាក់បញ្ញើពីអតិថិជនចំនួន ១ ៩២៨ លានដុល្លារអាមេរិក។ ទ្រព្យសកម្មសរុបរបស់ប្រាសាក់ បានកើនឡើងច្រើនជាង ៣ ៣៩០ លានដុល្លារអាមេរិក (ប្រាសាក់, ២០២០, ២ កក្កដា)[12]។ បន្ថែមពីលើនេះ អនុប្រធានគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុប្រាសាក់ លោក សាយ សូនី បានឱ្យដឹងថា គិតត្រឹមខែធ្នូ ផលប័ត្រកម្ចីរបស់ប្រាសាក់កើនឡើងប្រហែល ២១,១៧% ពី ២,៥០១លានដុល្លារកាលពីឆ្នាំ២០១៩ ដល់ ៣,០៣០ លានដុល្លារកាលពីឆ្នាំ ២០២០ និងកំណើនប្រាក់បញ្ញើប្រហែល ១៥,២៥% ពី ១ ៧៨៨ លានដុល្លារ ទៅដល់ ២ ០៦១ លានដុល្លារ និងកំណើនទ្រព្យសកម្មសរុបប្រហែល ១៦,៩៥% ពី ៣ ១១០ ដល់ ៣ ៦៣៧ លានដុល្លារ (ម៉ៃ គុណ , ២០២១)។

មិនខុសពីមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុប្រាសាក់ ធនាគារអេស៊ីលីដា ដែលជាធនាគារពាណិជ្ជធំជាងគេមួយនៅកម្ពុជា បានប្រកាសប្រាក់ចំណេញក្រោយបង់ពន្ធរួច មានរហូតដល់ជាង១៤១លានដុល្លារអាមេរិក នៅឆ្នាំ២០២០កន្លងទៅនេះ ដោយចំនួននេះ មានកំណើន១៧% ធៀបនឹងឆ្នាំ២០១៩ (ចាន់ មង្គល, ២០២១)។ គិតត្រឹមដំណាច់ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២០កន្លងទៅ ទ្រព្យសកម្មសរុបរបស់សម្ព័ន្ធធនាគារ អេស៊ីលីដា ភីអិលស៊ី មានចំនួន ២៦,៥០ ទ្រីលានរៀល ដែលកើនឡើងចំនួន ១,៣៤ ទ្រីលានរៀល ស្មើនឹង ៥,៣១% និងមូលធនសរុបចំនួន ៤,៤១ ទ្រីលានរៀល កើនឡើងចំនួន ៤៧៧,៣៥ ប៊ីលានរៀល ស្មើនឹង ១២,១៥% ធៀបនឹងពេលវេលាដូចគ្នាក្នុងឆ្នាំ២០១៩ (អេស៊ីលីដា, ២០២១)។ ជាក់ស្តែង បើតាមរបាយការណ៍របស់ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា ដែលបានចេញផ្សាយក្នុងខែមករាឆ្នាំ២០២១ បានបញ្ជាក់ថា គិតត្រឹមចុងឆ្នាំ២០២០ ទ្រព្យសកម្មសរុបរបស់ប្រព័ន្ធធនាគារនិងហិរញ្ញវត្ថុ នៅកម្ពុជា មានកំណើនប្រមាណ១៥,៧% ដោយសម្រេចបាន៥៩,៤៣ាន់លានដុល្លារ ខណៈដែលឥណទានអតិថិជនក្នុងវិស័យនេះបានកើន១៤,៨% ដោយសម្រេចបាន ៣៧,៣ ពាន់លានដុល្លារ និងប្រាក់បញ្ញើបានកើន

[12] សូមបញ្ជាក់ថា ក្រុមការងារពុំអាចទទួលបានរបាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុពីស្ថាប័នធនាគារ និងហិរញ្ញវត្ថុផ្សេងទៀតបាន ដោយសារកត្តាឯកជនភាពរបស់ស្ថាប័ននីមួយៗ និងកត្តាពេលវេលាដែលរបាយការណ៍ជាក់ស្តែងមិនទាន់មានការបូកសរុបប និងរៀបចំ

ឡើងប្រមាណ១៥,៤% ដែលមានតម្លៃសរុបចំនួន ៣៣,៨៣ន់លានដុល្លារអាមេរិក (ម៉ៃ គុណមករា, ២០២១)។

៤.២. ផលប៉ះពាល់លើហិរញ្ញវត្ថុជាតិ

ក្រៅពីផលប៉ះពាល់ខ្លះៗទៅលើស្ថាប័នធនាគារ និងហិរញ្ញវត្ថុ តាមរយៈនៃការស្នើរៀបចំឥណទានឡើងវិញមួយចំនួន និងបញ្ហាផ្សេងៗទៀតដូចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ យើងសង្កេតឃើញថា ផលប៉ះពាល់នៃជំងឺកូវីដ-១៩នេះ ទៅលើវិស័យហិរញ្ញវត្ថុរបស់ជាតិមានសភាពធ្ងន់ធ្ងរជាងទៅវិស័យហិរញ្ញវត្ថុឯកជន បើទោះបីជាក្នុងឆ្នាំ២០២០កន្លងទៅនេះ ការប្រមូលពន្ធដារប្រភេទខ្លះ មានការកើនឡើងធៀបនឹងឆ្នាំ២០១៩ក៏ដោយចុះ។ ជាក់ស្តែង នៅក្នុងរយៈពេល១២ខែនៃឆ្នាំ២០២០កន្លងទៅ ចំណូលពន្ធអាករដែលអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារដែលប្រមូលបានមានចំនួន១១ ៧០០,៥២ប៊ីលានរៀល (២ ៨៨៩,០២ លានដុល្លារ) កើនឡើង ៤២៣,២០ ប៊ីលានរៀល (១០៤,៤៩ លានដុល្លារ) ស្មើនឹង ៣,៧៣% ធៀបនឹងឆ្នាំ២០១៩ (ហ៊ីន ពិសី, ២០២១)។ បើទោះបីជាការប្រមូលពន្ធប្រភេទខ្លះមានការកើនឡើងក្នុងរយៈពេល១១ខែនៃឆ្នាំ២០២០ក្តី ក៏ប៉ុន្តែការអនុវត្តចំណូលក្នុងស្រុកសរុបថ្នាក់ជាតិមានសភាពថមថយគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ដែលអាចសម្រេចបានត្រឹមតែ ៨០,០៣% នៃច្បាប់ហិរញ្ញវត្ថុ ឬធ្លាក់ចុះ ២០,៨៩% បើធៀបនឹងរយៈពេលដូចគ្នានៃការអនុវត្តក្នុងរយៈពេលបីឆ្នាំចុងក្រោយ (ធនាគារជាតិ, ២០២០)។ ជាមួយគ្នានេះ គិតត្រឹមរយៈពេល១១ខែនៃឆ្នាំ២០២០កន្លងទៅ ចំណូលក្នុងស្រុកសរុបថ្នាក់ជាតិ អនុវត្តបានចំនួន ១៩ ២៨១,២៥ ប៊ីលានរៀល ឬធ្លាក់ចុះ ១០,៣៥% បើគិតក្នុងរយៈពេលដូចគ្នានៃឆ្នាំ២០១៩ ដែលក្នុងនោះចំណូលសារពើពន្ធ និងចំណូលមិនមែនសារពើពន្ធបានធ្លាក់ចុះ ៧,០០% និង៣៦,៣៣% រៀងគ្នា (ធនាគារជាតិ, ២០២០)។

ដោយសារតែវិបត្តិកូវីដ-១៩ បានវាយប្រហារវិស័យធំៗមួយចំនួនដែលជាសរសរទ្រូងសេដ្ឋកិច្ចរបស់ជាតិ ដូចដែលបានបង្ហាញនៅក្នុងជំពូកទី២ និងជំពូកទី៣ខាងលើ ធ្វើឱ្យស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចជារួមទទួលរងនូវផលវិបត្តិយ៉ាងធ្ងន់ធរ។ ក្រៅពីផលប៉ះពាល់ជាលក្ខណៈម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចទៅលើវិស័យធំៗហើយនោះ ក្នុងទម្រង់មីក្រូសេដ្ឋកិច្ច វិបត្តិកូវីដ-១៩នេះ ក៏បានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ខ្លាំងទៅលើឧស្សាហកម្មខ្នាតតូច និងមធ្យមលើគ្រប់វិស័យ ព្រមទាំងការងារ និងមុខរបររបស់ប្រជាពលរដ្ឋផងដែរ។ ដើម្បីចូលរួមកាត់បន្ថយស្ថានភាពលំបាកនេះ ទាំងលក្ខណៈឯកជន អាជីវកម្ម ឬក្រុមហ៊ុនវិនិយោគនានា រាជរដ្ឋាភិបាលបានអនុវត្តវិធានការសង្គ្រោះមួយចំនួន។ វិធានហិរញ្ញវត្ថុទាំងនេះ បានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ទៅលើហិរញ្ញវត្ថុរបស់ជាតិ ដែលអាចកត់សម្គាល់តាមរូបភាពមួយចំនួនដូចខាងក្រោម[13]។

[13] សូមបញ្ជាក់ថា ក្រុមការងារពុំអាចទទួលបានតួលេខជាក់លាក់ទាក់ទងនឹងចំនួនថវិកាដែលត្រូវចំណាយទៅលើការប៉ះប៉ូវ ឬចូលរួមរំលែកការលំបាករបស់អាជីវកម្ម ប្រជាពលរដ្ឋក្រីក្រ និងកម្មករដែលរងគ្រោះនោះទេ។

ក) ការបាត់បង់ចំណូលជាតិដោយការលើកលែងពន្ធ

ដើម្បីចូលរួមចំណែកក្នុងការដោះស្រាយផលប៉ះពាល់ដល់វិស័យទេសចរណ៍ ក៏ដូចជាវិស័យផ្សេងទៀត រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានអនុវត្តការលើកលែងពន្ធទៅលើអាជីវកម្ម និងក្រុមហ៊ុនក្នុងវិស័យមួយចំនួនដែលរងផលប៉ះពាល់ខ្លាំង ជាពិសេសវិស័យទេសចរណ៍។ អាជីវកម្មទាក់ទងនឹងវិស័យទេសចរណ៍ សណ្ឋាគារ និងផ្ទះសំណាក់ ចំនួន៧ខេត្ត នឹងត្រូវបានអនុគ្រោះទៅលើការបង់ពន្ធប្រចាំខែក្នុងរយៈពេល៤ខែ គិតចាប់ពីខែកុម្ភៈឆ្នាំ២០២០ ដល់ខែឧសភាឆ្នាំ២០២០ (Construction & Property, ២០២០; ចាន់ មង្គល, ២០២០)។ គួរបញ្ជាក់ថា ការមិនយកពន្ធនេះ គឺដើម្បីជួយកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់នៃស្ថានភាពជំងឺឆ្លងកូវីដ-១៩ ដែលធ្វើឱ្យភ្ញៀវទេសចរជនជាតិចិនមានការធ្លាក់ចុះយ៉ាងគំហុគ។ ក្រោយមក រដ្ឋាភិបាលបានប្រកាសបន្តលើកលែងការបង់ពន្ធ ២ខែទៀត ពោលគឺ ចាប់ពីខែមិថុនា រហូតដល់ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២០ និងក្រោយមកបានបន្តលើកលែង ៣ខែបន្ថែមទៀត ចាប់ពីខែតុលា ដល់ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២០កន្លងទៅ (Construction & Property, ២០២០)។ ដោយឡែកតាមសេចក្តីប្រកាសរបស់របស់រដ្ឋាភិបាលដែលចេញផ្សាយកាលពីថ្ងៃទី ២៣ ធ្នូឆ្នាំ២០២០កន្លងទៅ រាជរដ្ឋាភិបាលបន្តការលើកលែងពន្ធប្រចាំខែសម្រាប់អាជីវកម្មទេសចរណ៍ក្នុងខេត្តក្រុងមួយចំនួនរួមមាន រាជធានីភ្នំពេញ សៀមរាប ព្រះសីហនុ កែប កំពត បាវិត និងក្រុងប៉ោយប៉ែត ចំនួន៣ខែបន្ថែមទៀត ដែលត្រូវបានអនុវត្តចាប់ពីខែ មករា រហូត ដល់ខែ មីនា ឆ្នាំ២០២១។

មិនខុសពីវិស័យទេសចរណ៍ ការលើកលែងពន្ធនេះ ក៏បានអនុវត្តផងដែរទៅលើឧស្សាហកម្មផ្សេងៗនៅក្នុងវិស័យកាត់ដេរ សម្លៀកបំពាក់ ស្បែកជើង និងកាបូបជាដើម។ ជាក់ស្តែង ឧស្សាហកម្មទាំងនេះ ត្រូវបានលើកលែងពន្ធក្នុងរយៈពេលចាប់ពី ៦ខែទៅ ១ឆ្នាំ ដែលត្រូវបានផ្តល់ជូនសម្រាប់រោងចក្រដែលរងផលប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ដោយសារកង្វះខាតនូវវត្ថុធាតុដើម សម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ខ្សែរ សង្វាក់ផលិតកម្ម ដែលបណ្តាលមកពីវិបត្តិកូវីដ-១៩ ឬដោយសារការព្យួរលក្ខខណ្ឌពិសេស EBA ពីប្រទេសសហគមន៍អឺរ៉ុបកាលពីឆ្នាំ២០២០កន្លងទៅ (ធនាគារជាតិ, ២០២០)។

ខ) ការត្រៀមទុនបម្រុងសម្រាប់ទប់ទល់ឱនភាពសេដ្ឋកិច្ច

ដើម្បីចូលរួមដោះស្រាយនូវផលប៉ះពាល់ទៅលើឱនភាពសេដ្ឋកិច្ចជាតិ រាជរដ្ឋាភិបាលបានប្រកាសថា នឹងបញ្ចេញថវិកាពីទុនបម្រុងរបស់ជាតិ[14] ដើម្បីគាំទ្រដល់ការចំណាយ ដើម្បីទ្រទ្រង់ ជំរុញព្រមទាំងស្តារសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសឡើងវិញ តាមរយៈការផ្តល់ជាប្រភពទុនដល់សហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យមលើគ្រប់វិស័យ ដើម្បីស្តារ និងពង្រឹងសមត្ថភាពអាជីវកម្មរបស់ខ្លួនឡើងវិញក្នុងអំឡុងពេលនៃវិបត្តិកូវីដ-១៩ ក៏ដូចជាបន្ទាប់ពីវិបត្តិនេះបានបញ្ចប់ទៅវិញជាដើម។

[14] សូមបញ្ជាក់ថា ក្រុមការងារពុំមានទិន្នន័យទាក់ទងនឹង ចំនួនថវិកាជាក់ស្តែងដែលត្រូវចំណាយលើកម្មវិធីនេះ នោះទេ។

គ) កម្មវិធីជំនួយហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់គ្រួសារក្រីក្រ និងងាយរងគ្រោះ

បន្ថែមពីលើវិធានការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុដើម្បីគាំទ្រសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចខាងលើ រាជរដ្ឋាភិបាលក៏បានចាប់ផ្តើមកម្មវិធីផ្តល់ប្រាក់ឧបត្ថម្ភដល់គ្រួសារប្រជាពលរដ្ឋក្រីក្រ និងងាយរងគ្រោះចំនួន ៥៦២.៦៨៦ គ្រួសារ ដែលមានចំនួនជិត ២,៣ លាននាក់។ តាមគេហទំព័ររបស់ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា បានបញ្ជាក់ថា រាជរដ្ឋាភិបាលចាំបាច់ត្រូវចំណាយប្រហែល ២៥លានដុល្លារក្នុងមួយខែសម្រាប់កម្មវិធីនេះ។ ដោយឡែក វិបត្តិមួយនេះនៅតែបន្តអូសបន្លាយ យើងមិនទាន់អាចសន្និដ្ឋានបានថា តើរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាត្រូវចំណាយអស់ថវិកាប៉ុន្មានដើម្បីគាំទ្រគម្រោងមួយនេះនៅឡើយទេ។

ឃ) ការឧបត្ថម្ភកម្មករនិយោជិកដែលត្រូវបានព្យួរពីការងារ

ដោយឡែកក្រៅអំពីការប្រកាសលើកលែងពន្ធសម្រាប់អាជីវកម្មនានា ក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ សណ្ឋាគារ និងឧស្សាហកម្មនានាហើយ រាជរដ្ឋាភិបាលក៏បានចំណាយថវិកាយ៉ាងច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់សម្រាប់ឧបត្ថម្ភដល់និយោជកដែលត្រូវបានព្យួរការងារផងដែរ។ សម្រាប់អាជីវកម្មក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ ឬរោងចក្រឧស្សាហកម្មដែលបិទទ្វារ រដ្ឋាភិបាលនឹងផ្តល់ប្រាក់ឧបត្ថម្ភចំនួន ៤០ដុល្លារសម្រាប់កម្មករនិយោជិកដែលត្រូវបានព្យួរពីការងារ ហើយម្ចាស់រោងចក្រនឹងត្រូវផ្តល់ប្រាក់ ៣០ ដុល្លារបន្ថែមទៀតសរុបចំនួន ៧០ ដុល្លារក្នុងមួយខែសម្រាប់ម្នាក់ៗ។ យើងសង្កេតឃើញថា រហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ន (គិតត្រឹមខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២១) រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានធ្វើការឧបត្ថម្ភនិយោជិក កម្មករ និងបុគ្គលិកក្រុមហ៊ុនឯកជន ក្នុងវិស័យកាត់ដេរ និងទេសចរណ៍ ប្រមាណ៥០លើករួចមកហើយ។ ចំនួនកម្មករដែលទទួលបានការឧបត្ថម្ភមួយលើកៗ មានក្នុងតារាងខាងក្រោម៖

តារាងទី 5៖ ទិន្នន័យការឧបត្ថម្ភបុគ្គលិក កម្មករ ក្នុងវិស័យកាត់ដេរ និងវិស័យទេសចរណ៍[15]

ការឧបត្ថម្ភ (លើក)	និយោជិក (នាក់)	វិស័យ (ចំនួន)		ការឧបត្ថម្ភ (លើក)	និយោជិក (នាក់)	វិស័យ (ចំនួន)
ទី១	-	-		ទី២៦	៥,២៣១	កាត់ដេរ (១៣)

[15] គួរបញ្ជាក់ថា ក្រៅតែអំពីចំនួនកម្មករ និយោជកដែលទទួលបានការឧបត្ថម្ភមួយលើកៗ ក្រុមការងារពុំអាចទទួលបានទិន្នន័យជាក់ស្តែងទាក់ទងនឹងចំនួនថវិកាដែលបានចំណាយទៅលើគម្រោងមួយនេះនោះទេ។ បើគណនាតាមចំនួនកម្មករ ក៏មានការពិបាក និងមិនសុក្រឹត ដោយសារអត្រានៃការឧបត្ថម្ភនេះ ប្រែប្រួលទៅតាមស្ថានភាពជាក់ស្តែងនៃអាជីវកម្ម និងរោងចក្រទាំងនោះ។

ទី២	២៥,៥៨៨	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (៦៧)		ទី២៧	១៤,៦០១	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (៥១)
ទី៣	៣៣,២៣១	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (១១១)		ទី២៨	៥,៤០២	កាត់ដេរ (១៨)
	៤៩,៩៦០	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (១៦៥)				
ទី៤	១៧,០៥២	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (៥០)		ទី២៩	៨,២៧៨	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (៦២)
ទី៥	៧,៦១២	កាត់ដេរ (៨)		ទី៣០	៩,២៣២	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (៥៥)
ទី៦	២២,៣៣២	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (៩១)		ទី៣១	៣,២០៩	កាត់ដេរ (៣)
ទី៧	១២,៧៦០	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (៣៤)		ទី៣២	២២,៦០៨	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (១០១)
ទី៨	៧,០២៨	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (៤៤)		ទី៣៣	៣,១៥៨	កាត់ដេរ (៩)
ទី៩	៣,៥៣៦	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (១៩)		ទី៣៤	១,៩៣៧	កាត់ដេរ (៩)
ទី១០	១១,៥៧០	កាត់ដេរ(១៤)		ទី៣៥	៨,១០៧	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (៣០)

ទី១១	២,២៩០	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (២៤)	ទី៣៦	៨,៥៧៤	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (៦៣)
ទី១២	៣០,១៨៩	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (៩៦)	ទី៣៧	៩,០៥១	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (៦៦)
ទី១៣	១៩,៧០៤	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (៦០)	ទី៣៨	១,៥៧១	កាត់ដេរ (៣)
ទី១៤	៣១,៧៦៤	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (១៤០)	ទី៣៩	៤,៧៨៦	កាត់ដេរ (១៩)
ទី១៥	៧,២៧៧	កាត់ដេរ (៧)	ទី៤០	២,៦១៩	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (២២)
ទី១៦	១៤,៦៨៣	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (៤៤)	ទី៤១	២,២៣៦	កាត់ដេរ (១២)
ទី១៧	១២,៤១០	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (៤៤)	ទី៤២	៩,៩៤៦	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (៦៥)
ទី១៨	២៧,៩៣៧	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (៨៥)	ទី៤៣	៣,១៤០	កាត់ដេរ (៥)
ទី១៩	១៨,៨១៤	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (៦២)	ទី៤៤	៤,៨៣៨	កាត់ដេរ និង ទេសចរណ៍ (២៨)

ទី២០	១២,៤៥៥	កាត់ដេរ និងទេសចរណ៍ (៧៩)	ទី៤៥	៨,៤៨៤	កាត់ដេរ និងទេសចរណ៍ (៦៦)
ទី២១	៧,២៧៩	កាត់ដេរ និងទេសចរណ៍ (១០)	ទី៤៦	២,៣២៨	កាត់ដេរ និងទេសចរណ៍ (២៧)
ទី២២	៨,០៨៩	កាត់ដេរ និងទេសចរណ៍ (៤៦)	ទី៤៧	១,១៣៣	កាត់ដេរ និងទេសចរណ៍ (១៤)
ទី២៣	១៥,៤៨៤	កាត់ដេរ និងទេសចរណ៍ (៦៦)	ទី៤៨	២,០៧៧	កាត់ដេរ (៦)
ទី២៤	១០,៥០១	កាត់ដេរ និងទេសចរណ៍ (៤៤)	ទី៤៩	៦,០៤០	កាត់ដេរ និងទេសចរណ៍ (៣៩)
ទី២៥	១០,៥៩២	កាត់ដេរ និងទេសចរណ៍ (៤៣)	ទី៥០	៤,២៥៦	កាត់ដេរ និងទេសចរណ៍ (៣៤)
ប្រភព៖ ក្រសួងការងារ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ					

ខ) ការចំណាយទៅលើការបង្ការជំងឺកូវីដ-១៩

យើងសង្កេតឃើញថា ដើម្បីកិច្ចការងារព្យាបាល និងទប់ស្កាត់ការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំ ជាពិសេសការឆ្លងក្នុងសហគមន៍ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានប្រើប្រាស់ខ្ទង់ថវិកាយ៉ាងច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់សម្រាប់កិច្ចការធំៗមួយចំនួនដូចខាងក្រោម៖

- បោះពុម្ពខិត្តប័ណ្ណ ឬរៀបចំសារផ្សព្វផ្សាយពីវិធានការការពារ
- ចំណាយនៅតាមមូលដ្ឋានជាពិសេសតំបន់ព្រំដែនជាមួយប្រទេសជិតខាងក្នុងការទប់ស្កាត់

- រៀបចំមណ្ឌលធ្វើចត្តាឡីស័កនៅទូទាំងប្រទេស
- ចំណាយទៅលើការធ្វើតេស្តរកមេរោគកូវីដ-១៩
- ចំណាយទៅលើការឧបត្ថម្ភមន្ត្រីសុខាភិបាល និងបុគ្គលពាក់ព័ន្ធលើកិច្ចការនេះ
- ចំណាយទៅលើបរិក្ខារពេទ្យចាំបាច់ (ម៉ាស់ អាល់កុល ។ល។)
- ចំណាយទៅលើការដឹកជញ្ជូនបងប្អូនកម្មករ ទៅកាន់គោលដៅសម្រាប់ការរៀបចំធ្វើចត្តាឡីស័កជាដើម។

ជាក់ស្តែង ថ្លៃចំណាយចំពោះអ្នកជំងឺកូវីដ-១៩ ម្នាក់ៗ គិតចាប់តាំងពីការធ្វើតេស្តលើកដំបូងរហូតដល់ព្យាបាលជាសះស្បើយ គឺត្រូវការថវិកាប្រមាណជាង ២០០០ដុល្លារ ឬអាចឈានដល់ ២៥០០ដុល្លារ ក្នុងម្នាក់ៗ (ទ្រី រ៉ាវី, ២០២០)។ ការចំណាយនេះប្រែប្រួលទៅតាមស្ថានភាពជាក់ស្តែងរបស់អ្នកជំងឺ ដូចជាបើអ្នកជំងឺអស់កម្លាំង ក្រសួងនឹងផ្តល់ថ្នាំ ឬសេរ៉ូមកម្លាំង វីតាមីន និងថ្នាំផ្សេងៗទៀតបំប៉នសុខភាព និងព្យាបាលទៅតាមរោគសញ្ញា ព្រមទាំងអាហារហូបចុកទៀត។ ក្រៅពីការចំណាយទៅលើថ្លៃព្យាបាលអ្នកជំងឺ រដ្ឋាភិបាលក៏បានចំណាយថវិកាសម្រាប់ការលើកទឹកចិត្តចិត្តចំពោះក្រុមគ្រូពេទ្យជួរមុខ និងមន្ត្រីសុខាភិបាលពាក់ព័ន្ធ ចំនួន ២០ម៉ឺនរៀលក្នុងមួយថ្ងៃ បន្ថែមពីលើប្រាក់បៀវត្សប្រចាំខែរបស់ពួកគាត់ផងដែរ។

ច) ការចំណាយសម្រាប់គោលដៅផ្សេងទៀត

ក្រៅពីការចំណាយទៅលើកិច្ចការធំៗខាងលើ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាក៏បានរៀបចំកញ្ចប់ថវិកាមួយចំនួននៅក្នុងវិស័យសង្គមកិច្ច ដោយធ្វើការបញ្ចេញនូវគម្រោងសាច់ប្រាក់ពលកម្ម សម្រាប់អភិវឌ្ឍហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធជនបទ និងគាំទ្រកសិករ នៅខេត្តគោលដៅខេត្តគោលដៅចំនួន១៨ផងដែរ។ ក្រៅពីនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបានសម្រេចបង្កើនទំហំថវិកាសម្រាប់គម្រោងនេះ ពីប្រមាណជិត ៣៨ លានដុល្លារ ទៅដល់ប្រមាណ ១០០ លានដុល្លារ។ ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ គម្រោងនេះនឹងផ្តល់ជូនប្រជាពលរដ្ឋដែលបានបាត់បង់ការងារ ហើយវិលត្រឡប់ទៅស្រុកកំណើតវិញ (ទាំងពីក្នុង និងក្រៅប្រទេស) ក៏ដូចជាប្រជាពលរដ្ឋរស់នៅក្នុងសហគមន៍ នូវឱកាសទទួលបានការងាររយៈពេលខ្លី ជាមួយនឹងប្រាក់ចំណូលសម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ជីវភាពប្រចាំថ្ងៃក្នុងចំនួនរហូតដល់ប្រមាណជិត ១លាននាក់។

ជំពូក ៥
ផលប៉ះពាល់លើការងារនិងមុខរបរ

ក្រៅពីផលប៉ះពាល់ទៅលើវិស័យនានា ដូចដែលបានធ្វើការគូសបញ្ជាក់នៅក្នុងជំពូក២-៤ ខាងលើ វិបត្តិកូវីដ-១៩នេះ ក៏បានវាយប្រហារយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរទៅលើការងារ និងមុខរបរប្រជាពលរដ្ឋ ទាំងក្នុងប្រព័ន្ធ និងក្រៅប្រព័ន្ធគ្រប់ប្រភេទ។ អង្គការស្បៀងអាហារនិងកសិកម្មពិភពលោក (FAO) បានធ្វើការគូសបញ្ជាក់ថា ជំងឺរាតត្បាតកូវីដ-១៩ នឹងធ្វើឱ្យមានផលប៉ះពាល់ខ្លាំងទៅលើក្រុមជនងាយរងគ្រោះ ដូចជាស្ត្រី កុមារ ជនជាតិដើមភាគតិច និងពលករចំណាកស្រុកជាដើម (Open Development Cambodia, ២០២០)។

៥.១. ផលប៉ះពាល់លើការងារក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្ម

ក្នុងក្របខណ្ឌម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ ក៏ដូចជាឧស្សាហកម្មផ្សេងៗទៀតបានដើរតួយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចជាតិ និងអភិវឌ្ឍសង្គមកម្ពុជា។ តាមទិន្នន័យនៃការនាំចេញផលិតផលកាត់ដេរកម្ពុជា ក្នុងរយៈពេល១០ឆ្នាំចុងក្រោយ ការនាំចេញផលិតផលកាត់ដេរមានការកើនឡើងជារៀងរាល់ឆ្នាំ ដោយមានប្រមាណជាង៣ប៊ីលានដុល្លានៅឆ្នាំ២០១០ ហើយបានកើនឡើងដល់ជាង១០ប៊ីលានដុល្លាក្នុងឆ្នាំ២០១៩ កន្លងទៅ។

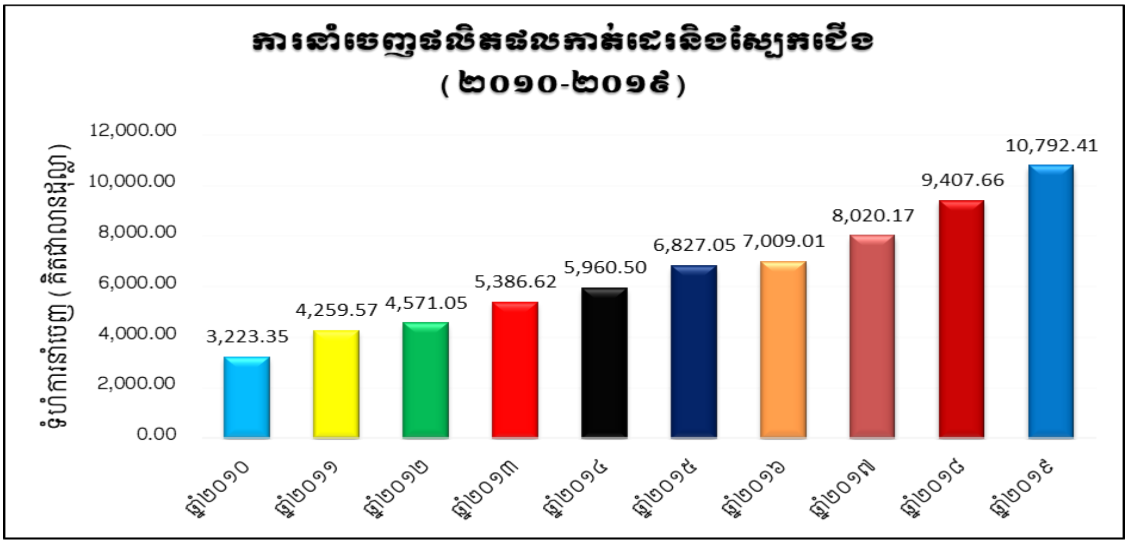

ប្រភព៖ ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម ២០២០

ក្នុងន័យនេះ យើងអាចធ្វើការសន្និដ្ឋានបានថា វិស័យឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ បានបង្កើតការងារដល់ពលរដ្ឋកម្ពុជារាប់សិបម៉ឺននាក់ ព្រមទាំងបានចូលរួមដោយផ្ទាល់ និងដោយប្រយោលផងដែរក្នុងការបង្កើតនូវមុខរបរ និងអាជីវកម្មដល់ប្រជាពលរដ្ឋដែលរស់នៅជុំវិញមជ្ឈមណ្ឌល ឬសួនឧស្សាហកម្មតូចធំនានា ក៏ដូចជាតំបន់ដែលស្ថិតនៅក្បែរៗនោះផងដែរ។ ដោយឡែក វិបត្តិកូវីដ-១៩ បានធ្វើឱ្យរោងចក្រកាត់ដេរជាច្រើនបានផ្អាកសកម្មភាព និងមួយចំនួនទៀតឈានទៅដល់ការបិទដំណើរការ ផលិតកម្មទាំងស្រុង ដោយសារតែខ្វះវត្ថុធាតុដើម និងបាត់បង់ ឬពន្យាបញ្ជាទិញទំនិញពីបរទេសជា ដើម។ តាមព័ត៌មានពីក្រសួងការងារនិងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ វិបត្តិកូវីដ-១៩នេះ បានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សេដ្ឋកិច្ចរាជធានីខេត្តចំនួន១២ នៅទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា ហើយបានប៉ះពាល់លើការងារ និងជីវភាពរបស់កម្មករ-កម្មការិនីរាប់ម៉ឺននាក់។

គិតត្រឹមថ្ងៃទី៧ ខែសីហាឆ្នាំ២០២នេះ កម្មករ-កម្មការិនីដែលបានផ្អាកការងារ មានចំនួនសរុប ២៨៣ ៣២០នាក់ ក្នុងនោះមានកម្មការិនី ២៣២ ៤៦៣នាក់។ តាមទិន្នន័យដដែលនេះ យើងឃើញមានរោងចក្រ ដែលបានផ្អាកសកម្មភាពជិត៥០០រោងចក្រ និងរោងចក្រដែលបានដាក់ពាក្យបិទដំណើរការរបស់ខ្លួនទាំងស្រុងមានចំនួន ៨៣រោងចក្រ។ ដោយឡែក សហគ្រាសតូច និងមធ្យមដែលបានផ្អាកដំណើរការរបស់ខ្លួនមានប្រមាណជា ៩០៥សហគ្រាស និងធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់បុគ្គលិកសរុបប្រមាណជាង ៣ម៉ឺននាក់។

តារាង 1៖ ទិន្នន័យសហគ្រាស/ក្រុមហ៊ុនដែលរងផលប៉ះពាល់ពីកូវីដ-១៩

ប្រភេទទិន្នន័យ	ចំនួនសហគ្រាស/ក្រុមហ៊ុន	ប្រភេទទិន្នន័យ	ចំនួនសរុប (ភេទស្រី)
រោងចក្រផ្អាកសកម្មភាព	៤៨៧	កម្មករផ្អាកការងារ	២៨៣ ៣២០ (២៣២ ៤៦៣)
រោងចក្របានបិទ	៨៣	កម្មករបាត់បង់ការងារ	៣១ ៥៣៨ (២៥ ៣៥៥)
រោងចក្រទទួលបានប្រាក់ឧបត្ថម្ភដល់កម្មករ	៤៨៧	កម្មករទទួលបានប្រាក់ឧបត្ថម្ភរបស់រដ្ឋាភិបាល	២៨៣ ៣២០ (២៣២ ៤៦៣)
សហគ្រាសតូចមធ្យមដែលផ្អាកដំណើរការ	៩០៥	បុគ្គលិកសហគ្រាសតូចមធ្យមដែលផ្អាកការងារ	៣០ ៨១៩ (១៣ ៩៥៦)

បញ្ជាក់៖ ទិន្នន័យនេះ គិតត្រឹមថ្ងៃទី៧ ខែសីហា

ក្នុងបរិបទនេះ ផលប៉ះពាល់មិនត្រឹមតែការងារប៉ុណ្ណោះទេ វិបត្តិមួយនេះ បានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់ជីវភាព និងការរស់នៅកម្មករ-កម្មការិនីទាំងឡាយ។ កម្មករ-កម្មការិនី ក៏ដូចជាប្រធាន និងអនុប្រធានសហជីពកម្មករមួយចំនួនបានសង្កត់ធ្ងន់ថា កម្មករភាគច្រើនជួបប្រទះនឹងកង្វះថវិកាចំណាយប្រចាំថ្ងៃ ក៏ដូចជាការសងបំណុលជាដើម។ ជាក់ស្តែងកម្មករ-កម្មការិនីជាច្រើន មានជាប់បំណុលធនាគារ ឬស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុផ្សេងៗ តាមរយៈកម្ចីបង់រំលស់ម៉ូតូ ទូរសព្ទដៃ ដីឡូត៍ និងផ្ទះល្វែងជាដើម។ ដូច្នេះ ការបាត់បង់ការងារស្ទួល បានធ្វើឱ្យកម្រិតជីវភាពរបស់ពួកគេកាន់តែធ្លាក់ចុះថែមមួយកម្រិតទៀត។ បើទោះបីជាមានការឧបត្ថម្ភខ្លះៗជាថវិកាចំនួន ៤០ដុល្លារពីរាជរដ្ឋាភិបាល និងមួយភាគពីសំណាក់ម្ចាស់រោងចក្រក្តី ក៏ស្ថានភាពបែបនេះបានត្រឹមតែដោះស្រាយមួយរយៈពេលខ្លីប៉ុណ្ណោះ។ ប្រសិនបើវិបត្តិមួយនេះកាន់តែរីករាលដាល ឬបន្តអូសបន្លាយក្នុងរយៈពេលវែងបន្តទៀត កម្មករ ក៏ដូចជាបុគ្គលិកឯកជន កាន់តែច្រើនថែមទៀត នឹងប្រឈមមុខនឹងបញ្ហាជីវភាពកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរ។

៥.២. ផលប៉ះពាល់លើមុខរបរក្នុងវិស័យទេសចរណ៍

ក្រៅពីការប៉ះពាល់ដល់វិស័យទេសចរណ៍ជាតិ ក្នុងទម្រង់ជាម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចហើយ យើងសង្កេតឃើញថា ផលប៉ះពាល់នេះក៏បានធ្លាក់ទៅលើអាជីវកម្មខ្នាតតូច មធ្យម ក៏ដូចជាការវិនិយោគកម្រិតធំក្នុងវិស័យទេសចរណ៍នេះផងដែរ។ អាជីវកម្មដូចជាផ្ទះសំណាក់ សណ្ឋាគារ អាជីវកម្មលក់វត្ថុអនុស្សាវរីយ ហាងអាហារ ភោជនីយដ្ឋាន ព្រមទាំងប្រជាពលរដ្ឋប្រកបរបរតូចតាចដូចជា រត់ម៉ូតូឌុប រត់កង់បី រត់តាក់ស៊ីជាដើមសុទ្ធតែទទួលរងផលប៉ះពាល់ដូចគ្នា ជាពិសេសនៅក្នុងខេត្តសៀមរាបតែម្តង។ ជាមួយគ្នានេះដែរ លោក សឿង ស៊ីថា ដែលជាប្រធានការិយាល័យទីក្រុងស្អាតនៃមន្ទីរទេសចរណ៍ខេត្តសៀមរាប បានគូសបញ្ជាក់ថា ចាប់ពីខែមេសា២០២០មក អាជីវកម្មដែលបម្រើវិស័យទេសចរណ៍ត្រូវផ្អាកដំណើរការក្នុងចន្លោះពី ៧៥%-៩០% ហើយបុគ្គលិកបម្រើការងារក្នុងអាជីវកម្មទាំងនេះប្រមាណ ៩០%ត្រូវបានផ្អាកការងារ។ គិតត្រឹមដំណាច់ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២០ អាជីវកម្មបម្រើឱ្យវិស័យទេសចរណ៍សរុបចំនួន ២ ៨៣៨ ទីតាំង ស្មើនឹង២៩.៦៣% នៃអាជីវកម្មសរុបបានបិទ/ព្យួរ ដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់បុគ្គលិកសរុប ៥០ ៩៩៦នាក់។ ជាក់ស្តែងអាជីវកម្មទេសចរណ៍នៅក្នុងខេត្តសៀមរាប ដែលជាទីតាំងទេសចរណ៍គោលដៅសំខាន់ជាងគេ មានអាជីវកម្មទេសចរណ៍ចំនួន ៦៥៨ទីតាំង ត្រូវបានបិទ/ព្យួរ ដែលស្មើនឹង៦២.១៣% នៃអាជីវកម្មសរុបក្នុងខេត្តសៀមរាប។ ការបិទ និងផ្អាកអាជីវកម្មក្នុងខេត្តសៀមរាបនេះ បណ្តាលឱ្យបុគ្គលិកសរុបចំនួនជាង ១៤ ៧០២នាក់ បានបាត់បង់ការងារផងដែរ (CPC-News, 2020)។

តាមរយៈការជួបសម្ភាសផ្ទាល់ជាមួយនឹងម្ចាស់អាជីវកម្មផ្ទះសំណាក់ សណ្ឋាគារ ក៏ដូចជាភោជនីយដ្ឋានមួយចំនួននៅតាមខេត្តគោលដៅ លទ្ធផលស្រាវជ្រាវបានបង្ហាញថា សណ្ឋាគារនិងផ្ទះ

សំណាក់ ភោជនីយដ្ឋាន ព្រមទាំងអាជីវកម្មជាច្រើនទៀតដែលទ្រទ្រង់វិស័យទេសចរណ៍បានបង្ហាញនូវឱនភាពយ៉ាងគំហុក។ ចំពោះអាជីវកម្មផ្ទះសំណាក់ និងសណ្ឋាគារវិញ ក្នុងចំណោមទីតាំងដែលយើងបានធ្វើការសិក្សា ប៉ះពាល់មានសភាពខ្លាំងក្លាដោយសារតែគ្មានភ្ញៀវសម្រាកទាំងភ្ញៀវក្នុងទម្រង់ជាអ្នកទេសចរ ឬភ្ញៀវដែលមកប្រកបការងាររយៈពេលវែង។ សណ្ឋាគារខ្លះត្រូវបង្ខំចិត្តបិទអាជីវកម្ម ខ្លះទៀតត្រូវកាត់បន្ថយបុគ្គលិកពាក់កណ្តាល ឬច្រើនជាងនេះ ជាពិសេសសណ្ឋាគារដែលមានស្តង់ដារខ្ពស់ដែលមានអតិថិជនភាគច្រើនជាភ្ញៀវទេសចរណ៍បរទេស។ តាមតួលេខរបស់ក្រសួងការងារបានឱ្យដឹងថា មានសណ្ឋាគារជាច្រើនបានកាត់បន្ថយបុគ្គលិកជាង ៥០% ក្រោយការផ្ទុះនៃជំងឺកូវីដ-១៩។ ចំនួនភ្ញៀវស្នាក់នៅមានពេលខ្លះធ្លាក់ដល់សូន្យ ៣-៤ថ្ងៃជាប់ៗគ្នា។ ជាក់ស្តែង សណ្ឋាគារ និងផ្ទះសំណាក់ខ្លះមានភ្ញៀវស្នាក់នៅប្រមាណ ៥%-១០% ប៉ុណ្ណោះក្នុងចំណោមបន្ទប់ដែលមាន ហើយភាគច្រើនគឺជាភ្ញៀវប្រចាំដែលមានការងារធ្វើរយៈពេលវែងនៅតាមខេត្តគោលដៅទាំងនោះ។ ម្ចាស់អាជីវកម្មទាំងនោះបានបញ្ជាក់ថា ស្របពេលដែលប្រាក់ចំណូលរបស់ពួកគាត់បានធ្លាក់ចុះយ៉ាងខ្លាំង ប៉ុន្តែការចំណាយវិញមានច្រើនដូចជា ថ្លៃជួលអគារ ប្រាក់ខែបុគ្គលិក ជាដើម។ល។

ក្រុមហ៊ុនប្រតិបត្តិករទេសចរណ៍ និងអាជីវកម្មដែលទ្រទ្រង់វិស័យទេសចរណ៍មួយចំនួននៅតាមខេត្តគោលដៅទាំងនេះ ជាពិសេសក្នុងខេត្តសៀមរាប ក៏ទទួលរងផលប៉ះពាល់ពីវិបត្តិនេះ មិនខុសពីអាជីវកម្មផ្ទះសំណាក់ សណ្ឋាគារ ឬភោជនីយដ្ឋាននោះដែរ។ តាមរយៈការជួបសម្ភាសជាមួយនឹងម្ចាស់ក្រុមហ៊ុនប្រតិបត្តិករទេសចរណ៍ក្នុងខេត្តគោលដៅ ជាលទ្ធផល ពួកគេបានធ្វើការគូសបញ្ជាក់ថាសកម្មភាពអាជីវកម្មរបស់ពួកគាត់សឹងតែបាត់បង់ទាំងស្រុងដោយសារតែគ្មានភ្ញៀវទេសចរណ៍ចូលមកទស្សនាប្រទេសកម្ពុជា។ សកម្មភាពដែលនៅសេសសល់ច្រើនតែជាការរៀបចំទិដ្ឋាការ ការធ្វើ ឬពន្យាលិខិតឆ្លងដែនជាដើម។ ជាមួយនឹងស្ថានភាពនេះ ពួកគាត់ត្រូវរ៉ាប់រងការចំណាយយ៉ាងច្រើនទៅលើការជួលអគារ ប្រាក់បៀវត្សបុគ្គលិក ថ្លៃទឹក និងភ្លើងជាដើម។ ក្រៅពីនេះ នៅក្នុងខេត្តសៀមរាប ក្រុមហ៊ុនផលិត និងលក់វត្ថុអនុស្សាវរីយ៍ដូចជា ក្រុមហ៊ុនសិល្បៈខ្មែរ (Khmer Art) និងអាទីសង់អង្គរ (Artisan Angkor) ជាដើម បានផ្អាកអាជីវកម្មរបស់ខ្លួនទាំងស្រុង ដោយឡែកបុគ្គលិក ត្រូវបានផ្អាកការងារ និងបាត់បង់ប្រាក់ចំណូលស្ទើរទាំងស្រុង។ បន្ថែមពីលើនេះ កាលពីដើមខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០២០ ក្រុមហ៊ុនប្រកបអាជីវកម្មបម្រើឱ្យវិស័យទេសចរណ៍បែបវប្បធម៌ដែលមានឈ្មោះ "ភូមិវប្បធម៌" ក៏បានប្រកាសបិទអាជីវកម្មរបស់ខ្លួន ដោយសារតែបញ្ហាហិរញ្ញវត្ថុដែលកើតចេញពីវិបត្តិកូវីដ-១៩នេះតែម្តង។ ការរីករាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ នៅក្នុងពិភពលោកបានធ្វើឱ្យចំនួនភ្ញៀវទេសចរ ជាពិសេសភ្ញៀវបរទេសចូលមកទស្សនាក្នុងភូមិវប្បធម៌ មានការធ្លាក់ចុះយ៉ាងគំហុកអស់រយៈពេលជាច្រើនខែ រហូតក្រុមហ៊ុនមិនអាចទ្រាំទ្របាននឹងស្ថានភាពដ៏លំបាកមួយនេះ។

ក្រៅពីក្រុមហ៊ុន អាជីវកម្ម និងមុខរបរខាងលើ ផលប៉ះពាល់នេះ ក៏បានគ្របដណ្តប់ទៅលើមុខរបរ និងការងារជាមគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍នៅទូទាំងប្រទេសផងដែរ។ តាមរយៈការសម្ភាសជាមួយនឹង

ប្រធានសមាគមមគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍ក្នុងខេត្តសៀមរាប ក៏ដូចជាមគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍មួយចំនួនដែលបានចូលរួមក្នុងការសិក្សានេះ ជាលទ្ធផល មានមគ្គុទេសក៍គ្រប់ភាសា បានបាត់បង់ការងារទាំងស្រុង។ ផលប៉ះពាល់នេះ មានសភាពធ្ងន់ស្រាលអាស្រ័យលើភាសាដែលពួកគេប្រើប្រាស់ផងដែរ។ ជាក់ស្តែង មគ្គុទេសក៍ភាសាចិន បានបាត់បង់ការងារ រយៈពេលយូរជាងគេ ដោយសារតែវិបត្តិមួយនេះបានចាប់ផ្តើមពីប្រទេសចិនមុនគេ ហើយប្រទេសចិនក៏បានប្រកាសបិទការធ្វើដំណើរចេញចូលមុនគេផងដែរ។ មគ្គុទេសក៍ដែលប្រើប្រាស់ភាសាប៉ែកអឺរ៉ុប បានចាប់ផ្តើមបាត់បង់ការងារ និងប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរបន្ទាប់ពីមានការរឹតបន្តឹងការធ្វើដំណើរភ្ញៀវទេសចរណ៍ពីប្រទេសអឺរ៉ុប។

៥.៣. ផលប៉ះពាល់លើមុខរបរ និងការងារក្រៅប្រព័ន្ធ

ក្រៅពីផលប៉ះពាល់ទៅលើការងារ និងមុខរបរក្នុងប្រព័ន្ធទាំងនេះ ប្រជាពលរដ្ឋដែលប្រកបការងាររកស៊ីជាលក្ខណៈផ្ទាល់ខ្លួន ដូចជា អ្នករត់ម៉ូតូឌុប កង់បី និងតាក់ស៊ីជាដើម ក៏ទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់នេះធ្ងន់ធ្ងរដូចគ្នា។ ជាធម្មតា ពួកគាត់ធ្លាប់តែទទួលបានប្រាក់ចំណូលគ្រប់គ្រាន់ពីមុខរបរប្រចាំថ្ងៃ និងអាចទុកដាក់បានខ្លះ ប៉ុន្តែចាប់តាំងពីមានវិបត្តិមួយនេះ ចំនួនភ្ញៀវទេសចរជាតិ និងអន្តរជាតិបានធ្លាក់ចុះ ដែលធ្វើឱ្យពួកគេបាត់បង់ប្រាក់ចំណូលទាំងស្រុងតែម្តង។ មិនខុសពីកម្មករ-កម្មការិនីរោងចក្រអ្វីដែលកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរសម្រាប់ពួកគាត់ គឺប្រជាពលរដ្ឋដែលប្រកបមុខរបរប្រចាំថ្ងៃទាំងនេះ កំពុងជួបប្រទះនឹងបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរជាមួយនឹងបំណុលធនាគារ ឬស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុផ្សេងៗទៀត។

ជំពូក ៦
មេរៀនយុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់កម្ពុជា

នៅក្នុងជំពូកនេះ យើងនឹងលើកយកគោលនយោបាយ ក៏ដូចជាយុទ្ធសាស្ត្ររបស់ប្រទេសនានា ក៏ដូចជាស្ថាប័នផ្សេងៗក្នុងសកលលោកដែលបានដាក់ចេញដើម្បីស្តារ និងពង្រឹងស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសឡើងវិញ ក្រោយការកើតមាននូវវិបត្តិនានា។ បន្ថែមពីលើនេះ យើងក៏ធ្វើការសិក្សាផងដែរនូវយុទ្ធសាស្ត្រនានារបស់ប្រទេសមួយចំនួន ដែលគ្រោងនឹងដាក់ចេញដើម្បីស្តារស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចទៅតាមវិស័យនានាក្រោយទទួលរងផលប៉ះពាល់ពីជំងឺកូវីដ-១៩នេះផងដែរ។ គោលនយោបាយ ក៏ដូចជាយុទ្ធសាស្ត្រនានាដែលបង្ហាញក្នុងជំពូកនេះ អាចជាមេរៀនដ៏ល្អសម្រាប់កម្ពុជាក្នុងការរៀបចំគោលនយោបាយ ឬយុទ្ធសាស្ត្រនានាដើម្បីស្តារ ក៏ដូចជាពង្រឹងស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ទៅតាមវិស័យនានាដែលរងផលប៉ះពាល់ពីជំងឺកូវីដ-១៩ឡើងវិញ ក៏ដូចជាដើម្បីអភិវឌ្ឍវិស័យនានាដើម្បីនិរន្តរភាពសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម។

៦.១. យុទ្ធសាស្ត្រក្នុងវិស័យទេសចរណ៍

ក) ករណីប្រទេសម៉ាឡេស៊ី

ក្រោយពីការបញ្ចប់នូវការរីករាលដាលនៃជំងឺ SARS ក្នុងឆ្នាំ២០០២-២០០៣ រដ្ឋាភិបាលរបស់ប្រទេសម៉ាឡេស៊ីបានកំណត់គោលនយោបាយ និងយុទ្ធសាស្ត្រសំខាន់ៗមួយចំនួនដើម្បីស្តារ និងពង្រឹងវិស័យទេសចរណ៍ជាតិដែលបានធ្លាក់ចុះយ៉ាងគំហុក ដូចខាងក្រោម (Travel Daily News, 2007)៖

ទី១៖ រៀបចំឱ្យមានការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញនានាទាក់ទងនឹងវិស័យទេសចរណ៍ ក៏ដូចជាវិធានការចាំបាច់មួយចំនួនដូចជា ពង្រឹងសុវត្ថិភាពនៅតាមតំបន់ទេសចរណ៍ ពង្រឹងគុណភាពទៅលើផលិតផលអនុស្សាវរីយ៍ ព្រមទាំងពង្រឹងគុណភាពនៃសេវាកម្មផ្សេងៗទៀត

ទី២៖ រៀបចំដំណើរការជើងហោះហើរឱ្យមានភាពប្រក្រតីឡើងវិញឱ្យបានឆាប់បំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ប្រយោជន៍បម្រើនូវការដឹកជញ្ជូននានា ជាពិសេសភ្ញៀវទេសចរណ៍ដែលនឹងធ្វើដំណើរមកកំសាន្តនៅក្នុងប្រទេសម៉ាឡេស៊ី

ទី៣៖ បង្កើនជើងយន្តហោះដែលធ្វើដំណើរហោះហើរដោយផ្ទាល់ពីប្រទេសផ្សេងឱ្យបានកាន់តែច្រើន ដើម្បីជៀសវាងនូវការផ្ទេរជើងហោះហើរនៅប្រទេសទីបី។

ទី៤៖ ពង្រឹងយុទ្ធសាស្ត្រទេសចរណ៍ "Mega FAM[16]" ឡើងវិញ ដោយផ្តោតសំខាន់ទៅលើគោលដៅទេសចរណ៍ជាក់លាក់មួយចំនួន សម្រាប់ភ្ញៀវសញ្ជាតិចិនដែលមានប្រភពមកពីប្រទេសចិន ទីក្រុងហុងកុង និងតៃវ៉ាន់ជាដើម។

ខ) ករណីប្រទេសក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីន

ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងផលប៉ះពាល់នៃជំងឺកូវីដ-១៩ ក្នុងន័យស្តារឡើងវិញនូវវិស័យទេសចរណ៍របស់ជាតិ ក៏ដូចជាវិស័យទេសចរណ៍ក្នុងតំបន់ទាំងមូល ប្រទេសនានាក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីន បានកំណត់ចេញនូវយុទ្ធសាស្ត្រចំនួនប្រាំមួយដូចខាងក្រោម (Dan Fenton, 2020)៖

➲ ផ្តោតលើក្រុមអ្នកទេសចរណ៍លំដាប់ខ្ពស់

មូលហេតុដែលប្រទេសទាំងឡាយនៅក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីន ផ្តោតជាចម្បងលើយុទ្ធសាស្ត្រមួយនេះ គឺដោយសារតែចំនួនភ្ញៀវដែលស្ថិតក្នុងលំដាប់នេះ មានការកើនឡើងខ្លាំងជាពិសេសកាលពីឆ្នាំ២០១៩កន្លងទៅ។ ប្រទេសនានានៅក្នុងតំបន់នេះ ទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ច្រើនពីកំណើនភ្ញៀវដែលមានកម្រិតជីវភាពខ្ពស់ៗ ឬក្រុមលំដាប់សេដ្ឋី។ យុទ្ធសាស្ត្រមួយនេះ អាចអនុវត្តបានជោគជ័យគឺអាស្រ័យលើកត្តាមួយចំនួនដូចជា ការយល់ឱ្យបានច្បាស់ពីតម្រូវការ និងចំណូលចិត្តរបស់ភ្ញៀវដែលស្ថិតក្នុងលំដាប់នេះ និងការរៀបចំគោលដៅទេសចរណ៍នានាដើម្បីបំពេញទៅតាមតម្រូវការរបស់ពួកគេផងដែរ។ ជាទូទៅភ្ញៀវទេសចរក្នុងលំដាប់នេះ ច្រើនមានចំណូលចិត្តលើទេសចរណ៍បែបផ្សងព្រេង ការបោះតង់ ឡើងភ្នំ និងដំណើរកម្សាន្តបែបធម្មជាតិជាដើម។

➲ ពង្រឹងអាជីវកម្មខ្នាតតូចៗ

ប្រទេសក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីនយល់ថា ការពង្រឹងនូវឱកាសអាជីវកម្មខ្នាតតូចៗជាលក្ខណៈគ្រួសារ និងអាជីវកម្មផ្សេងៗទៀតដែលបម្រើឱ្យវិស័យទេសចរណ៍ដូចជា អាជីវកម្មសណ្ឋាគារតូចៗ ឬផ្ទះសំណាក់ជាដើម អាចចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងការធ្វើឱ្យមានស្ថិរភាពលើវិស័យនេះ។ នៅក្នុងតំបន់នេះ ផ្ទះសំណាក់ ឬសណ្ឋាគារខ្នាតតូចៗជាច្រើន បានរួមគ្នាជាសម្ព័ន្ធដើម្បីបង្កើតជាបណ្តាញអាជីវកម្មដែល

[16] Mega FAM (Malaysia Mega Familiarisation Programme) គឺជាយុទ្ធសាស្ត្រទេសចរណ៍មួយរបស់ប្រទេសម៉ាឡេស៊ីក្នុងការទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរ និងបានដាក់ដំណើរការក្នុងអំឡុងឆ្នាំ១៩៩៩។ យុទ្ធសាស្ត្រនេះផ្តោតសំខាន់លើជនជាតិចិន ដោយសារតែចំនួនភ្ញៀវទេសចរជនជាតិចិន ចូលមកប្រទេសម៉ាឡេស៊ី មានចំនួនច្រើនជាងគេ ធៀបនឹងភ្ញៀវមកពីប្រទេសផ្សេងទៀត។

ផ្តល់សេវានេះឱ្យកាន់តែធំ ដោយមានការគោរពទៅតាមគោលការណ៍ និងស្តង់ដារដែលបានកំណត់របស់សម្ព័ន្ធអាជីវកម្មរបស់ពួកគេ។ ការអនុវត្តបែបនេះ អាចធ្វើឱ្យសណ្ឋាគារតូចៗ ឬខ្សត់ធនធានជាងគេ មានឱកាសច្រើនជាងមុន ក្នុងការផ្តល់សេវារបស់ខ្លួនទៅកាន់ភ្ញៀវទេសចរ តាមរយៈ បណ្តាញធំៗ ព្រមទាំងទទួលបាននូវបរិក្ខារនានា ឬការវិនិយោគបន្ថែមលើចំណុចចាំបាច់ដើម្បីរក្សាបាននូវស្តង់ដាររបស់សម្ព័ន្ធអាជីវកម្មទាំងមូល។

➲ ធ្វើខ្លួនឱ្យមានប្រៀបជានិច្ច

នៅត្រង់ចំណុចនេះ ប្រទេសនានាក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីនបានស្វែងយល់ពីចំណុចខ្លាំង ចំណុចទាក់ទាញ ព្រមទាំងសេវាកម្មនានានៃវិស័យទេសចរណ៍របស់ខ្លួន ព្រមទាំងបន្តការវិនិយោគបន្ថែមទៀតដោយកែច្នៃគោលដៅទេសចរណ៍ ព្រមទាំងសេវាកម្មនានាប្រកបដោយភាពច្នៃប្រឌិត ដើម្បីអាចទាញយកឱកាសប្រកួតប្រជែងលើវិស័យទេសចរណ៍នេះបាន។ ជាឧទាហរណ៍ ប្រទេសប៉េរូ បានអនុវត្តយុទ្ធសាស្ត្របែបនេះ ដោយសាងសង់ជាផ្លូវសម្រាប់ធ្វើដំណើរទេសចរណ៍ផ្សេងៗគ្នាជាច្រើន ដែលផ្លូវនីមួយៗផ្តោតលើបទពិសោធន៍ទេសចរណ៍ប្លែកៗគ្នា ទៅតាមវប្បធម៌ ប្រពៃណី ឬស្ថានភាពជាក់ស្តែងនៃគោលដៅទេសចរណ៍ទាំងនោះ។

➲ ពង្រឹងផ្នែកអនាម័យនិងសុខភាពសាធារណៈ

ក្រោយពីការបញ្ចប់នូវវិបត្តិកូវីដ-១៩ បញ្ហាសុខភាព និងអនាម័យ គឺជាបញ្ហាចម្បងបំផុតសម្រាប់ភ្ញៀវទេសចរ ដូចនេះ ប្រទេសក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីនទាំងឡាយ បានយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ទៅលើបញ្ហានេះ និងលើកយកចំណុចមួយនេះ ជាយុទ្ធសាស្ត្រដែលមានអត្ថិភាពខ្ពស់បំផុតមួយ ដើម្បីទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិ។ ប្រទេសនានាក្នុងតំបន់នេះ នឹងពង្រឹងការយកចិត្តទុកដាក់បន្ថែមទៀតអំពីអនុសាសន៍ទាំងឡាយដែលផ្តល់ដោយអាជ្ញាធរសុខាភិបាលក្នុងប្រទេស ឬតំបន់ អង្គការសុខភាពពិភពលោក ក៏ដូចជាមជ្ឈមណ្ឌលជំងឺឆ្លងជាដើម។ ជាក់ស្តែង ប្រទេសទាំងឡាយនៅក្នុងតំបន់នេះ មិនត្រឹមតែពង្រឹងយន្តការសុខភាព និងអនាម័យនៅក្នុងកម្រិតនៃក្របខណ្ឌបដិសណ្ឋារកិច្ចប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែវិស័យសុខាភិបាលទាំងមូលរបស់ប្រទេសនានាក្នុងតំបន់ ក៏បានយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ផងដែរ តាមរយៈការពង្រឹងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសុខភាពជាដើម។

អាជីវកម្មទាំងឡាយក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ បដិសណ្ឋារកិច្ច ដូចជាភោជនីយដ្ឋាន ផ្ទះសំណាក់ សណ្ឋាគារ កន្លែងកម្សាន្ត និងរមណីយដ្ឋានគ្រប់ប្រភេទ ចាំបាច់ត្រូវពង្រឹងបន្ថែមនូវវិធានការអនាម័យ និងសុខភាព ទៅតាមគោលការណ៍ និងអនុសាសន៍របស់មជ្ឈមណ្ឌលជំងឺឆ្លង ក្រសួងសុខាភិបាល ឬអង្គការសុខភាពពិភពលោក ដើម្បីអាចទទួលបាននូវវិញ្ញាបនបត្របញ្ជាក់ស្តង់ដារ គុណភាព និងសុវត្ថិភាពខាងផ្នែកអនាម័យ និងសុខភាពពីស្ថាប័នទាំងនេះ។

➲ ពង្រឹងការវិនិយោគលើវិស័យបច្ចេកវិទ្យា

ដើម្បីស្តារឡើងវិញ ក៏ដូចជាពង្រឹងនូវវិស័យទេសចរណ៍ ប្រទេសក្នុងតំបន់អាមេរិកឡាទីនយល់ឃើញដូចគ្នាថា ការវិនិយោគទៅលើបច្ចេកវិទ្យាឌីជីថលសម្រាប់បម្រើការក្នុងវិស័យនេះ គឺជារឿងចាំបាច់បំផុត។ ការពង្រីកយុទ្ធសាស្ត្រអាជីវកម្មសេវាកម្មទេសចរណ៍តាមប្រព័ន្ធអនឡាញដូចជា ការកក់សំបុត្រ ការរៀបចំដំណើរកម្សាន្ត ការកក់ផ្ទះសំណាក់ សណ្ឋាគារ ការស្វែងរកទីតាំងស្នាក់នៅអំឡុងពេលដំណើរកម្សាន្តជាដើម នឹងដើរតួយ៉ាងសំខាន់នៅក្នុងការជំរុញនូវសកម្មភាពទេសចរណ៍។ សេវាកម្មដោយប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាឌីជីថលនេះ (រាប់បញ្ចូលទាំងការកុម្ម៉ង់ទំនិញ អាហារ ឬសេវាកម្មផ្សេងៗ តាមប្រព័ន្ធអនឡាញ) នឹងធ្វើឱ្យភ្ញៀវទទួលបាននូវបទពិសោធន៍ថ្មី កាត់បន្ថយការចំណាយដែលមិនចាំបាច់ និងងាយស្រួលទាំងសម្រាប់ភាគីភ្ញៀវ និងអ្នកផ្តល់សេវាកម្មផងដែរ។

គ) ចក្ខុវិស័យសកលក្នុងការអភិវឌ្ឍទេសចរណ៍

ជាមួយកិច្ចការចាំបាច់ដែលត្រូវប្រឈមមុខនឹងការស្តារឡើងវិញ នូវវិស័យទេសចរណ៍ដែលរងផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរដោយសារវិបត្តិកូវីដ-១៩ នេះ ទាំងអាជីវកម្មនានាក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ រដ្ឋាភិបាល ក៏ដូចជាស្ថាប័នជាតិ អន្តរជាតិ ស្ថាប័នអប់រំ និងស្ថាប័នស្រាវជ្រាវទាំងអស់ត្រូវសហការគ្នាចែករំលែកចំណេះដឹង បទពិសោធន៍ដើម្បីអភិវឌ្ឍវិស័យនេះឱ្យមានស្ថេរភាព និងនិរន្តរភាព (One Planet Network, 2020)។ ជាមួយនឹងចក្ខុវិស័យនេះ គេហទំព័រ One Planet Network បានរៀបចំជាអនុសាសន៍សកលមួយចំនួន ដែលរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសនានា អាចពិចារណាអនុវត្ត ដើម្បីអភិវឌ្ឍវិស័យទេសចរណ៍របស់ជាតិខ្លួនបាន។

➲ វិធានការសុខភាពសាធារណៈ

វិបត្តិកូវីដ-១៩ជាសកលបានបង្ហាញឱ្យយើងដឹងថា ស្ថិរភាពក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ មានទំនាក់ទំនងគ្នាយ៉ាងខ្លាំងជាមួយនឹងវិធានការអនាម័យ និងសុខភាពសាធារណៈ។ ការវិនិយោគទៅលើវិធានការអនាម័យ និងសុវត្ថិភាពសុខភាពសាធារណៈ នៅក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ គឺជាការវិនិយោគមួយដែលមានការគិតគូរបានហ្មត់ចត់ទៅលើការត្រៀមខ្លួនជាស្រេចដើម្បីបង្ការនូវការរីករាលដាលនៃជំងឺផ្សេងៗ នាពេលអនាគត ក៏ដូចជាការពង្រឹងនូវជំនឿជឿជាក់ពីសំណាក់ភ្ញៀវទេសចរគ្រប់គ្នាផងដែរ។ យន្តការអនាម័យ និងសុខភាពសាធារណៈទាំងនេះ អាចអនុវត្តបានតាមរយៈ៖

- **ផ្សារភ្ជាប់សូចនាកររោគរាតត្បាតទៅក្នុងវិស័យទេសចរណ៍៖** សូចនាកររោគរាតត្បាត ត្រូវស្ថិតនៅក្នុងដំណើរការនៃយន្តការត្រួតពិនិត្យលើសកម្មភាពនានាក្នុងវិស័យទេសចរណ៍។ ការពង្រឹង ឬការដាក់ចេញនូវសូចនាកររោគរាតត្បាត ទៅក្នុងការត្រួតពិនិត្យទេសចរណ៍អាចធ្វើឱ្យវិស័យ

ទេសចរណ៍មានភាពប្រសើរឡើងវិញបានឆាប់រហ័ស ព្រមទាំងអាចបន្ធូរបន្ថយនូវវិធានការរឹតត្បឹតមួយចំនួនបានផងដែរ ដោយសារតែយន្តការដែលមានភ្ជាប់នូវសូចនាករទាំងនេះ បានធានាដល់សុវត្ថិភាពរបស់អ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងឡាយក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ ភ្ញៀវទេសចរ ក៏ដូចជាសុខភាពសាធារណៈផងដែរ។

- **ផ្សារភ្ជាប់វិធានអនាម័យ និងសុខមាលភាពជាមួយនឹងនិរន្តរភាពទេសចរណ៍៖** តាមរយៈបទពិសោធន៍នៃវិបត្តិកូវីដ-១៩នេះ គេអាចសន្និដ្ឋានបានថានិរន្តរភាពនៃវិស័យទេសចរណ៍ពឹងផ្អែកខ្លាំងលើវិធានអនាម័យ និងសុខមាលភាពសាធារណៈ។ បន្ថែមពីលើយន្តការត្រួតពិនិត្យនានាខាងលើ ការដាក់ចេញនូវវិធានអនាម័យ និងសុខមាលភាពសាធារណៈក្នុងវិស័យទេសចរណ៍គឺមានភាពចាំបាច់បំផុត ដើម្បីឱ្យសកម្មភាពទេសចរណ៍ទាំងឡាយអាចដំណើរការឡើងវិញប្រកបដោយសុវត្ថិភាព។ កិច្ចការនេះ ចាំបាច់ត្រូវមានការចូលរួម និងសហការគ្នាពីអ្នកពាក់ព័ន្ធនានាក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ សហគមវិទ្យាសាស្ត្រ ក៏ដូចជាអាជ្ញាធរសុខាភិបាលផងដែរ។ វិធានការទាំងនេះ ត្រូវតែមានការផ្សារភ្ជាប់ជាមួយនឹងគោលការណ៍និរន្តរភាព ឱ្យបានខ្ពស់តាមដែលអាចធ្វើទៅបាន។ ឧទាហរណ៍ ការសម្រេចចិត្តណាមួយក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់បរិស្ថាន និងអនាម័យ ដោយពុំបានគិតគូរដល់សុខមាលភាពសាធារណៈ គួរតែត្រូវបានពិចារណាឡើងវិញ ឬមិនគួរអនុវត្តជាដើម។
- **ការស្តារឡើងវិញនូវភាពជឿជាក់តាមរយៈទំនាក់ទំនង៖** ដំណោះស្រាយបញ្ហានានាទាក់ទងនឹងការព្រួយបារម្ភអំពីសុខភាពសាធារណៈ ពីសំណាក់ភ្ញៀវទេសចរ បុគ្គលិក ក៏ដូចជាសហគមជាដើម អាចធ្វើបានតាមរយៈការផ្តល់ព័ត៌មាន និងទំនាក់ទំនងប្រកបដោយតម្លាភាព និងច្បាស់លាស់។ គោលដៅទេសចរណ៍ទាំងឡាយ គប្បីបញ្ជូនព័ត៌មានឱ្យបានសមស្រប និងត្រឹមត្រូវ ពីវិធានការអនាម័យ សុខភាព និងកិច្ចការផ្សេងៗទាក់ទងនឹងសុខភាពសាធារណៈ ដល់ទីផ្សារទេសចរណ៍ ឱ្យមានតម្លាភាព និងច្បាស់លាស់ ដើម្បីពង្រឹងនូវការជឿជាក់ពីភ្ញៀវឡើងវិញ។

➲ វិធានការគាំពារសង្គម

វិបត្តិកូវីដ-១៩ បានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ការងារ និងអាជីវកម្មតូច និងមធ្យមក្នុងវិស័យទេសចរណ៍សកលប្រមាណជាង៨០%។ ម្ចាស់អាជីវកម្ម ក៏ដូចជាក្រុមហ៊ុននានាដែលប្រកបអាជីវកម្មលើវិស័យទេសចរណ៍ជាច្រើន បានចាប់ផ្តើមគិតគូរដល់ការគាំពារបុគ្គលិករបស់ខ្លួន និងទ្រទ្រង់ដល់សហគមន៍ដែលពួកគេកំពុងប្រតិបត្តិការ។ ការធ្វើបែបនេះ នឹងលើកទឹកចិត្តដល់ការអភិវឌ្ឍវិស័យទេសចរណ៍ ដែលអាចផ្តល់ផលប្រយោជន៍ និងជួយអភិវឌ្ឍសហគមន៍បានយ៉ាងពិតប្រាកដ។ ដើម្បីអភិវឌ្ឍវិស័យទេសចរណ៍ប្រកបដោយនិរន្តរភាព និងចូលរួមអភិវឌ្ឍសហគមន៍ផង រដ្ឋាភិបាល និងអ្នកពាក់ព័ន្ធជាមួយវិស័យទេសចរណ៍ អាចពិចារណានូវយន្តការមួយចំនួនដូចខាងក្រោម៖

- **បង្កើតយន្តការគាំទ្រដល់ក្រុមគោលដៅដែលងាយរងគ្រោះ៖** ការងារនៅក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ជាច្រើន បានផ្តល់នូវប្រភពចំណូលដ៏ច្រើនដល់សហគមន៍ និងការរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋនៅក្នុងសហគមន៍នោះ ជាពិសេសស្ត្រី យុវជន ជនជាតិដើមភាគតិច និងជនងាយរងគ្រោះនៅតាមទីជនបទ ទាំងក្នុងទម្រង់សេដ្ឋកិច្ចក្នុងប្រព័ន្ធ និងក្រៅប្រព័ន្ធ។ ការបង្កើតនូវយន្តការគាំទ្រដល់ក្រុមគោលដៅដែលងាយរងគ្រោះ គឺអាចបំពេញតម្រូវការពួកគេ ហើយអាចអនុវត្តបានតាមរយៈការផ្តល់នូវការងារដែលសមរម្យ មានសុវត្ថិភាពការងារ នៅក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ក្នុងទម្រង់ការងារក្នុងប្រព័ន្ធ។
- **បង្កើននូវយន្តការរយៈពេលវែងដើម្បីគាំទ្រសហគ្រាសតូច និងមធ្យម៖** ការរៀបចំយន្តការចាំបាច់រយៈពេលវែង ដោយសម្លឹងមើលវែងឆ្ងាយជាងវិធានការស្តារ និងកាត់បន្ថយការលំបាកនានារបស់សហគ្រាសតូច និងមធ្យមដែលមានស្រាប់ គឺជារឿងសំខាន់ ដើម្បីឱ្យសហគ្រាសទាំងនោះអាចបន្តនិរន្តរភាពសកម្មភាពទេសចរណ៍របស់ខ្លួនបានក្នុងរយៈពេលវែង។ ការបង្កើតឱ្យមានយន្តការទាំងនេះ ក៏នឹងជួយឱ្យសហគ្រាសទាំងនោះផលិតបាននូវផលិតផលប្លែកៗប្រកបដោយភាពទាក់ទាញកាន់តែច្រើន។ នៅតាមគោលដៅទេសចរណ៍ទាំងឡាយ សកម្មភាពទេសចរណ៍ បានដើរតួជាមូលដ្ឋានគ្រឹះសេដ្ឋកិច្ច ដូចនេះ ការគាំទ្រដល់សហគ្រាសតូច និងមធ្យមក្នុងវិស័យនេះ នឹងធ្វើឱ្យពួកគេអាចពង្រឹងខ្លួន បង្កើននូវប្រាក់ចំណូល និងទ្រាំទ្រនូវស្ថានភាពលំបាកនេះបានកាន់តែប្រសើរ។ ការរៀបចំហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យា ក៏អាចជាយន្តការមួយដើម្បីឱ្យសហគ្រាសទាំងនោះបន្តនូវប្រតិបត្តិការរបស់ខ្លួនបានប្រសើរផងដែរ។
- **ពង្រឹងវិស័យទេសចរណ៍ដោយគាំពារសហគមន៍៖** អត្ថប្រយោជន៍ពីសេវាកម្មទេសចរណ៍ថ្មីៗប្លែកៗ ប្រកបដោយភាពច្នៃប្រឌិត ដែលអាជីវកម្មនានា នៅក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ អាចផ្តល់ដល់គោលដៅទេសចរណ៍ ក៏ដូចជាសហគមន៍ជុំវិញ គឺជាការរីតចំណងដ៏រឹងមាំមួយក្នុងអំឡុងពេលមានវិបត្តិនេះ។ ការធ្វើបែបនេះ មិនត្រឹមតែផ្តល់នូវទំនុកចិត្ត និងអត្ថប្រយោជន៍ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងពង្រឹងនូវគំនិតច្នៃប្រឌិតដល់សហគមន៍ និងការពេញចិត្តពីសំណាក់សហគមន៍ផងដែរ។ តាមរយៈសកម្មភាពទាំងនេះ សហគមន៍អាចទទួលបាននូវការបណ្តុះបណ្តាលគំនិតសហគ្រិនភាព ការរៀបចំគោលដៅទេសចរណ៍ ក៏ដូចជាការរៀបចំសហគមន៍ទាំងមូលជាដើម ដើម្បីបំពេញតម្រូវការទេសចរណ៍បែបថ្មី ទាំងក្នុងស្រុក និងក្រៅស្រុក។ វិធានការនៃការគាំពារសង្គមទាំងនេះ នឹងធ្វើឱ្យវិស័យទេសចរណ៍របស់ជាតិទាំងមូល ក៏ដូចជាសហគមន៍ មានការអភិវឌ្ឍប្រកបដោយនិរន្តរភាព។

➲ អនុវត្តយន្តការសេដ្ឋកិច្ចវិលជុំ

វិបត្តិកូវីដ-១៩ បានធ្វើឱ្យយើងបង្កើនការយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើសារៈសំខាន់ទៅលើសង្វាក់នៃការផ្គត់ផ្គង់ក្នុងស្រុក[17] ដែលស្ថានភាពនេះ ចាំបាច់ឱ្យយើងត្រូវគិតពិចារណាឡើងវិញនូវវិធីដែលសេវាកម្មនានា និងផលិតផលដែលត្រូវបានផលិត និងផ្គត់ផ្គង់ដោយផលិតករក្នុងស្រុក។ ការដែលសេវាកម្មទេសចរណ៍ និងផលិតផលគ្រប់ប្រភេទផលិតក្នុងស្រុក និងប្រើប្រាស់ក្នុងស្រុក ដើម្បីប្រយោជន៍ទេសចរណ៍ក្នុងស្រុកនេះ គឺជាធាតុដ៏សំខាន់សម្រាប់សេដ្ឋកិច្ចវិលជុំ។ ការអនុវត្តខ្សែសង្វាក់សេដ្ឋកិច្ចវិលជុំ និងការពង្រឹងប្រសិទ្ធភាពធនធាន ដែលផលិត និងប្រើប្រាស់ក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ គឺជាការផ្តល់ឱកាសសម្រាប់វិស័យមួយនេះ ដើម្បីអាចឈានទៅរកការអភិវឌ្ឍ ទាំងអាជីវកម្ម ក៏ដូចជាសហគមន៍ប្រកបដោយនិរន្តរភាព។ ដើម្បីធានាបាននូវគុណតម្លៃ នៃសេដ្ឋកិច្ចវិលជុំ ក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ រដ្ឋាភិបាល ក៏ដូចជាអ្នកពាក់ព័ន្ធនានា អាចពិចារណានូវយន្តការមួយចំនួនដូចខាងក្រោម៖

- **វិនិយោគក្នុងការកែប្រែខ្សែសង្វាក់នៃគុណតម្លៃទេសចរណ៍៖** ការអនុវត្តនូវសេដ្ឋកិច្ចវិលជុំដែលបានលើកឡើងខាងលើ អាចអនុវត្តបានតាមរយៈ ការកាត់បន្ថយ និងប្រើប្រាស់ឡើងវិញ ការជួសជុល ការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងវិញ ទៅលើផលិតផលនានាក្នុងវិស័យទេសចរណ៍។ ការធ្វើបែបនេះ គឺអាចចូលរួមកាត់បន្ថយនូវការលេចធ្លាយផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងខ្សែសង្វាក់នៃគុណតម្លៃទេសចរណ៍ ក៏ដូចជាកាត់បន្ថយនូវកាកសំណល់ និងការប៉ះពាល់ដល់បរិស្ថានផងដែរ។ បន្ថែមពីលើនេះ ការអនុវត្តនូវយន្តការសេដ្ឋកិច្ចវិលជុំ អាចលើកទឹកចិត្តដល់ការច្នៃប្រឌិតផ្នែកអាជីវកម្ម ការបង្កើតនូវគម្រូអាជីវកម្មដែលមាននិរន្តរភាព ផលគុណតម្លៃដល់អតិថិជន និងអ្នកប្រើប្រាស់ផ្សេងទៀត ក៏ដូចជាចូលរួមនៅក្នុងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចផងដែរ។
- **ផ្តល់អត្ថិភាពខ្ពស់លើយន្តការអាហារដែលមាននិរន្តរភាពដើម្បីការប្រើប្រាស់ឡើងវិញ៖** អាហារនឹងតំណាងឱ្យខ្សែសង្វាក់វិលជុំមួយ នៃគុណតម្លៃទេសចរណ៍ តាមរយៈការរៀបចំទុកដាក់ ការបែងចែក ការដឹកជញ្ជូន ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ដើម្បីកាត់បន្ថយនូវកាកសំណល់អាហារ និងការខូចខាតដោយឥតប្រយោជន៍ជាដើម។ ការជំរុញនូវយន្តការកាត់បន្ថយការខូចខាតអាហារ និងកាកសំណល់នានាក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ មានសក្តានុពលខ្ពស់ក្នុងការគាំទ្រនូវការស្តារឡើងវិញនូវអាជីវកម្មខ្នាតតូច និងមធ្យមនានា ក៏ដូចជាចូលរួមក្នុងការកាត់បន្ថយការបំពុលបរិយាកាសដែលបណ្តាលមកពីឧស្ម័នកាបូនិកចេញពីកាកសំណល់អាហារទាំងនេះផងដែរ។

[17] វិបត្តិកូវីដ-១៩បានធ្វើឱ្យប្រទេសជាច្រើន រួមទាំងកម្ពុជាផងដែរ បានប្រឹងប្រែងរស់ដោយខ្លួនឯង ដោយសារតែការផ្គត់ផ្គង់ពីខាងក្រៅត្រូវបានកាត់បន្ថយ ដែលធ្វើឱ្យខ្សែសង្វាក់នៃការផ្គត់ផ្គង់ក្នុងស្រុកចាប់ផ្តើមមានសកម្មភាពខ្លាំងឡើងវិញ បើធៀបនឹងមុនកើតមាននូវវិបត្តិមួយនេះ។

- **ជំរុញការប្រើប្រាស់ឡើងវិញនូវសម្រាមផ្លាស្ទិកក្នុងវិស័យទេសចរណ៍៖** ការយកចិត្តទុកដាក់នៅក្នុងការគ្រប់គ្រងកាកសំណល់ផ្លាស្ទិក និងបំពុលបរិយាកាស គឺជាកម្លាំងចលករមួយក្នុងការជំរុញនូវសេដ្ឋកិច្ចវិលជុំក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ តាមរយៈការលុបបំបាត់នូវសម្រាមផ្លាស្ទិកដែលមិនចាំបាច់ ឬការបង្កើតនូវគំរូនៃការប្រើប្រាស់ផ្លាស្ទិកឡើងវិញជាដើម។ ការគាំទ្រនូវយន្តការការប្រើប្រាស់ផ្លាស្ទិកឡើងវិញ អាចកាត់បន្ថយយ៉ាងច្រើននូវសំរាមនៅតាមទឹក និងការបំពុលដោយនានាសំរាមផ្លាស្ទិក ដែលយន្តការនេះ មិនត្រឹមតែបានចូលរួមថែរក្សានូវសោភ័ណភាពគោលដៅទេសចរណ៍ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែក៏បានចូលរួមកាត់បន្ថយនូវផលអវិជ្ជមានដែលអាចកើតមានទៅលើសុខភាពផងដែរ។

➲ ការគ្រប់គ្រង និងហិរញ្ញវត្ថុ

ការផ្តល់ប្រភពថវិកាសម្រាប់ស្តារឡើងវិញនូវវិស័យទេសចរណ៍ គឺជាគន្លឹះសំខាន់បំផុតមួយក្នុងការស្តារវិស័យនេះឡើងវិញប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ ក៏ដូចជាចូលរួមអភិវឌ្ឍបន្ថែម និងពង្រឹងសមត្ថភាពនៃអាជីវកម្មដែលបម្រើឱ្យវិស័យនេះ ក្នុងការតស៊ូជាមួយនឹងស្ថានភាពដ៏លំបាកដែលកើតមានពីវិបត្តិកូវីដ-១៩នេះ។ យ៉ាងណា ការផ្តល់នូវថវិកាសម្រាប់ទ្រទ្រង់នូវវិស័យនេះ ក៏ចាំបាច់គិតគូរដល់ចំណុចសំខាន់ៗមួយចំនួនដូចខាងក្រោមផងដែរ៖

- **ធ្វើការវិភាគឱ្យស៊ីជម្រៅលើសពីផលប៉ះពាល់លើសេដ្ឋកិច្ច៖** ត្រូវពិចារណាឱ្យបានស៊ីជម្រៅមិនត្រឹមតែផលប៉ះពាល់លើសេដ្ឋកិច្ចចេញពីវិស័យទេសចរណ៍ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែត្រូវគិតដល់បញ្ហាអនាម័យ សុខភាព បញ្ហាបរិស្ថាន ជីវចម្រុះ និងផលប៉ះពាល់ទៅលើសហគមន៍ផងដែរ។ ទាំងអស់នេះ គឺជាការគ្រប់គ្រងប្រកបដោយនិរន្តរភាព ដែលចាំបាច់ត្រូវមានការសិក្សាឱ្យបានច្បាស់លាស់មុននឹងសម្រេចចិត្តដាក់ចេញជាគោលនយោបាយសមស្របណាមួយ។
- **ទម្លាក់ថវិកាសង្គ្រោះសម្រាប់ភាពប្រសើរឡើងនៃទេសចរណ៍៖** ការផ្តល់ថវិកាសម្រាប់សង្គ្រោះវិស័យទេសចរណ៍ គឺជារឿងចាំបាច់ និងអត្ថិភាពបំផុតមួយសម្រាប់ស្ថិរភាពអាជីវកម្ម ការងារ និងសកម្មភាពគ្រប់យ៉ាងក្នុងវិស័យនេះ ទាំងនៅក្នុងគោលដៅរយៈពេលខ្លី មធ្យម ឬវែង។
- **ជំរុញការអនុវត្តកិច្ចសហការរដ្ឋ-ឯកជន៖** ដើម្បីទទួលបានជោគជ័យកាន់តែប្រសើរក្នុងការអភិវឌ្ឍវិស័យទេសចរណ៍ប្រកបដោយនិរន្តរភាព ទាមទារឱ្យមានការសហការគ្នាខ្ពស់រវាងរដ្ឋ និងវិស័យឯកជនទៅលើកិច្ចការងារសំខាន់ៗ ដែលជំរុញការងារអភិវឌ្ឍនានាក្នុងវិស័យទេសចរណ៍។

៦.២. យុទ្ធសាស្ត្រសម្រាប់វិស័យអចលនទ្រព្យ

ក្រុមការងារគម្រោងបានសិក្សា និងចងក្រងនូវអនុសាសន៍ និងយុទ្ធសាស្ត្រដែលប្រទេសមួយចំនួនបានដាក់ចេញ ដើម្បីស្តារ ក៏ដូចជាពង្រឹងវិស័យអចលនទ្រព្យនៅក្នុងប្រទេសគេ។ អនុសាសន៍មួយចំនួនមានវិសាលភាពផ្អែកអនុវត្ត ដោយគ្រប់ដណ្តប់ទាំងក្នុងដំណាក់កាលនៃការកើតមាននូវជំងឺកូវីដ-១៩ ហើយក៏អាចប្រើប្រាស់បានផងដែរ សម្រាប់ការងារអភិវឌ្ឍវិស័យនេះ ក្រោយពីការចប់ទៅវិញទាំងស្រុងនូវការរីករាលដាលនៃជំងឺកាចសាហាវមួយនេះ។

ក) យុទ្ធសាស្ត្រប្រទេសឥណ្ឌា

នៅក្នុងប្រទេសឥណ្ឌា វិស័យអចលទ្រព្យបានចូលរួមចំណែកយ៉ាងច្រើនដល់ការរីកចម្រើននៃសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម ជាពិសេសការបង្កើតការងារជូនប្រជាពលរដ្ឋ។ វិស័យអចលនទ្រព្យ គឺជាវិស័យធំបំផុតទីពីរ ដែលបានបង្កើតការងារជូនប្រជាពលរដ្ឋឥណ្ឌា (Rakesh REDDY, 2020)។ បើទោះបីជាមានការអភិវឌ្ឍខ្លាំងក្នុងវិស័យនេះ ក៏ប៉ុន្តែ ការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ បានធ្វើឱ្យរាំងស្ទះ និងប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់វិស័យផងដែរ។ អ្នកជំនាញមួយចំនួននៅក្នុងប្រទេសនេះ បានយល់ថា ជាការចាំបាច់បំផុត ដែលត្រូវមានការកែសម្រួលនូវយុទ្ធសាស្ត្រ ឬដាក់ចេញនូវគោលនយោបាយសមស្របដើម្បីស្តារ និងពង្រឹងវិស័យនេះឡើងវិញ។ ខាងក្រោមនេះជាអនុសាសន៍មួយចំនួនដែលអ្នកជំនាញលើវិស័យអចលនទ្រព្យបានផ្តល់ជូនចំពោះ អ្នករកស៊ីអភិវឌ្ឍលើវិស័យនេះ ក៏ដូចជារដ្ឋាភិបាល និងអ្នកពាក់ព័ន្ធដទៃទៀត។

➲ យកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់លើកម្លាំងពលកម្មបម្រើវិស័យនេះ

អ្នកប្រកបអាជីវកម្មក្នុងវិស័យអចលនទ្រព្យ ចាំបាច់ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ទៅលើសុខមាលភាពរបស់បុគ្គលិក កម្មករ ជាពិសេសបន្ទាប់ស្ថានភាពកូវីដ-១៩ មានភាពប្រសើរឡើង។ អ្នកអភិវឌ្ឍនានា ចាំបាច់ត្រូវរៀបចំបែបបទការងារ និងផែនការឡើងវិញឱ្យស្របទៅតាមស្ថានការណ៍ជាក់ស្តែងបន្ទាប់ពីវិបត្តិកូវីដ-១៩ បានធូរស្រាល ឬបានបញ្ចប់។ វិធានការសុខមាលភាពកម្មករ ការបែងចែកកាលវិភាគធ្វើការ ក៏ដូចជាការតាមដានការធ្វើដំណើររបស់បុគ្គលិក កម្មករជាប្រចាំ គឺជារឿងចាំបាច់ ដើម្បីជៀសវាងការឆ្លងជំងឺនេះឡើងវិញ។

➲ ត្រូវប្រមើលទុកមុនពីការប្រែប្រួលនៃបច្ចេកវិទ្យាឌីជីថល

អ្នកជំនាញលើវិស័យអចលនទ្រព្យយល់ឃើញថា ដើម្បីធ្វើឱ្យសកម្មភាពលើវិស័យនេះមានភាពប្រសើរឡើងវិញប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព គឺចាំបាច់ត្រូវប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាឌីជីថល ដូចនេះ អ្នក

អភិវឌ្ឍទាំងឡាយចាំបាច់ត្រូវគិតគូរពីបច្ចេកវិទ្យាដែលបានធ្វើការអភិវឌ្ឍឡើងថ្មីៗ ជាពិសេសទាក់ទងនឹងបញ្ញាសិប្បនិម្មិត (Artificial Intelligence) និងការវិភាគទិន្នន័យជាដើម (Data Analytics) ជាដើម។ ជាមួយនឹងការបន្តកើតមាននូវជំងឺកូវីដ-១៩ ការប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាទាំងនេះ ជាពិសេសទាក់ទងនឹងការគ្រប់គ្រងគម្រោង សេវាអតិថិជន ការបណ្តុះបណ្តាល ពង្រឹងសមត្ថភាពបុគ្គលិក ការបង្កើតការិយាល័យទំនាក់ទំនងដោយប្រើបច្ចេកវិទ្យា ជាដើម គឺអាចជួយសម្រួលការងារ និងកាត់បន្ថយចំណាយបានច្រើន ជាពិសេសជាមួយនឹងបរិបទនៃការរឹតត្បិតការធ្វើដំណើរបែបនេះ។

➲ បង្កើតនូវភាពបត់បែនក្នុងការទំនាក់ទំនងជាមួយអតិថិជន

ការបន្តធ្វើទំនាក់ទំនងល្អជាមួយអតិថិជន គឺជាកម្លាំងចលករដ៏សំខាន់មួយសម្រាប់អាជីវកម្មគ្រប់ប្រភេទ ជាពិសេសក្នុងបរិបទដែលការជួបជុំផ្ទាល់មិនអាចធ្វើទៅបាន ឬពិបាកក្នុងការអនុវត្ត។ ការប្រើប្រាស់មធ្យោបាយបច្ចេកវិទ្យាដ៏សម្បូរបែបក្នុងការធ្វើទំនាក់ទំនងជាមួយអតិថិជន ការធ្វើពាណិជ្ជកម្ម ការផ្សព្វផ្សាយអំពីផលិតផលនានាទៅកាន់អតិថិជន នឹងធ្វើកាន់តែធ្វើឱ្យអាជីវកម្មមានភាពរឹងមាំបន្ថែមទៀត។

➲ រដ្ឋាភិបាលចាំបាច់ត្រូវធ្វើកំណែទម្រង់

ដើម្បីជួយសម្រាលបន្ទុកក្រុមហ៊ុន ក៏ដូចជាអ្នកវិនិយោគលើវិស័យអចលនទ្រព្យ រដ្ឋាភិបាលរបស់ប្រទេសឥណ្ឌាបានចាត់វិធានការមួយចំនួនរួចមកហើយ ក៏ប៉ុន្តែ បើតាមអ្នកជំនាញលើវិស័យនេះបានយល់ថា វិធានការ ឬយន្តការនេះមានអត្ថប្រយោជន៍ក្នុងរយៈពេលខ្លីប៉ុណ្ណោះ និងមិនអាចជាដំណោះស្រាយក្នុងពេលវែងបាននោះទេ។ ដូចនេះ ពួកគេយល់ថា រដ្ឋាភិបាលគួរមានវិធានការបន្ថែមទៀតដើម្បីពង្រឹងវិស័យអចលនទ្រព្យក្នុងរយៈពេលវែង។ ឧទាហរណ៍ ការពង្រឹងលទ្ធភាពក្នុងការរក្សាទ្រព្យសកម្ម និងទុនបម្រុងទុក សម្រាប់ចំណាយប្រតិបត្តិការនានា ក៏ដូចជាផ្តល់សម្បទាដល់អ្នកអភិវឌ្ឍអាចពន្យារពេលក្នុងការសាងសង់ដោយស្របច្បាប់។ល។ នឹងធ្វើឱ្យអ្នកអភិវឌ្ឍអចលនទ្រព្យផ្តោតទៅនឹងការបញ្ចប់គម្រោង ដោយមិនខ្វល់ពីសម្ពាធនានា។ ជាការពិត ការកែសម្រួលមូលដ្ឋានក្នុងទម្រង់ធំបែបនេះ គឺមានភាពចាំបាច់បំផុត ក្នុងការជំរុញនូវអត្រាកំណើននាពេលអនាគត។ គោលនយោបាយរបស់រដ្ឋាភិបាលត្រូវផ្តោតបន្ថែមផងដែរលើ ការឡើងថ្លៃវត្ថុធាតុដើម តម្លៃដើមផលិតកម្ម ពន្ធនាំចូល និងការកាត់បន្ថយពន្ធលើទំនិញ និងសេវាកម្មនានាផងដែរ។

➲ ត្រូវអនុវត្តភ្លាមៗនូវវិធានការដែលបានកែទម្រង់

ដើម្បីជួយសម្រួលនូវវិស័យនេះ គ្រប់វិធានការ យុទ្ធសាស្ត្រ ក៏ដូចជាគោលនយោបាយដែលរដ្ឋាភិបាលពិចារណានិងដាក់ចេញ ត្រូវតែចេញឱ្យបានឆាប់ និងភ្លាមៗ ដើម្បីឱ្យអ្នកវិនិយោគមានទំនុកចិត្ត និងអាចជំរុញឱ្យវិស័យមួយនេះ ត្រឡប់មកភាពប្រសើរឡើងបានកាន់តែឆាប់។

ខ) យុទ្ធសាស្ត្រប្រទេសវៀតណាម

ការរឹតត្បិតនូវការធ្វើដំណើរជាលក្ខណៈសាកល ការផ្អាកសកម្មភាពអាជីវកម្ម សកម្មភាពពាណិជ្ជកម្ម និងការជួបជុំផ្លូវការនានាជាដើម បានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់គ្រប់ប្រទេសនៅលើពិភពលោក ក្នុងនោះប្រទេសវៀតណាម ក៏ទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ខ្លាំងដូចគ្នា។ ផលប៉ះពាល់នេះ ក៏កើតមានខ្លាំងផងដែរទៅលើវិស័យអចលនទ្រព្យនៅក្នុងប្រទេសវៀតណាម (Vietnam News, 2020)។ ជាមួយនឹងការរឹតត្បិតការធ្វើដំណើរពីបរទេស បានធ្វើឱ្យលំហូរអតិថិជនបរទេស ជាពិសេសអតិថិជនជនជាតិចិន កូរ៉េខាងត្បូង និងជប៉ុនជាដើម ដែលជាអតិថិជនធំៗក្នុងវិស័យអចលនទ្រព្យរបស់វៀតណាម ត្រូវអាក់ខានក្នុងការសម្រេចបាននូវការទិញលក់គម្រោងអចលនទ្រព្យនានា។ គម្រោងសាងសង់ថ្មីៗ ត្រូវផ្អាកដោយសារតែការជៀសវាងនូវការជួបជុំក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំ។

ជាជាងរង់ចាំ ឬផ្អាកដំណើរការរហូតដល់ជំងឺមួយនេះត្រូវបានបញ្ចប់ វិស័យអចលនទ្រព្យចាំបាច់ត្រូវមានវិធានការចាំបាច់នានា ដើម្បីកាត់បន្ថយនូវផលប៉ះពាល់ជាបណ្ដោះអាសន្ននៃវិបត្តិកូវីដ-១៩ ព្រមទាំងវិធានការ ឬយុទ្ធសាស្ត្ររយៈពេលយូរ ដើម្បីកាត់បន្ថយនូវផលប៉ះពាល់ដែលអាចនឹង ព ន្យាពេលពីបញ្ហានេះទៅលើទីផ្សារអចលនទ្រព្យទាំងមូល។ ខាងក្រោមនេះ ជាអនុសាសន៍ដែលអ្នកជំនាញក្នុងវិស័យអចលនទ្រព្យវៀតណាម បានផ្ដល់ជូនដល់អ្នករកស៊ីលើវិស័យនេះ ក៏ដូចជាសម្រាប់អ្នកពាក់ព័ន្ធនានាផងដែរ។

➲ យុទ្ធសាស្ត្ររយៈពេលខ្លី

ក្នុងរយៈពេលខ្លី អ្នកលក់រាយ ក៏ដូចជាម្ចាស់អចលទ្រព្យចាំបាច់ត្រូវពិនិត្យឡើងវិញនូវតម្លៃថេរការកាត់បន្ថយនូវការផ្ដល់សេវាផ្សេងៗ និងបិទនូវផ្នែកខ្លះនៃសកម្មភាពការងាររបស់ខ្លួនដែលមិនចាំបាច់ខ្លាំង គឺជាវិធានការមួយដើម្បីកាត់បន្ថយចំណាយ និងទំហំការងាររបស់បុគ្គលិក។ វិធានការដែលមានភាពបត់បែនដូចជា ការធ្វើការងារពីចម្ងាយ ការផ្លាស់ប្ដូរវេនធ្វើការ ជាដើមក៏ជាវិធានការដែលមានប្រសិទ្ធភាពក្នុងការរក្សាបាននូវចរន្តការងារ និងរក្សាប្រាក់ចំណូលរបស់បុគ្គលិកផងដែរ។

➲ យុទ្ធសាស្ត្ររយៈពេលវែង

ក្នុងរយៈពេលវែង ក្រុមហ៊ុនប្រកបអាជីវកម្មផ្នែកអចលនទ្រព្យ ត្រូវពិចារណាឡើងវិញនូវផែនការហិរញ្ញវត្ថុ និងការរំពឹងទុកនៃវិស័យហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់រយៈពេល១២-២៤ ខែខាងមុខ។ ជាមួយគ្នានេះ ការបែងចែកអតិថិជនរបស់ខ្លួនទៅតាមក្រុមដោយឡែកៗ និងតាមប្រភេទនៃផលិតផលរបស់ខ្លួន គឺជារឿងចាំបាច់បំផុតដែលអ្នករកស៊ីក្នុងវិស័យនេះ ត្រូវធ្វើការសិក្សាឱ្យបានច្បាស់លាស់។ បន្ថែមពីលើយុទ្ធសាស្ត្រនេះ វៀតណាមនឹងអនុវត្តគម្រោងសាងសង់លំនៅដ្ឋានដែលមានតម្លៃទាប ដើម្បីស្ដារឡើងវិញនូវផលប៉ះពាល់ទៅលើវិស័យអចលនទ្រព្យ ដោយសារវិបត្តិកូវីដ-១៩។ ជាមួយគ្នានេះ រដ្ឋាភិបាលរបស់

ប្រទេសវៀតណាម បានប្រកាសថានឹងផ្តល់ប្រាក់កម្ចីសម្រាប់គម្រោងសាងសង់លំនៅដ្ឋានមានតម្លៃទាបសម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋដែលមានប្រាក់ចំណូលទាប និងកម្មកររោងចក្រដែលស្ថិតនៅក្នុង មជ្ឈមណ្ឌលឧស្សាហកម្មនានានៅទូទាំងប្រទេសថែមទៀត (The Phnom Penh Post, 2020)។

➲ បង្កើនទំនុកចិត្តតាមរយៈកិច្ចសហការរវាងរដ្ឋ និងឯកជន

សំណើមួយរបស់អ្នកអភិវឌ្ឍក្នុងវិស័យអចលនទ្រព្យក្នុងប្រទេសវៀតណាម គឺទាមទារឱ្យមានការសហការគ្នាឱ្យបានកាន់តែជិតស្និតបន្ថែមទៀតរវាងរដ្ឋ និងស្ថាប័នឯកជន។ ការសហការគ្នាកាន់តែជិតស្និទ្ធរវាងភាគីទាំងពីរ នឹងបង្កើនទំនុកចិត្តដល់អតិថិជន អ្នកវិនិយោគ ក៏ដូចជាដើរតួជាយន្តការដើម្បីទាក់ទាញការវិនិយោគបរទេសបន្ថែមទៀតផងដែរ។ កិច្ចសហការនេះ រួមបញ្ចូលទាំងដំណើរការស្នើសុំវិញ្ញាបនបត្រដើម្បីអភិវឌ្ឍអចលនទ្រព្យប្រកបដោយតម្លាភាពផងដែរ។ ការធ្វើបែបនេះ នឹងបង្កើនទំនុកចិត្តដល់អ្នកអភិវឌ្ឍលើវិស័យនេះ ក្នុងការសាងសង់របស់ខ្លួនឱ្យទាន់ពេលវេលា កាត់បន្ថយបញ្ហាការផ្គត់ផ្គង់មិនទាន់តម្រូវការជាដើម។ អាចប្រើប្រាស់យន្តការអនឡាញដើម្បីស្នើសុំ ចុះឈ្មោះក្នុងការទទួលបានវិញ្ញាបនបត្រ គឺជាវិធានការសមស្រប និងមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់មួយផងដែរ។

➲ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធវិនិយោគ

ដើម្បីជំរុញនូវការអភិវឌ្ឍក្នុងវិស័យអចលនទ្រព្យ រដ្ឋាភិបាលរបស់ប្រទេសវៀតណាមបានបន្តអភិវឌ្ឍនូវហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធដែលគាំទ្រដល់វិស័យនេះ ដូចជាកំពង់ផែ អាកាសយានដ្ឋាន ផ្លូវរថភ្លើង និងផ្លូវថ្នល់ភ្ជាប់តំបន់ឧស្សាហកម្ម ឬផ្លូវក្រវ៉ាត់ក្រុងនានាជាដើម។ ការពង្រីកនូវហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ វិនិយោគទាំងនេះ នឹងចូលរួមកាត់បន្ថយការចំណាយលើដឹកជញ្ជូន ព្រមទាំងបង្កើននូវសក្តានុពលតំបន់ដែលអាចនឹងទាក់ទាញការវិនិយោគបានបន្ថែមទៀត។

➲ ពង្រឹងដំណើរការដើម្បីទទួលបានទុនវិនិយោគ

យន្តការមួយទៀត គឺការបង្កនូវដំណើរការងាយស្រួលសម្រាប់អ្នកអភិវឌ្ឍនានាក្នុងការទទួលបានទុនវិនិយោគបន្ថែម។ ដំណើរការដើម្បីទទួលបាននូវទុនវិនិយោគសម្រាប់អ្នកអភិវឌ្ឍ ក៏ដូចជាម្ចាស់ទ្រព្យ គឺជាគន្លឹះមួយសម្រាប់វិស័យអចលនទ្រព្យរបស់វៀតណាម។ ក៏ប៉ុន្តែយន្តការនេះ ក៏បានគិតគូរល្អិតល្អន់ផងដែរ នូវហានិភ័យនានាដែលអាចកើតមានក្រោយពីការផ្តល់កម្ចី ដូចជាភាពមិនប្រក្រតីនៃទ្រព្យបញ្ចាំ ការរឹបអូសទ្រព្យបញ្ចាំជាដើម។

ជំពូក ៧
សន្និដ្ឋាននិងអនុសាសន៍

៧.១. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ដូចដែលបានបង្ហាញក្នុងជំពូកខាងលើ ក្នុងបរិបទម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច វិស័យដែលជាកម្លាំងចលករជំរុញសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាបានទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ដែលកើតចេញពីការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ តាំងពីចុងឆ្នាំ២០១៩ រហូតមក ជាពិសេសត្រីមាសទី១ នៃឆ្នាំ២០២០។ ជាមួយនឹងផលប៉ះពាល់លើស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចសកលលោកទាំងមូល មានស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុជាតិ និងអន្តរជាតិមួយចំនួនបានធ្វើការព្យាករណ៍ពីកំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ដូចបង្ហាញក្នុងតារាងខាងក្រោម។

តារាងទី 6៖ ការប៉ាន់ស្មាន និងព្យាករមកលើសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា គិតជា(%)

ស្ថាប័ន	មុនពេលកូវីដ-១៩		ក្រោយពេលកូវីដ-១៩[18]	
	២០២០. ប៉ាន់	២០២១. ព្យា.	២០២០. ព្យា.	២០២១. ព្យា.
រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា(RGC)	៦.៥	៧.០	-១.៩	៣.៥
ធនាគារអភិវឌ្ឍអាស៊ី(ADB)	៦.៨	N/A	-៤.០	៥.៩
ធនាគារពិភពលោក (WB)	៦.៩	៦.៨	-២.០	៤.៣
មូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ (IMF)	៦.៧	៦.៧	-២.៨	៦.៨
កំណត់សម្គាល់៖ (ប៉ាន់=ការប៉ាន់ស្មាន, ព្យា=ការព្យាករ)				

ប្រភព៖ Open Development Cambodia

ជុំវិញការព្យាករណ៍កំណើនសេដ្ឋកិច្ចមុន និងក្រោយពេលមានការផ្ទុះឡើងនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ត្រូវបានគេមើលឃើញថាមានភាពខុសគ្នាទៅតាមស្ថាប័នផ្សេងៗគ្នា។ សម្រាប់កម្ពុជា វិស័យទេសចរណ៍បានទទួលរងផលប៉ះពាល់ខ្លាំងជាងវិស័យផ្សេងៗ ដោយសារការរីករាលដាលនៃជំងឺនេះ បានរឹតត្បិតសកម្មភាពធ្វើដំណើររបស់មនុស្សនៅទូទាំងពិភពលោក រួមទាំងកម្ពុជាផងដែរ។ ដោយឡែកក្នុងកម្រិត

[18] គួរបញ្ជាក់ថា ទិន្នន័យនេះ ជាទិន្នន័យថ្មីបំផុត គិតត្រឹមចុងខែកញ្ញាកន្លងទៅ ហើយទំនងជានឹងត្រូវបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពបន្តនៅពេលស្ថានភាពកូវីដ-១៩ ក្នុងប្រទេសកម្ពុជាមានការវិវត្តថ្មី។

អាជីវកម្មវិញ យើងឃើញថា អាជីវកម្មអាកាសចរណ៍ហាក់ទទួលរងការប៉ះទង្គិចខ្លាំងជាងគេ ដែលក្នុងនោះមានក្រុមហ៊ុនអាកាសចរណ៍មួយចំនួន បានប្រកាសផ្អាកដំណើរការសកម្មភាពអាជីវកម្មរបស់ខ្លួនទាំងមូល ឬដោយផ្នែកជាដើម។ ក្រៅពីនេះ មានអាជីវកម្មជាច្រើនទៀត ដែលទ្រទ្រង់ ឬទទួលអត្ថប្រយោជន៍ពីការរីកចម្រើននៃវិស័យទេសចរណ៍ បានរងផលប៉ះពាល់ ហើយជាបន្តបន្ទាប់ អាជីវកម្មមួយចំនួនធំ បានប្រកាសផ្អាកដំណើរការ ខ្លះទៀតបាត់បង់ប្រាក់ចំណូលយ៉ាងសន្ធឹកសន្ធាប់ពីភាពអសកម្មនៃវិស័យទេសចរណ៍។ គេសង្កេតឃើញថា វិស័យទេសចរណ៍ក្នុងខេត្តសៀមរាប និងខេត្តព្រះសីហនុ រាប់ទាំងចរន្តភ្ញៀវទេសចរជាតិ និងអន្តរជាតិ ព្រមទាំងអាជីវកម្មនានាដែលបម្រើឱ្យវិស័យទេសចរណ៍ បានរងផលប៉ះពាល់ខ្លាំងជាងខេត្តផ្សេងៗ ដោយសារតែការពឹងផ្អែកខ្លាំងទៅលើវិស័យទេសចរណ៍របស់ខេត្តទាំងពីរនេះ។

ក្រៅពីវិស័យទេសចរណ៍ ការស្រាវជ្រាវជ្រាវនេះ ក៏បានបង្ហាញផងដែរពីផលប៉ះពាល់នៃវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ មកលើវិស័យដែលជាសរសរទ្រូងសេដ្ឋកិច្ចជាតិដូចជា ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ វិស័យហិរញ្ញវត្ថុ និងវិស័យអចលនទ្រព្យជាដើម។ ដោយឡែកផលប៉ះពាល់លើវិស័យហិរញ្ញវត្ថុរបស់ជាតិ មានសភាពធ្ងន់ធ្ងរជាងវិស័យហិរញ្ញវត្ថុឯកជន ដោយសារតែការចំណាយថវិកាជាតិដ៏ច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់របស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងការទប់ស្កាត់ការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ចូលសហគមន៍ ការលើកលែងពន្ធសម្រាប់ឧស្សាហកម្មកាត់ដេរ និងអាជីវកម្មក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ ការចូលរួមឧបត្ថម្ភជាថវិកាដល់កម្មករ និងបុគ្គលិកឯកជនក្នុងវិស័យកាត់ដេរ និងទេសចរណ៍ និងការឧបត្ថម្ភប្រជាពលរដ្ឋងាយរងគ្រោះជាដើម។ បន្ថែមពីការប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ទៅលើកម្រិតម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចនេះ វិបត្តិកូវីដ-១៩ ក៏បានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរផងដែរ ដល់ការងារ និងមុខរបរប្រជាពលរដ្ឋនៅទូទាំងប្រទេស រាប់ទាំងការងារ និងមុខរបរក្នុងប្រព័ន្ធ ក្រៅប្រព័ន្ធ ក៏ដូចជាបែបគ្រួសារ។

ក្រៅពីផលប៉ះពាល់ទៅលើវិស័យចម្បងខាងលើ វិបត្តិមួយនេះ ក៏បានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ផងដែរដល់វិស័យអប់រំ ដែលជាក់ស្តែង ដើម្បីទប់ស្កាត់ការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ទៅក្នុងសហគមន៍ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានបញ្ជាឱ្យសាលារៀននៅទូទាំងប្រទេសផ្អាកដំណើរការជាបណ្តោះអាសន្ន។ នៅតំបន់មួយចំនួន ជាពិសេសរាជធានីភ្នំពេញ ការប្រកាសផ្អាកសកម្មភាពអប់រំ បានកើតឡើងម្តងហើយម្តងទៀត ដែលចុងក្រោយរហូតដល់មានការលើកមិនឱ្យរៀបចំការប្រឡងថ្នាក់ជាតិសម្រាប់សិស្សបញ្ចប់ថ្នាក់មធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិថែមទៀត។ បន្ថែមពីលើផលប៉ះពាល់លើការអប់រំនេះ ផលប៉ះពាល់ក្នុងសង្គមខាងផ្នែកស្មារតីរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ក៏មានសភាពធ្ងន់ធ្ងរផងដែរ ដោយសារតែកើតមាននូវការរើសអើងលើអ្នកជំងឺកូវីដ-១៩ បើទោះបីជាពួកគាត់ (អ្នកដែលឆ្លងជំងឺកូវីដ-១៩) បានជាសះស្បើយពីជំងឺនេះហើយក៏ដោយចុះ។

យើងសង្កេតឃើញថា បើទោះបីជាក្នុងរូបភាពដោយឡែក វិស័យទេសចរណ៍ហាក់រងគ្រោះខ្លាំងជាងគេ ក៏ប៉ុន្តែក្នុងរូបភាពទូទៅវិញ វិស័យដែលជាសសរទ្រូងសេដ្ឋកិច្ចទាំងនេះមានទំនាក់ទំនងនឹងគ្នាដោយផ្ទាល់ និងដោយប្រយោល ដែលផលប៉ះពាល់ទៅលើវិស័យណាមួយ អាចនឹងនាំមកនូវផលប៉ះពាល់ដល់វិស័យដទៃទៀត។ ជាក់ស្តែង ដោយសារតែមានភាពអសកម្មលើវិស័យទេសចរណ៍បានធ្វើឱ្យអាជីវកម្មជាច្រើនរងផលប៉ះពាល់ រួចបញ្ហានេះបានបន្តដល់អាជីវកម្មក្នុងវិស័យដទៃទៀត ដូចជាវិស័យអចលនទ្រព្យ ដែលមានការថមថយនូវការទិញ-លក់ វិស័យហិរញ្ញវត្ថុតាមរយៈការស្នើឱ្យមានការរៀបចំឥណទានឡើងវិញ ការស្នើសុំពន្យាការបង់ប្រាក់ ឬបំណុលខូចខាតជាដើម។ ដូចនេះ ដើម្បីស្តារស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាឱ្យប្រសើរឡើងវិញ យើងចាំបាច់ត្រូវអនុវត្តជាប្រព័ន្ធ ហើយការស្តារ និងពង្រឹងវិស័យណាមួយ អាចជះឥទ្ធិពលវិជ្ជមានផងដែរទៅលើវិស័យផ្សេងទៀត។ ឧទាហរណ៍ ការទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរមកទស្សនាប្រទេសកម្ពុជា មិនត្រឹមតែអាចធ្វើឱ្យកើននូវប្រាក់ចំណូលជាតិប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែក៏រួមចំណែកធ្វើឱ្យអាជីវកម្ម មុខរបរ ព្រមទាំងការងារនានា ទាំងក្នុងប្រព័ន្ធ និងក្រៅប្រព័ន្ធលើវិស័យក្រៅពីទេសចរណ៍មានដំណើរការឡើងវិញ ហើយអាចនឹងបង្កើតការងារបានច្រើនបន្ថែមទៀតផងដែរ។

ដោយឡែក បើពិនិត្យមើលលើមេរៀនអនុសាសន៍របស់ប្រទេសនានា ដែលបានដាក់ចេញដើម្បីស្តារស្ថានភាពវិស័យទេសចរណ៍ និងអចលនទ្រព្យវិញ យើងសង្កេតឃើញថា អនុសាសន៍មួយចំនួនបានបង្ហាញនូវគតិគួរពិចារណា ដើម្បីអនុវត្តក្នុងប្រទេសកម្ពុជាផងដែរ។ លើសពីនេះ អនុសាសន៍មួយចំនួនក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ដែលបានធ្វើសំយោគខាងលើ មានវិសាលភាពការអនុវត្តទូលំទូលាយដោយ មិនត្រឹមតែអាចប្រើប្រាស់បានក្នុងកិច្ចការងារស្តារឡើងវិញនូវវិស័យទេសចរណ៍ក្នុងរយៈពេលខ្លីប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងអាចផ្តល់ជាគំនិតក្នុងការអភិវឌ្ឍវិស័យនេះប្រកបដោយនិរន្តរភាព ក្នុងរយៈពេលវែងផងដែរ។

៧.២. អនុសាសន៍សម្រាប់កម្ពុជា

នៅក្នុងចំណុចនេះ ក្រុមការងារគម្រោងកូវីដ-១៩ បានរៀបចំជាគំនិតយុទ្ធសាស្ត្រមួយចំនួនដើម្បីជំរុញវិស័យនានាដែលជាសសរទ្រូងសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាឡើងវិញ។ ជាការពិត ដោយសារតែវិបត្តិមួយនេះនៅមិនទាន់ត្រូវបានបិទបញ្ចប់ វិធានការចម្បងជាងគេនាពេលបច្ចុប្បន្នគឺវិធានការសុខាភិបាលក្នុងការបង្ការការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់បំផុត។ វិធានការនេះចាំបាច់ត្រូវតែអនុវត្តឱ្យបានខ្ជាប់ខ្ជួនលើគ្រប់វិស័យទាំងអស់ និងគ្រប់មជ្ឈដ្ឋានទាំងប្រជាពលរដ្ឋ អាជីវករ កម្មករ ក៏ដូចជាបុគ្គលិកធ្វើការតាមស្ថាប័នរដ្ឋ ឯកជន និងអង្គការជាតិ និងអន្តរជាតិផងដែរ។ ដោយឡែកនេះ គឺជាវិធានការមានស្រាប់ ដែលយើងចាំបាច់ត្រូវអនុវត្ត ដូចនេះគំនិតយុទ្ធសាស្ត្រនៅក្នុងជំពូកនេះ ផ្តោត

ជាសំខាន់ទៅយុទ្ធសាស្ត្រយូរអង្វែង ជាជាងយុទ្ធសាស្ត្រដែលប្រើក្នុងអំឡុងនៃការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ ឬត្រឹមតែការស្តារស្ថានភាពវិស័យនានា ដែលរងគ្រោះដោយសារជំងឺកូវីដ-១៩។ យុទ្ធសាស្ត្រមួយចំនួនដែលបានលើកឡើង អាចប្រើប្រាស់បានក្នុងរយៈពេលខ្លី មធ្យម ឬរយៈពេលវែងដោយអាស្រ័យទៅតាមការប្រែប្រួលនៃស្ថានភាពជាក់ស្តែង។

ដូចដែលបានធ្វើការគូសបញ្ជាក់នៅក្នុង ***ចំណុច៧.១*** ខាងលើ ក្នុងបរិបទម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច វិស័យនានាទាំងឡាយដែលជាកម្លាំងចលករ ឬជាសរសៃឈាមសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា មានទំនាក់ទំនងនឹងគ្នាដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោល។ ដូចនេះ ការពង្រឹងវិស័យណាមួយ ក៏អាចនឹងចូលរួមចំណែក ឬជះឥទ្ធិពលវិជ្ជមានដល់វិស័យផ្សេងទៀតផងដែរ។ ជាឧទាហរណ៍ វិស័យហិរញ្ញវត្ថុ គឺអាស្រ័យទាំងស្រុងទៅលើការរីកចម្រើននៃវិស័យផ្សេងៗ រួមទាំងសហគ្រាសធុនតូច មធ្យម ធុនធំ ក៏ដូចជាមុខរបរ អាជីវកម្ម និងការងាររបស់ប្រជាពលរដ្ឋផងដែរ។ យុទ្ធសាស្ត្រជាវិធានការ ឬគោលនយោបាយខាងក្រោម បានមកពីការសំយោគនូវគំនិតយុទ្ធសាស្ត្ររបស់ស្ថាប័ន ឬប្រទេសនានា បូកផ្សំជាមួយនឹងការវិភាគទៅលើស្ថានភាពជាក់ស្តែងរបស់កម្ពុជា (ផលប៉ះពាល់ និងបញ្ហាប្រឈម ។ល។) ដែលកើតមានទៅតាមវិស័យដោយឡែកៗ។

ក) អនុសាសន៍សម្រាប់វិស័យទេសចរណ៍

ខាងក្រោមនេះ គឺជាគំនិតយុទ្ធសាស្ត្រមួយចំនួន ដែលក្រុមការងារគម្រោងបានរៀបចំសម្រាប់ការស្តារឡើងវិញនូវវិស័យទេសចរណ៍ ក៏ដូចជាដើម្បីពង្រឹង និងអភិវឌ្ឍវិស័យនេះឱ្យកាន់តែមានភាពរីកចម្រើនបន្ថែមទៀត។ គំនិតយុទ្ធសាស្ត្រទាំងនេះ មួយចំនួនអាចប្រើប្រាស់បានក្នុងកាលទេសៈនៃវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩មិនទាន់អាចគ្រប់គ្រងបានទាំងស្រុង និងមួយចំនួនទៀតអាចប្រើប្រាស់បានក្នុងរយៈពេលវែងដើម្បីអភិវឌ្ឍវិស័យទេសចរណ៍ជាតិ ឱ្យកាន់តែមានភាពប្រសើរឡើងប្រកបដោយនិរន្តរភាព។

➲ វិធានការ អនាម័យ និងសុខាភិបាល

ក្នុងដំណាក់កាលនៃវិបត្តិកូវីដ-១៩នៅមិនទាន់ចប់ វិធានការអនាម័យ និងសុខាភិបាលដែលមានស្រាប់មានសារៈសំខាន់បំផុតក្នុងការការពារការរីករាលដាលនៃជំងឺនេះបន្តទៀត ក៏ដូចជាពង្រឹងនូវជំនឿចិត្តពីភ្ញៀវទេសចរ បុគ្គលិកដែលបម្រើការក្នុងវិស័យនេះ និងអ្នកពាក់ព័ន្ធដទៃទៀតផងដែរ។ បើទោះបីជាវិបត្តិកូវីដ-១៩នេះបានបញ្ចប់ជាស្ថាពរក្តី កម្ពុជាគួរតែបន្តអនុវត្តនូវវិធានការអនាម័យ និងសុខមាលភាពសាធារណៈឱ្យបានខ្ជាប់ខ្ជួន ទាំងនៅតាមគោលដៅទេសចរណ៍ អាជីវកម្ម និងសកម្មភាពទេសចរណ៍ផ្សេងទៀតផងដែរ ដើម្បីធានានូវសុវត្ថិភាពដល់អ្នកពាក់ព័ន្ធគ្រប់មជ្ឈដ្ឋាន ក្នុងករណីកើតមាននូវវិបត្តិស្រដៀងគ្នានេះនាពេលអនាគត។

➲ សុក្រឹតភាព និងតម្លាភាពព័ត៌មាន

មេរៀនពីប្រទេសម៉ាឡេស៊ីក្នុងអំឡុងពេលនៃការកើតមាននូវជំងឺ SARS បានប្រាប់យើងថា ការផ្ដល់ព័ត៌មានអំពីស្ថានភាពជាក់លាក់ នៃការវិវត្តរបស់ជំងឺក្នុងប្រទេសពិតជាមានសារៈសំខាន់ក្នុងការបង្កើននូវទំនុកចិត្តពីភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិ។ តាមរយៈនេះ កម្ពុជាចាំបាច់ត្រូវសហការឱ្យបានជិតស្និទ្ធជាមួយស្ថាប័នសុខមាលភាពជាតិ និងអន្តរជាតិក្នុងការផ្ដល់ព័ត៌មានប្រកបដោយតម្លាភាពទាក់ទងនឹងការវិវត្តថ្មីៗនៃជំងឺកូវីដ-១៩នៅក្នុងប្រទេស។ ការផ្ដល់ព័ត៌មានច្បាស់លាស់ និងតម្លាភាពទាក់ទងនឹងស្ថានភាពនេះ អាចធ្វើឱ្យកម្ពុជាអាចទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ច្រើនទាំងការងារការពារការឆ្លងរាលដាលនៃជំងឺនេះ ក៏ដូចជាការទទួលស្គាល់ពីសុវត្ថិភាពនៃជំងឺពីស្ថាប័នអន្តរជាតិ ជាពិសេសអង្គការសុខភាពពិភពលោក។ ប្រាកដណាស់ ការផ្ដល់ព័ត៌មានទាំងនេះទៅកាន់ពិភពលោក អាចរាប់បញ្ចូលទាំងវិធានការអនាម័យ និងសុខមាលភាពសាធារណៈដែលបានអនុវត្ត ដែលកិច្ចការនេះនឹងកាន់តែធ្វើឱ្យកម្ពុជាទទួលបាននូវទំនុកចិត្តពីសំណាក់ភ្ញៀវទេសចរជាតិ និងអន្តរជាតិ។

➲ ជំរុញទេសចរណ៍ក្នុងស្រុក

ជាក់ស្តែង ទេសចរណ៍ក្នុងស្រុកគឺជាកម្លាំងចលករដ៏សំខាន់ក្នុងការពង្រឹងវិស័យទេសចរណ៍ជាតិ ជាពិសេសក្នុងដំណាក់កាលនេះតែម្តង។ បើទោះបីជាវិបត្តិកូវីដ-១៩ ត្រូវបានបញ្ចប់ក្នុងពេលខាងមុខក្តី ប៉ុន្តែក្នុងរយៈពេលខ្លីនេះ ទេសចរណ៍ក្នុងស្រុកនឹងដើរតួសំខាន់ជាងទេសចរណ៍ក្រៅស្រុក។ ដើម្បីជំរុញសកម្មភាពទេសចរណ៍ក្នុងស្រុកឡើងវិញ ស្ថាប័នការងារទាំងឡាយ ទាំងរដ្ឋ និងឯកជន អាចពិចារណា ឬលើកទឹកចិត្តបុគ្គលិកឱ្យមានការឈប់សម្រាកជាលក្ខណៈគ្រួសារ ដើម្បីបង្កើនឱកាសក្នុងការធ្វើដំណើរកំសាន្តក្នុងស្រុក។ ជាមួយគ្នានេះ ប្រតិបត្តិករទេសចរណ៍ទាំងឡាយ គួររៀបចំឱ្យមាននូវកញ្ចប់ទេសចរពិសេសៗជាលក្ខណៈគ្រួសារ ឬក្រុម ដើម្បីជំរុញការធ្វើដំណើរក្នុងស្រុកឱ្យកាន់តែសកម្មថែមទៀត។ ដើម្បីជំរុញសកម្មភាពនេះបន្ថែមទៀត ស្ថាប័នរដ្ឋដែលពាក់ព័ន្ធ ក្រុមហ៊ុនឯកជនដែលប្រកបអាជីវកម្មក្នុងវិស័យនេះ ក៏ដូចជាអ្នកគ្រប់គ្រងគោលដៅទេសចរណ៍ផ្ទាល់ ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់លើការផ្សព្វផ្សាយអំពីសេវាកម្មទេសចរណ៍ឱ្យបានកាន់តែទូលំទូលាយថែមទៀត។ ដោយសារសម័យនេះជាយុគសម័យឌីជីថល ការប្រើប្រាស់យន្តការឌីជីថលក្នុងការផ្តល់ព័ត៌មាន និងផ្សព្វផ្សាយសកម្មភាពទេសចរណ៍ គួរតែត្រូវបានអនុវត្តឱ្យបានទូលំទូលាយ។

➲ ជំរុញទេសចរណ៍ក្រៅស្រុក

ជាក់ស្តែង វិស័យទេសចរណ៍របស់ជាតិ អាស្រ័យកំណើននៃភ្ញៀវទេសចរអន្តរជាតិ ក៏ប៉ុន្តែ ការលើកទឹកចិត្ត និងទទួលយកភ្ញៀវទេសចរបរទេស ក្នុងបរិបទនៃវិបត្តិនេះមិនទាន់បញ្ចប់ ចាំបាច់ត្រូវថ្លឹងថ្លែងលើបញ្ហាសុខភាព និងសុវត្ថិភាពសាធារណៈផងដែរ។ យ៉ាងណា ការលើកទឹកចិត្តទេសចរណ៍អន្តរ

ជាតិគឺជារឿងចាំបាច់ដែលត្រូវធ្វើជាពិសេសបន្ទាប់ពីការរាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ត្រូវបានបញ្ចប់។ ខាងក្រោមនេះ ជាអនុសាសន៍មួយចំនួន ដែលអាចចូលរួមជាធាតុចូលក្នុងការរៀបចំផែនការ ក៏ដូចជាយុទ្ធសាស្ត្រដើម្បីទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរណ៍អន្តរជាតិ មកទស្សនាប្រទេសកម្ពុជា។

- ពង្រឹងវិធានការអនាម័យ និងសុខមាលភាពសាធារណៈដូចដែលបានរៀបរាប់ខាងដើម។
- ក្នុងបរិបទនៃជំងឺកូវីដ-១៩មិនទាន់ចប់ កម្ពុជាអាចពិចារណាលើកលែងសាំងទិដ្ឋាការទេសចរណ៍ជាមួយប្រទេសដែលមានកម្រិតហានិភ័យទាប។
- ពិចារណាលើការបើកទំនាក់ទំនងទេសចរណ៍ ជាមួយប្រទេសក្នុងតំបន់ដែលមានកម្រិតហានិភ័យទាប ក្នុងទម្រង់ជាទ្វេភាគី ឬត្រីភាគីជាដើម។
- រៀបចំដំណើរការជើងហោះហើរឱ្យមានភាពប្រក្រតីឡើងវិញឱ្យបានឆាប់បំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ប្រយោជន៍បម្រើនូវការដឹកជញ្ជូននានា ជាពិសេសភ្ញៀវទេសចរដែលនឹងធ្វើដំណើរមកកំសាន្តនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។
- បង្កើនជើងហោះហើរដោយផ្ទាល់ពីប្រទេសផ្សេងៗមកកាន់កម្ពុជាឱ្យបានកាន់តែច្រើន ដើម្បីជៀសវាងនូវការផ្ទេរភ្ញៀវនៅតាមប្រទេសជិតខាង។
- សម្រួលបែបបទអន្តោប្រវេសន៍នៅតាមព្រលានយន្តហោះ ក៏ដូចជាតាមច្រកទ្វារអន្តរជាតិនានា ប្រកបដោយសេវាកម្មល្អ ផ្តល់ភាពកក់ក្តៅ និងឆាប់រហ័ស។
- ពង្រឹងសុវត្ថិភាព និងសណ្តាប់ធ្នាប់នៅតាមរមណីយដ្ឋាន ក៏ដូចជាតំបន់ទេសចរដទៃទៀតនៅតាមខេត្តផ្សេងៗ ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់។
- ប្រតិបត្តិករទេសចរណ៍ ត្រូវរៀបចំឱ្យមានកញ្ចប់ទេសចរសម្បូរបែប និងមានតម្លៃសមរម្យ ដោយភ្ញៀវអាចមានឱកាសកាន់តែច្រើនក្នុងការធ្វើដំណើរទេសចរបានច្រើនកន្លែង នៅតាមប៉ូលទេសចរសំខាន់ៗរបស់កម្ពុជា។

➲ ពង្រីកការផ្សព្វផ្សាយពីទេសចរណ៍នៅក្រៅប្រទេស

តាមរយៈការសម្ភាសប្រតិបត្តិករទេសចរណ៍មួយចំនួន បង្ហាញថា បញ្ហាប្រឈមធំមួយនៃវិស័យទេសចរណ៍កម្ពុជា គឺកង្វះការផ្សព្វផ្សាយពីផលិតផល និងសេវាកម្មទេសចរណ៍របស់ជាតិនៅទីផ្សារក្រៅប្រទេស។ ជាផ្នែកមួយនៃការជំរុញ និងលើកទឹកចិត្តទេសចរណ៍អន្តរជាតិ ការផ្សព្វផ្សាយពីទេសចរណ៍ជាតិនៅតាមបណ្តាប្រទេសនានា ពិតជាមានសារៈសំខាន់បំផុត។ ជាមួយនឹងចំណុចនេះ ដើម្បីបង្កើនការផ្សព្វផ្សាយពីទេសចរណ៍ឱ្យបានកាន់តែទូលំទូលាយនៅក្រៅប្រទេស យើងគួរតែអនុវត្តនូវវិធានការមួយចំនួនដូចខាងក្រោម៖

- ប្រតិបត្តិករទេសចរក្នុងស្រុក គួរពិចារណាបង្កើតសាខាក្រុមហ៊ុននៅក្រៅប្រទេសឱ្យបានកាន់តែច្រើន ជាពិសេសនៅតាមប្រទេសដែលជាគោលដៅទេសចរណ៍សំខាន់ៗ។

- រៀបចំផលិតជាខ្សែវីឌីអូខ្លីៗ អំពីតំបន់ទេសចរណ៍ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និងផ្សព្វផ្សាយទៅកាន់ពិភពលោក តាមបណ្តាញសារព័ត៌មានបរទេស ក្នុងស្រុក ក៏ដូចជាបណ្តាញសង្គមនានា។
- ស្ថានទូត ស្ថានកុងស៊ុល ក្រសួងទេសចរណ៍ និងប្រតិបត្តិករទេសចរក្នុងស្រុក ត្រូវសហការគ្នារៀបចំឱ្យមានកម្មវិធីសង្គម-វប្បធម៌នៅតាមស្ថានកុងស៊ុលនៅក្រៅប្រទេស ឬតាមទីតាំងសមស្របណាមួយដើម្បីធ្វើការផ្សព្វផ្សាយអំពីកម្ពុជា វប្បធម៌ខ្មែរ ក៏ដូចជាគោលដៅទេសចរណ៍នានាទៅកាន់ពិភពលោក។

➲ បណ្តុះបណ្តាលជំនាញទេសចរណ៍ពាក់ព័ន្ធ

ដើម្បីបង្កើនភាពទាក់ទាញ ព្រមទាំងពង្រឹងនូវសេវាកម្មទេសចរណ៍របស់ខ្លួនឡើងវិញ រាជរដ្ឋាភិបាល ក៏ដូចជាស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធនានា ត្រូវរៀបចំឱ្យមានការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញផ្សេងៗទាក់ទងទៅនឹងវិស័យទេសចរណ៍ដូចខាងក្រោម៖

- បណ្តុះបណ្តាលមគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍ ឱ្យយល់ឱ្យបានច្បាស់នូវវប្បធម៌របស់ខ្លួនដើម្បីផ្សព្វផ្សាយទៅកាន់ពិភពលោក ហើយខ្លឹមសារដែលត្រូវបណ្តុះបណ្តាលត្រូវមានឯកលក្ខណៈភាព
- ពង្រឹងសមត្ថភាពអ្នកផ្តល់សេវាកម្មទេសចរណ៍ រួមមានមគ្គុទេសក៍ ហាងអាហារ/ភោជនីយដ្ឋាន សណ្ឋាគារ/ផ្ទះសំណាក់ ព្រមទាំងអាជ្ញាធរពាក់ព័ន្ធដទៃទៀត ដើម្បីរួមគ្នាបម្រើសេវាកម្មទេសចរណ៍ជូនភ្ញៀវប្រកបដោយគុណភាព និងភាពកក់ក្តៅ
- ពង្រឹងក្រមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈអ្នកប្រកបអាជីវកម្មក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ ។ល។

➲ បង្កើនភាពទាក់ទាញលើសេវាកម្មទេសចរណ៍

រាជរដ្ឋាភិបាល ក៏ដូចជាស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធនានាគួរបន្ថែមភាពទាក់ទាញលើវិស័យទេសចរណ៍ជាតិ តាមរយៈយន្តការមួយចំនួនដូចខាងក្រោម៖

- រៀបចំឱ្យមានកម្មវិធីបង្ហាញ និងផ្សព្វផ្សាយពីផលិតផលសិប្បកម្មក្នុងស្រុកគ្រប់ប្រភេទ ដូចជាចម្លាក់ឈើ ផលិតកម្មសូត្រ និងផលិតផលសិប្បកម្មបែបវប្បធម៌ សិល្បៈនានា នៅតាមតំបន់ទេសចរណ៍នានា។
- រៀបចំឱ្យមានកម្មវិធីបែបសង្គម និងវប្បធម៌ដែលជាអត្តសញ្ញាណរបស់ជាតិឱ្យបានគ្រប់ខេត្តក្រុង និងជាពិសេសបង្ហាញពីអត្តសញ្ញាណរបស់ខេត្តនីមួយៗ តំបន់នីមួយៗ ឬវប្បធម៌ប្រពៃណីរបស់ជនជាតិភាគតិចរបស់កម្ពុជា តាមរយៈកម្មវិធីទាំងនោះដល់ភ្ញៀវទេសចរណ៍។
- សម្រួលសកម្មភាពមួយចំនួនរបស់ភ្ញៀវ ដូចជា ការស្នើសុំថតវីឌីអូអាពាហ៍ពិពាហ៍ ឬការស្នើសុំរៀបចំកម្មវិធីអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាតំណាងក្រោមរូបភាពតូចៗ នៅតំបន់ប្រាសាទជាដើម។

- រៀបចំឱ្យមានសកម្មភាពសាសនា (តាំងសមាធិ) វប្បធម៌ ប្រពៃណីឱ្យបានទូលំទូលាយជាងមុនបន្តិច នៅតាមទីតាំងជាក់លាក់ណាមួយក្នុងតំបន់អង្គរ ដើម្បីភ្ញៀវទេសចរណ៍ដែលមានចំណូលចិត្ត អាចស្វែងយល់ពីវប្បធម៌ខ្មែរឱ្យកាន់តែស៊ីជម្រៅ។
- ជំរុញការវិនិយោគលើគោលដៅ និងផលិតផលទេសចរណ៍ (អេកូទេសចរណ៍ ទេសចរណ៍កែច្នៃ ទេសចរណ៍ធម្មជាតិ ។ល។) ឱ្យបានសម្បូរបែបបន្ថែមទៀត នៅតាមខេត្តនានា។
- រៀបចំសណ្តាប់ធ្នាប់ និងអនាម័យនៅតាមរមណីយដ្ឋានទេសចរណ៍គ្រប់ខេត្តក្រុងឡើងវិញ ដោយធ្វើការកាត់បន្ថយ ឬលុបបំបាត់នូវអ្នកសុំទាន តាជីយាយជីរៀបចំអសនៈតូចៗ តាមគោលដៅទេសចរណ៍មួយចំនួន ដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់អារម្មណ៍ភ្ញៀវ។
- រៀបចំផ្លូវនៅក្នុងតំបន់ទេសចរណ៍ឱ្យបានស្អាត ព្រមទាំងសុវត្ថិភាព ជាពិសេសផ្លូវនានានៅតាមប្រាសាទ ឬតំបន់អង្គរទាំងមូល។
- ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់ពីអនាម័យ និងសុវត្ថិភាពចំណីអាហារ ព្រមទាំងកន្លែងស្នាក់នៅ
- អភិវឌ្ឍតំបន់ទេសចរណ៍ប្រកបដោយនិរន្តរភាព ដោយគិតគូរពីផលប៉ះពាល់លើបរិស្ថាន និងសុខមាលភាពសាធារណៈជាគោល។

➲ ពង្រឹងឯកលក្ខណៈភាព និងគុណភាពវត្ថុអនុស្សាវរីយ៍

ការពង្រឹងនូវផលិតកម្មវត្ថុអនុស្សាវរីយ៍ទេសចរណ៍ដែលផលិតដោយសិប្បកម្ម ឬផលិតករក្នុងស្រុក ក៏ជាយុទ្ធសាស្ត្រមួយដែលអាចធ្វើឱ្យមានភាពទាក់ទាញខ្លាំងលើវិស័យទេសចរណ៍ជាតិផងដែរ។ យុទ្ធសាស្ត្រនេះ ចាំបាច់ត្រូវផ្សារភ្ជាប់ជាមួយនឹងគុណភាព ការច្នៃប្រឌិត និងឯកលក្ខណៈលើផលិតផលទាំងនោះផងដែរ ជាពិសេសវត្ថុអនុស្សាវរីយ៍ដែលមានលក្ខណៈវប្បធម៌ និងអត្តសញ្ញាណរបស់ជាតិ។ កម្ពុជាគួរមានការត្រួតពិនិត្យឱ្យបានខ្ពស់ ទៅលើគុណភាព គុណតម្លៃ របស់ផលិតផលវត្ថុអនុស្សាវរីយ៍ដែលបង្កប់នូវអត្តសញ្ញាណរបស់ជាតិ ក្នុងគោលបំណងពង្រឹងទំនុកចិត្តពីសំណាក់ភ្ញៀវទេសចរ ក៏ដូចជាផ្សព្វផ្សាយនូវវប្បធម៌ជាតិទៅកាន់ពិភពលោកផងដែរ។

➲ រៀបចំផែនទីទេសចរណ៍

ក្នុងគោលដៅយូរអង្វែង កម្ពុជាចាំបាច់ត្រូវរៀបចំឱ្យមានផែនទីទេសចរណ៍សម្រាប់គ្រប់គោលដៅទេសចរណ៍ទាំងអស់នៅក្នុងប្រទេស។ ការរៀបចំផែនទីបង្ហាញផ្លូវ ចាំបាច់ត្រូវមានព័ត៌មានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ រាប់ទាំងទីតាំងរមណីយដ្ឋាន សកម្មភាពកំសាន្តសំខាន់ៗនៅតាមរមណីយដ្ឋាន ឬគោលដៅទេសចរណ៍នីមួយៗ ព័ត៌មានពីទីកន្លែងស្នាក់នៅ ហាងអាហារ មធ្យោបាយធ្វើដំណើរ និងតម្លៃជាដើម។ ជាមួយនឹងសកម្មភាពសំខាន់ៗ ជាពិសេសគោលដៅទេសចរណ៍ដែលមានលក្ខណៈផ្សងព្រេង គួរមានបញ្ចូលពីសម្ភារៈដែលអ្នកទេសចរគួរត្រៀមសម្រាប់ដំណើរទេសចរណ៍នេះ។ លើសពីនេះ ការរៀបចំ

ផែនទីបង្ហាញផ្លូវ ត្រូវបញ្ចូលឱ្យមានភាសាច្រើន ជាពិសេសភាសាសម្រាប់ក្រុមគោលដៅទេសចរណ៍សំខាន់ៗរបស់កម្ពុជា មានដូចជា ភាសាអង់គ្លេស បារាំង ចិន អេស្បាញ កូរ៉េ និងភាសាថៃជាដើម។

➲ ផ្ដោតលើនិរន្តរភាពវិស័យទេសចរណ៍

ជាក់ស្ដែង ទេសចរណ៍បែបធម្មជាតិកំពុងតែទទួលបានការចាប់អារម្មណ៍ច្រើនឡើងៗ ពីសំណាក់ភ្ញៀវ ទាំងភ្ញៀវជាតិ និងអន្តរជាតិ ដូចនេះ កម្ពុជាគួរពិចារណាប្រកាន់យកនូវការអភិវឌ្ឍវិស័យទេសចរណ៍ប្រកបដោយនិរន្តរភាព។ ដើម្បីសម្រេចបាននូវកិច្ចការទាំងនេះ រាជរដ្ឋាភិបាល ក៏ដូចជាអ្នកពាក់ព័ន្ធលើវិស័យនេះ គួរពិចារណាលើវិធានការដូចខាងក្រោម៖

- ពង្រឹងការវិនិយោគលើទេសចរណ៍បែបសហគមន៍។ កម្ពុជាមានសក្ដានុពលខ្ពស់លើទេសចរបែបសហគមន៍ ដោយសារយើងមានសហគមន៍ជនជាតិភាគតិច និងវប្បធម៌បែបចម្រុះ។
- ពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់ការពារបរិស្ថាន និងជីវចម្រុះ ព្រមទាំងសកម្មភាពខុសច្បាប់លើធនធានធម្មជាតិគ្រប់ប្រភេទ ជាពិសេសនៅតាមគោលដៅទេសចរណ៍ទាំងឡាយ។
- បង្កើនការវិនិយោគក្នុងការបណ្ដុះបណ្ដាល និងពង្រឹងសមត្ថភាព ទាញយកអត្ថប្រយោជន៍ពីធម្មជាតិដើម្បីបម្រើឱ្យវិស័យទេសចរណ៍។
- កាត់បន្ថយ ឬលុបបំបាត់ពន្ធលើគ្រប់សកម្មភាពទេសចរណ៍ដែលមាននិរន្តរភាព និងចូលរួមការពារបរិស្ថាន និងជីវៈចម្រុះនានា។
- ការពារសហគមន៍ងាយរងគ្រោះ ឬតំបន់ជនជាតិដើមភាគតិចពីការបំផ្លិចបំផ្លាញតាមគ្រប់រូបភាព ដើម្បីប្រយោជន៍លើវិស័យទេសចរណ៍។

➲ ពង្រឹងការស្រាវជ្រាវ

ក្រសួងទេសចរណ៍ ស្ថាប័នអប់រំ ស្ថាប័នស្រាវជ្រាវ ព្រមទាំងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធនានា ចាំបាច់ត្រូវពង្រឹងកិច្ចការងារស្រាវជ្រាវទាក់ទងនឹងវិស័យទេសចរណ៍ឱ្យបានទូលំទូលាយជាងមុន។ ការសិក្សាស្វែងយល់ពីបញ្ហាប្រឈមនានា ទំនោរក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ ជាពិសេសទៅលើចំណង់ចំណូលចិត្តរបស់ភ្ញៀវ ទាំងទៅលើម្ហូបអាហារ សេវាកម្ម កញ្ចប់ទេសចរណ៍ រម្មណីយដ្ឋាន និងកង្វះខាតផ្សេងទៀតរបស់កម្ពុជាក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ គឺជាកិច្ចការចាំបាច់បំផុតមួយ។ ការធ្វើបែបនេះ នឹងអាចឱ្យកម្ពុជាធ្វើការឆ្លើយតបទៅតាមតម្រូវការ ចំណូលចិត្ត ក៏ដូចជាការប្រែប្រួលនានា ទាំងនៅលើកត្តាភ្ញៀវទេសចរ តំបន់ទេសចរណ៍ ឬសេវាកម្មនានានៅក្នុងវិស័យនេះផងដែរ។

ខ) អនុសាសន៍សម្រាប់វិស័យអចលនទ្រព្យ

➲ ចំពោះរដ្ឋាភិបាល

○ ផ្តល់ប្រាក់កម្ចីមានអត្រាទាប

ដាក់ស្តែង ការផ្តល់ប្រាក់កម្ចីដែលមានអត្រាការប្រាក់ទាបចំពោះអ្នកវិនិយោគ ពិតជាអាចជួយជំរុញនូវអាជីវកម្មបានច្រើន មិនត្រឹមតែក្នុងវិស័យអចលនទ្រព្យប៉ុណ្ណោះទេ។ ភ្នាក់ងារនិងបុគ្គលិកក្រុមហ៊ុនអចលនទ្រព្យដែលបានចូលរួមក្នុងការសិក្សានេះ បានធ្វើការគូសបញ្ជាក់ថា ប្រសិនបើធនាគារ ឬស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុនានា ផ្តល់ប្រាក់កម្ចីដែលមានអត្រាការប្រាក់ទាបជាងនេះបន្តិច អ្នករកស៊ីខាងអចលនទ្រព្យអាចមានលទ្ធភាពប្រសើរជាងមុនក្នុងការអភិវឌ្ឍអចលនទ្រព្យរបស់ខ្លួន ជាពិសេសមានលទ្ធភាពខ្ពស់ក្នុងការទប់ទល់នឹងហានិភ័យនានាដូចករណីកូវីដ-១៩នេះ ជាដើម។ ម្យ៉ាងទៀត ការផ្តល់ប្រាក់កម្ចីដែលមានអត្រាការប្រាក់ទាបក្នុងវិស័យអចលនទ្រព្យ (រួមទាំងអ្នកអភិវឌ្ឍ ក៏ដូចជាប្រជាពលរដ្ឋ) នឹងធ្វើឱ្យវិស័យមួយនេះកាន់តែរីកចម្រើន ដោយសារអ្នកអភិវឌ្ឍមានលទ្ធភាពច្រើនជាងមុន ចំណែកអតិថិជនអាចទទួលបានថវិកាពីធនាគារក្នុងអត្រាការប្រាក់ទាបដើម្បីទិញដីធ្លី ផ្ទះ ឬខុនដូ ជាដើម ជាពិសេសចំពោះអតិថិជនដែលមានប្រាក់ចំណូលមធ្យម ឬប្រាក់ចំណូលទាប។

○ ពន្លឿននីតិវិធីក្នុងការផ្តល់ឯកសារកាន់កាប់

ដូចដែលបានបង្ហាញនៅក្នុង **ចំណុច៣.២** ខាងលើ បញ្ហាប្រឈមចម្បងមួយនៅក្នុងវិស័យអចលនទ្រព្យកម្ពុជាគឺ នីតិវិធីនៃការទទួលបាននូវឯកសារកាន់កាប់អចលនទ្រព្យ (ប្លង់រឹង) ជាដើមដែលតែងតែមានរយៈពេលយូរ។ ជាមួយនឹងចំណុចនេះ រាជរដ្ឋាភិបាល ឬស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធនានា គួររៀបចំសម្រួលបែបបទ និងពន្លឿននីតិវិធីក្នុងការផ្តល់ប្លង់រឹងជូនប្រជាពលរដ្ឋ ក៏ដូចជាអ្នករកស៊ីអភិវឌ្ឍលើវិស័យនេះផងដែរ។ ការពន្លឿននីតិវិធីនេះ មិនត្រឹមតែអាចជួយជំរុញវិស័យមួយនេះ ឱ្យកាន់តែប្រសើរឡើងប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងអាចបង្កើននូវទំនុកចិត្តរបស់អតិថិជនទៅលើអ្នករកស៊ីក្នុងវិស័យនេះថែមទៀត។

○ កែសម្រួលអត្រាពន្ធលើសម្ភារៈសំណង់

ជាមួយនឹងបរិបទនៃជំងឺកូវីដ-១៩នេះ មានការប៉ះពាល់ដល់ប្រាក់ចំណូលរបស់ប្រជាពលរដ្ឋច្រើន ដូចនេះវិធានការកាត់បន្ថយអត្រាពន្ធលើអាជីវកម្មអចលនទ្រព្យ លើសម្ភារៈសំណង់ជាដើម អាចធ្វើឱ្យតម្លៃដើមនៃការសាងសង់មានការធ្លាក់ចុះបន្តិច ដែលនេះអាចជួយជម្រុញការផលិត និងតម្រូវការផងដែរ។ ជាការពិត ការធ្វើបែបនេះ នឹងប៉ះពាល់ខ្លាំងដល់ថវិកាជាតិដែលបានរងផលប៉ះពាល់ខ្លាំងដូច

គ្នាពីវិស័យនេះ ក៏ប៉ុន្តែការជួយសម្រួលបែបនេះ អាចធ្វើឱ្យអាជីវកម្មមានលំនឹង និងមានស្ថិរភាពទៅអនាគត។

➲ សម្រាប់ប្រតិបត្តិករអចលនទ្រព្យ

○ បង្កើតផលិតតម្រូវអតិថិជន

អនុសាសន៍មួយនេះ ផ្តោតជាសំខាន់លើអ្នករកស៊ីអចលនទ្រព្យខាងសាងសង់លំនៅដ្ឋានគ្រប់ប្រភេទ ដោយគួរផ្តោតលើប្រភេទសំណង់ដែលត្រូវនឹងតម្រូវការ ស្ថានភាពរបស់អតិថិជន ព្រមទាំងនិន្នាការសង្គមផងដែរ។ បច្ចុប្បន្ន សំណង់ដែលមានតម្លៃខ្ពស់ ឬផ្តោតលើអតិថិជនមានប្រាក់ចំណូលខ្ពស់ មានទីផ្សារចង្អៀតជាងសំណង់សម្រាប់អតិថិជនដែលមានប្រាក់ចំណូលមធ្យម ឬទាប។ គួបផ្សំជាមួយនឹងការប៉ះពាល់លើប្រាក់ចំណូលដោយសារវិបត្តិកូវីដ-១៩ទៀត អ្នកវិនិយោគគួរផ្តោតលើអ្នកមានចំណូលទាបឱ្យបានច្រើន ដើម្បីពង្រឹងឱកាសរបស់ខ្លួនជាមួយនឹងបរិបទមួយនេះ។

○ បង្កើនទំនុកចិត្តដល់អតិថិជន

ការបង្កើនទំនុកចិត្តដល់អតិថិជន គឺជាចំណុចសំខាន់បំផុតសម្រាប់គ្រប់អាជីវកម្ម ដូចនេះ អ្នករកស៊ីផ្នែកអចលនទ្រព្យ គប្បីពិចារណាលើកត្តាមួយនេះជាចម្បង។ ត្រង់ចំណុចនេះដែរ លោកច្រឹក សុខនីម ប្រធានសមាគមអ្នកវាយតម្លៃ និងភ្នាក់ងារអចលនវត្ថុកម្ពុជា (CVEA) បានលើកឡើងថា ដើម្បីអាចទទួលបានទំនុកចិត្ត និងទទួលបានផលចំណេញខ្ពស់ពីអតិថិជន ភ្នាក់ងារអចលនទ្រព្យ ឬក្រុមហ៊ុនផ្តល់សេវាអចលនទ្រព្យ ត្រូវផ្តល់សេវាកម្មផ្សេងៗលើសពីការរំពឹងទុក ទៅកាន់អតិថិជនរបស់ខ្លួន តាមរយៈផ្តល់ប្រឹក្សាយោបល់ និងមានភាពស្មោះត្រង់បំផុត និងភាពរួសរាយរាក់ទាក់ជាទីបំផុត (ប៉ាណេត, ២០២០)[19]។ លោកបានមានប្រសាសន៍ថា "ភ្នាក់ងារអចលនទ្រព្យ ឬក្រុមហ៊ុនផ្តល់សេវាអចលនទ្រព្យ គឺត្រូវផ្តល់សេវាជាកញ្ចប់មានទាំងរត់ឯកសារ លិខិតកក់ប្រាក់ កិច្ចសន្យាទិញ-លក់ និងមានទាំងប្រថាប់ត្រាពីសំណាក់មេធាវី ដើម្បីឱ្យអតិថិជនមានភាពកក់ក្តៅ និងការទិញលក់របស់ពួកគេមានសុវត្ថិភាព និងមានភាពងាយស្រួល" ។

○ សហការជាមួយធនាគារដៃគូ

ដើម្បីបង្កើតនូវឱកាសក្នុងការវិនិយោគ និងទាក់ទាញអតិថិជនឱ្យបានកាន់តែច្រើន អ្នកអភិវឌ្ឍវិស័យអចលនទ្រព្យ គួរស្វែងរកដៃគូធនាគារ ឬស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុមួយ ឬច្រើន ដើម្បីសម្រួលកិច្ចការបង់

[19] ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://www.propertyarea.asia ក្រោមចំណងជើង "ប្រធានសមាគម CVEA.៖ ភ្នាក់ងារអចលនទ្រព្យត្រូវបង្កើនទំនុកចិត្តដល់អតិថិជន"

រំលស់របស់អតិថិជនក្នុងអត្រាការប្រាក់ទាបសមរម្យ និងមានភាពងាយស្រួល ជាពិសេសរឿងការងារឯកសារ។ ការសហការជាមួយធនាគារ អាចជួយសម្រួលអតិថិជនក្នុងការចំណាយលើការបង់ប្រាក់ច្រើនប្រចាំខែទៅលើម្ចាស់គម្រោងដែលជាទូទៅ មានអត្រាការប្រាក់ខ្ពស់ជាង។ ទោះជាយ៉ាងណា ការផ្តល់នូវអត្រាការប្រាក់ទាបសម្រាប់អតិថិជនក្នុងការបង់រំលោះអចលនទ្រព្យនានា ក៏អាចបង្កើតឱ្យមាននូវហានិភ័យផងដែរទាក់ទងនឹងការកើនឡើងនៃបំណុលសាធារណៈ ដូចនេះ ទាំងអ្នកអភិវឌ្ឍ ក៏ដូចជាដៃគូធនាគារត្រូវពិចារណា ទៅលើលទ្ធភាពនៃការបង់របស់អតិថិជនរបស់ខ្លួនឱ្យបានល្អិតល្អន់ផងដែរ។

○ កុំវិនិយោគហួសប្រមាណ

ដើម្បីជៀសវាងហានិភ័យដែលអាចកើតមានជាយថាហេតុ អ្នកវិនិយោគក្នុងវិស័យអចលនទ្រព្យ មិនគួរស្នើសុំប្រាក់កម្ចីពីធនាគារ ឬស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុនានាឱ្យលើសពីសមត្ថភាពដើមទុន ឬលទ្ធភាពសងត្រឡប់របស់ខ្លួននោះទេ។ ទាក់ទងនឹងចំណុចនេះ លោក ម៉ី វ៉ាន់ អគ្គនាយកនៃអគ្គនាយកដ្ឋានឧស្សាហកម្មហិរញ្ញវត្ថុនៃក្រសួងសេដ្ឋកិច្ចនិងហិរញ្ញវត្ថុ បានផ្តល់អនុសាសន៍ថា ក្រៅពីជៀសវាងនូវការប្រើប្រាស់ប្រាក់កម្ចីវិនិយោគពីស្ថាប័នហិរញ្ញវត្ថុដែលលើសពីសមត្ថភាព អ្នកវិនិយោគក៏មិនគួរវិនិយោគដោយមិនគិតពីតម្រូវការទីផ្សារក្នុងស្រុក និងការរីកចម្រើននៃបរិបទសកលលោកនោះទេ។ លោកបានធ្វើការគូសបញ្ជាក់បន្ថែមថា ប្រសិនជាបរិបទខាងក្រៅមានវិបត្តិ នោះលំហូរទុនវិនិយោគមកក្នុងស្រុកនឹងថមថយ ហើយកំណើនប្រាក់ចំណូលសម្រាប់ប្រជាជនក៏តិចតួច នាំឱ្យអំណាចទិញរបស់គាត់ទាបទៅតាមនេះដែរ (Realestate, ២០១៧)។

គ) អនុសាសន៍ដើម្បីបង្កើតការងារនិងមុខរបរ

ដើម្បីបង្កើតឱកាសបន្ថែមសម្រាប់ទីផ្សារការងារ ក៏ដូចជាពង្រឹងស្ថានភាពមុខរបរ និងអាជីវកម្មរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ក្រុមការងារគម្រោងផលប៉ះពាល់កូវីដ-១៩ បានរៀបចំអនុសាសន៍មួយចំនួនក្នុងន័យចូលរួមជាគំនិតសម្រាប់គោលនយោបាយនានា ដើម្បីស្តារស្ថានភាពនេះឱ្យប្រសើរឡើងវិញ។

➲ ជំរុញសហគ្រាសតូចនិងមធ្យម

សហគ្រាសខ្នាតតូច និងមធ្យម ដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការរួមចំណែកដល់សេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ខណៈដែលវាបានបង្កើតការងារស្មើនឹងចំនួន៧០% នៃការងារសរុបក្នុងស្រុក។ ផ្អែកលើទឡ្ហីករណ៍នេះ រាជរដ្ឋាភិបាលត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់លើការជំរុញសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យមលើគ្រប់វិស័យរួមមាន ទេសចរណ៍ អចលនទ្រព្យ បច្ចេកវិទ្យា អប់រំ កសិកម្ម និងសិប្បកម្មជាដើម។ ការ

សម្រួលនីតិវិធីអាជីវកម្ម និងការផ្តល់ទុនវិនិយោគដែលមានអត្រាការប្រាក់ទាប ក៏ជាយន្តការមួយដើម្បីជំរុញសហគ្រាសធុនតូច និងមធ្យមនៅកម្ពុជាបានច្រើនផងដែរ។

➲ ពង្រឹងយន្តការទាក់ទាញវិនិយោគិនបរទេស

ការទាក់ទាញការវិនិយោគលើវិស័យឧស្សាហកម្មគឺជារឿងចាំបាច់មួយរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ជាពិសេសការកៀងគរការវិនិយោគទុនពីបរទេសឱ្យបានកាន់តែច្រើន។ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា អាចធ្វើការពិនិត្យ និងរៀបចំគោលនយោបាយវិនិយោគទុន ដែលអាចមានភាពទាក់ទាញច្រើនជាងមុនសម្រាប់អ្នកវិនិយោគបរទេស ជាពិសេសសម្រាប់ការវិនិយោគដែលអាចបង្កើតការងារបានច្រើនសម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជា។ ដើម្បីសម្រេចកិច្ចការនេះបាន កម្ពុជាអាចពិចារណាលើគំនិតយុទ្ធសាស្ត្រមួយចំនួនដូចខាងក្រោម៖

- បង្កើតនូវបរិស្ថានវិនិយោគដែលមានតម្លាភាព សម្រាប់អ្នកវិនិយោគទុនបរទេសតាមរយៈការពង្រឹងវិធានការផ្លូវច្បាប់សម្រាប់ការវិនិយោគជាដើម។
- ត្រូវមានផែនការច្បាស់លាស់ក្នុងការបណ្តុះបណ្តាលធនធានមនុស្ស កម្មករជំនាញដែលស្របទៅតាមតម្រូវការជាក់ស្តែងរបស់ទីផ្សារការងារសម្រាប់ពេលបច្ចុប្បន្ន និងអនាគត។
- ត្រូវពិនិត្យមើលលើគោលនយោបាយសម្បទានផ្នែកវិនិយោគ ដើម្បីធានាឱ្យបាននូវបរិស្ថានដែលមានគុណភាពសម្រាប់ទាក់ទាញវិនិយោគិនបរទេស។
- ត្រូវអនុវត្តគោលនយោបាយទ្រទ្រង់ផលិតករ និងអ្នកផ្គត់ផ្គង់ក្នុងស្រុក និងផ្សារភ្ជាប់ជាមួយនឹងការវិនិយោគបរទេស។
- ពង្រាយតំបន់ឧស្សាហកម្មឱ្យបានរាយប៉ាយទៅតាមខេត្ត ឬតំបន់ជនបទនានា ដែលយន្តការនេះមិនត្រឹមតែអាចបង្កើតការងារបន្ថែមទៀតនោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងអាចជំរុញវិស័យអចលនទ្រព្យ និងបង្កើតមុខរបរ ឬអាជីវកម្មជូនប្រជាពលរដ្ឋរស់នៅតំបន់ក្បែរៗនោះផងដែរ។

➲ អភិវឌ្ឍន៍ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធវិនិយោគ

ដើម្បីទាក់ទាញការវិនិយោគ កម្ពុជាចាំបាច់ត្រូវមានហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធវិនិយោគឱ្យបានសមស្របផងដែរ។ ការអភិវឌ្ឍលើប្រព័ន្ធដឹកជញ្ជូនគ្រប់ប្រភេទទាំងផ្លូវថ្នល់ ផ្លូវដែក និងផ្លូវទឹក (កំពង់ផែ) ការវិនិយោគលើការផលិតថាមពលអគ្គិសនី ពង្រីកប្រព័ន្ធទឹកស្អាតជាដើម នឹងបង្កើនភាពទាក់ទាញបន្ថែមទៀតទៅលើឱកាសក្នុងការទាក់ទាញវិនិយោគទុនបរទេស។ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទាំងនេះ នឹងដើរតួយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការកាត់បន្ថយការចំណាយលើថ្លៃដើមផលិតកម្ម និងសម្រួលដល់ការដឹកជញ្ជូនផងដែរ។

ឯកសារយោង

ADB. (2020). Economic indicators for Cambodia. Retrieved from: https://www.adb.org/countries/cambodia/economy

ANDREA SMITH. (2020, 16 October). Hong Kong and Singapore are establishing a 'travel bubble'. Retrieved from: https://www.lonelyplanet.com/articles/air-travel-bubble-hong-kong-singapore

Asean Today. (2020). COVID-19 lessons for Cambodia: Boosting resilience and economic recovery. Retrieved on April 20th, 2020 from https://www.aseantoday.com/2020/04/covid-19-lessons-for-cambodia-boosting-resilience-and-economic-recovery/.

Asean Briefing. (2020). Cambodia Issues Regulations for Businesses Impacted by COVID-19 and EBA. Retrieved on April 20th, 2020 from https://www.aseanbriefing.com/news/cambodia-issues-regulations-businesses-impacted-covid-19-eba/.

Ben, G., & Paul, T. (2020). Measures needed for Vietnam′s post-pandemic real estate market recovery. Retrieved from: https://www.edgeprop.sg/property-news/measures-needed-vietnam%E2%80%99s-post-pandemic-real-estate-market-recovery

Cambodianess. (2020). The Asian Development Bank maps out economic impacts of various scenarios as the coronavirus spreads to over 70 countries. Retrieved on April 20th, 2020 from https://cambodianess.com/article/how-will-covid-19-affect-cambodias-economy.

Construction & Property. (២០២០, ២៥ ឧសភា). ចប់កូវីដ១៩ វិនិយោគិនបរទេសត្រឡប់មកវិញ តែមកទាំងស្ដើងហោប៉ៅ. ស្រង់ចេញពីគេហទំព័ររបស់សមាគមអ្នកសាងសង់កម្ពុជា៖ https://www.construction-property.com/km/once-covid-19-ends-foreign-investors-will-return-but-with-thinly-pockets/

Construction & Property. (២០២០, ២៤ធ្នូ). រដ្ឋប្រកាសលើកលែងបង់ពន្ធលើអាជីវកម្ម សណ្ឋាគារ និងទេសចរណ៍ ៣ ខែបន្ថែមទៀតសម្រាប់ឆ្នាំ ២០២១. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://www.construction-property.com/km/govt-continues-tourism-related-business-tax-exemption-for-another-three-months/

Construction & Property. (២០២០, ២៥ កញ្ញា). ADB៖ កំណើនសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជានឹងស្ទុះមក ៥,៩% នៅឆ្នាំ ២០២១ តែវិស័យសំណង់នៅតែមានហានិភ័យ. ស្រង់ចេញពីគេហទំព័ររបស់សមាគមអ្នកសាងសង់កម្ពុជា៖ https://www.construction-property.com/km/adb-revises-2020-cambodia-growth-forecast-upward-yet-construction-sector-still-at-risk/

Construction & Property. (២០២០, ៩ កក្កដា). ឥណទានសរុបកើនឡើង ២០,៧% ក្នុងឆមាសទី១ វិស័យសំណង់និងអចលនទ្រព្យមានចំណែកជាង២៨%. ស្រង់ចេញពីគេហទំព័ររបស់សមាគមអ្នកសាងសង់កម្ពុជា៖https://www.construction-property.com/km/cambodias-loan-rose-by-20-7-in-h1-28-8-of-which-from-the-construction-and-property-sector/

Construction & Property. (2020, April 01). World Bank: Cambodia's economic growth to slow to 2.5% in 2020 due to COVID-19. Retrieved on April 20th, 2020 from https://www.construction-property.com/world-bank-cambodias-economic-growth-to-slow-down-to-2-5-in-2020-due-to-covid-19/

Construction & Property. (2020, ២៤ កុម្ភៈ). អាជីវកម្មសណ្ឋាគារនិងផ្ទះសំណាក់នៅខេត្តសៀមរាបនឹងត្រូវលើកលែងពន្ធរយៈពេល៤ខែ. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://construction-property.com/km/hotels-in-siem-reap-exempted-from-tax-for-4-months/

CPC-News. (2020, 6 វិច្ឆិកា). វិស័យទេសចរណ៍ឆ្នាំ ២០២០ កម្ពុជាខាតចំណូល ៣ពាន់លានដុល្លារ ស្របពេលអាជីវកម្មទេសចរណ៍ត្រូវបិទទ្វាជិត ៣ពាន់ទីតាំង ប៉ះពាល់បុគ្គលិកជិត ៥ម៉ឺននាក់. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://www.cpc-news.com/archives/115804

Dan Fenton. (2020, 15 October). These 6 strategies can help tourism recover in Latin America. Retrieved from: https://www.weforum.org/agenda/2020/10/these-6-strategies-can-help-tourism-recover-in-latin-america-df689974cd/

Focus Economics. (2020, November 17). Cambodia Economic Outlook. Retrieved

from: https://www.focus-economics.com/countries/cambodia

Fresh News. (2020, September 3rd). គិតត្រឹមខែសីហានេះ វិស័យទេសចរណ៍កម្ពុជា បាត់ចំណូលប្រមាណ៥ពាន់លានដុល្លារ. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ http://freshnewsasia.com/index.php/en/localnews/169838-2020-09-03-08-22-16.html

Govtpracticepp. (n.d). Hong Kong: safe after SARS. Retrieved on June 16th, 2020 from: https://www.govtpracticewpp.com/storage/ourwork/casestudies/b/bursonmarsteller-sars/

H. Plecher. (2020, Nov 18). Cambodia: Share of economic sectors in the gross domestic product (GDP) from 2009 to 2019. Retrieved from: https://www.statista.com/statistics/438728/share-of-economic-sectors-in-the-gdp-in-cambodia/#:~:text=In%202019%2C%20the%20share%20of,sector%20contributed%20about%2038.85%20percent.

Khmertimes. (2020). PM forecasts economic contraction of 1.9 percent this year. Retrieved on June 15th, 2020 from: https://www.khmertimeskh.com/50733913/pm-forecasts-economic-contraction-of-1-9-percent-this-year/

Knoema.com. (nd). Cambodia - Contribution of travel and tourism to GDP as a share of GDP. Retrieved from: https://knoema.com/atlas/Cambodia/topics/Tourism/Travel-and-Tourism-Total-Contribution-to-GDP/Contribution-of-travel-and-tourism-to-GDP-percent-of-GDP#

Laura Oliver. (2020, March 18). Most people see COVID-19 as an economic crisis first, health risk second, survey finds, retrieved on September 02, 2020 from https://www.weforum.org/agenda/2020/03/covid-19-public-perception-economic-health-crisis-coronavirus-pandemic-ipsos/

OECD. (2020, 14 December). Rebuilding tourism for the future: COVID-19 policy responses and recovery. Retrieved from: http://www.oecd.org/coronavirus/policy-

responses/rebuilding-tourism-for-the-future-covid-19-policy-responses-and-recovery-bced9859/

One Planet Network. (2020). How tourism can recover responsibly from COVID-19. Retrieved from: https://www.oneplanetnetwork.org/sustainable-tourism/covid-19-how-tourism-can-recover-responsibly

Open Development Cambodia. (2015). វិស័យឧស្សាហកម្ម. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://opendevelopmentcambodia.net/km/topics/industries/

Open Development Cambodia. (2020, ២៩កញ្ញា). ផលប៉ះពាល់ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមនៃជំងឺកូវីដ-១៩ មកលើប្រទេសកម្ពុជា. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://opendevelopmentcambodia.net/km/profiles/socio-economic-impact-of-covid-19-on-cambodia/

OpenDevelopment Cambodia. (2020, June 3). Small and medium enterprises (SME). Retrieved from: https://opendevelopmentcambodia.net/topics/small-and-medium-enterprises-sme/#return-note-136409-14

Peoplenewsdaily. (2020, ៥ តុលា). រោងចក្រចំនួន៦០ទៀត នឹងត្រូវផ្អាកបណ្តោះអាសន្នក្នុងពេលឆាប់ៗនេះ នាំឱ្យកម្មករជិត ២០ម៉ឺននាក់ គ្មានការងារធ្វើ. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://peoplenewsdaily.com/archives/20872?fbclid=IwAR2iLDQDk3ZI-5Q0zCbEW_cSiW_xxIWoZ4bkFgDpbqdRQD00zmjdnhMYkU0

Rakesh REDDY. (2020, 27th July). How can the real estate sector recover from the COVID-19 pandemic? Retrieved from: https://housing.com/news/how-can-the-real-estate-sector-recover-from-the-covid-19-pandemic/

Realestate. (២០១៧, ១៦កុម្ភៈ). វិធានការរដ្ឋាភិបាលសម្រាប់វិស័យអចលនទ្រព្យកម្ពុជា. ដកស្រង់ពីគេហទំព័រ៖ https://www.realestate.com.kh/km/news/governments-property-market-prospects-2016-with-mr-mey-vann/

Samantha Fuentes. (2018, January 26). SMES AND FUNDING IN CAMBODIA: AN OVERVIEW. Retrieved on September 02, 2020 from: http://geeksincambodia.com/smes-and-funding-in-cambodia-an-overview/

Sheith Khidhir. (2019, 22 July). Made in China: Zero-dollar tourists. Retrieved from:

https://theaseanpost.com/article/made-china-zero-dollar-tourists

Southeastasiaglobe. (2020). As COVID-19 hits global economy, Cambodian workers face layoffs. Retrieved on April 20th, 2020 from https://southeastasiaglobe.com/cambodian-economy-covid-19/.

Sovannou Pich. (2019, 29 May). Tourism's Contribution to the GDP. Retrieved from: https://cambodianeconomy.org/topic/latest-post/tourism/1021/

Spencer Anderson. (2013, August 20). A history of the past 40 years in financial crises. Retrieved on September 02, 2020 from https://www.ifre.com/story/1291951/a-history-of-the-past-40-years-in-financial-crises-0dxjlzsrcx.

Strategyonline. (2020). The lessons SARS offers on how to rebound from a crisis. Retrieved on 28th June, 2020 from: https://strategyonline.ca/2020/03/31/the-lessons-sars-offers-on-how-to-rebound-from-a-crisis/

The Phnom Penh Post. (2020, June 17). Vietnam to encourage construction of cheap apartments. Retrieved on January 4th from: https://www.phnompenhpost.com/post-property/vietnam-encourage-construction-cheap-apartments

Thestar. (2020). How SARS impacted tourism. Retrieved on June 16th, 2020 from: https://www.thestar.com.my/news/nation/2020/01/29/how-sars-impacted-tourism

Thestar. (2020). Thailand approves US$720mil plan to boost domestic tourism. Retrieved on June 16th, 2020 from: https://www.thestar.com.my/business/business-news/2020/06/16/thailand-approves-us720mil-plan-to-boost-domestic-tourism#cxrecs_s

Tourism. (Malaysian Government). Malaysia Mega Familiarisation Programme. Retrieved on 28th June, 2020 from: https://www.tourism.gov.my/news/megafam

Travel Daily News. (2007). Post-SARS tourism recovery to attract Chinese tourists. Retrieved on June 16th, 2020 from: https://www.traveldailynews.asia/post-sars-tourism-recovery-to-attract-chinese-tourists.

UNCTAD. (2020, 1 September). Life after lockdown: Rebuilding tourism globally, sustainably. Retrieved from: https://unctad.org/news/life-after-lockdown-rebuilding-tourism-globally-sustainably

Vietnam News. (2020, March 23). How can Vietnam's real estate market brave the cold. Retrieved on February 3rd from: https://vietnamnews.vn/indochinacapital/654120/how-can-vietnams-real-estate-market-brave-the-cold.html.

VOACambodia. (2020). Cambodian Government Allocates Up to $2 Billion for Economic Fallout from Coronavirus retrieved on April 20th, 2020 from https://www.voacambodia.com/a/cambodian-government-allocates-up-to-2-billion-dollars-for-economic-fallout-from-coronavirus/5322557.html.

VODEnglish. (2020). GDP Growth to Shrink to 2.5% Amid Pandemic, World Bank Projects. Retrieved on April 20th, 2020 from https://vodenglish.news/gdp-growth-to-shrink-to-2-5-amid-pandemic-world-bank-projects/.

WB. SOCIAL INCLUSION. Retrieved from: https://www.worldbank.org/en/topic/social-inclusion

WB. (2020, Oct 14). Cambodia Overview. Retrieved from: https://www.worldbank.org/en/country/cambodia/overview

Worlddometers. (2020). COVID-19 CORONAVIRUS PANDEMIC. Retrieved from https://www.worldometers.info/coronavirus/#countries

Xinhuanet. (2020). COVID-19 impacts national development plan in Cambodia. Retrieved on April 20th 2020 from http://www.xinhuanet.com/english/2020-03/20/c_138898203.htm.

កោះសន្តិភាព. (២០២០). កូវីដ-១៩ បញ្ចប់ភាពរីកចម្រើនខ្លាំងរបស់កម្ពុជាក្នុងរយៈពេលពីរទសវត្សរ៍. Retrieved on 28th June, 2020 from: https://kohsantepheapdaily.com.kh/article/1106944.html

គង់ មេត្តា. (២០២០, ២៥ តុលា). បទយកការណ៍៖ជីវិតស្ត្រីបង្ខំចិត្តចាប់របរផ្លូវភេទដោយសារឥទ្ធិពលកូវីដ១៩. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖https://vodkhmer.news/2020/10/25/entertainment-lady-face-covid-and-debt/

ចាន់ មង្គល. (២០១៩). ក្រសួងទេសចរណ៍ នឹងចាត់វិធានការក្តៅ ចំពោះប្រតិបត្តិករទេសចរណ៍ «រកស៊ីកាប់ភ្ញៀវ»ដោយផ្តល់សេវាបែប Zero Package Tour. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://cambonomist.com/news/tourism-ministry-to-take-action-on-zero-package-tour-/

ចាន់ មង្គល. (២០២០). សណ្ឋាគារ ផ្ទះសំណាក់ ភោជនីយដ្ឋាន និងក្រុមហ៊ុនភ្នាក់ងារទេសចរណ៍ ក្នុងខេត្ត-ក្រុងចំនួន ៧ ទទួលបានការលើកលែងពន្ធពីរាជរដ្ឋាភិបាល. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://cambonomist.com/news/cambodia-government-tax-exemption-for-tourism-operators-/

ចាន់ មង្គល. (២០២១, ១២កុម្ភៈ). អេស៊ីលីដា ចំណេញជាង ១៤១លានដុល្លារនៅឆ្នាំ ២០២០ ទោះបីមានកូវីដ-១៩ តាមរំខាន. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://cambonomist.com/news/acleda-bank-net-profit-2020/?fbclid=IwAR3a3PHF8pcsYIFXubK_umrpLOOVX-DXT5qSmESoUweTzrk031jsPSQnuG8

ទ្រី រ៉ាវី. (២០២០, ២០ មេសា). តើក្រសួងចំណាយថ្លៃព្យាបាលអ្នកផ្ទុក COVID-19 ម្នាក់អស់ប៉ុន្មាន? ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://hellokrupet.com/

ធនាគារជាតិ. (២០២០). ការអនុវត្តថវិការដ្ឋខែវិច្ឆិកាឆ្នាំ២០២០. ទាញយកចេញពីគេហទំព័រធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា៖ https://mef.gov.kh/assets/uploads/2021/01/TOFE_November-KH-2020.pdf

ធូ វិរៈ. (២០២១, ១២កុម្ភៈ). រដ្ឋាភិបាលនឹងអនុវត្តការបញ្ចុះអត្រាអាករពិសេស ទៅលើទំនិញរថយន្តចាប់ពីខែមីនា. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://www.postkhmer.com/

ធូ វិរៈ. (២០២០, ១៦ ធ្នូ). ការស្នើរៀបចំឥណទានឡើងវិញនៅ CMA ចាប់ផ្តើមធ្លាក់ចុះ. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://www.postkhmer.com

ប៊ី. (២០២០, ៣០ កញ្ញា). ធនាគារពិភពលោកបានផ្តល់អនុសាសន៍សំខាន់ៗចំនួន៧ចំណុចឆ្ពោះទៅការស្តារសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាឱ្យងើបឡើងវិញ. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://www.propertyarea.asia

ប្រាសាក់. (២០២០, ២ កក្កដា)។ ប្រាសាក់ ទទួលបានកម្ចីចំនួន 150 លានដុល្លារអាមេរិក ពីធនាគារ ខេប៊ី គូកមីន ដើម្បីពង្រឹងមូលធនកម្ម សន្ទនីយភាព និងពង្រីកការផ្តល់ឥណទាន. ស្រង់ចេញពីគេហទំព័ររបស់ធនាគារប្រាសាក់៖ https://www.prasac.com.kh/kh/news-and-event/prasac-receives-usd-150-million-credit-facilities-from-kb-kookmin-bank

ម៉ៃ គុណមករា. (២០២១, ២១ មករា). វិស័យហិរញ្ញវត្ថុកម្ពុជារក្សាកំណើនល្អក្នុងបរិបទកូវីដ. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://www.postkhmer.com/

ម៉ាណែត. (២០២០, ១៩ តុលា). តម្លៃជួលការិយាល័យមានការធ្លាក់ចុះ ខណៈពេលការផ្គត់ផ្គង់លើទីផ្សារមានការកើនឡើងខ្ពស់. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://www.propertyarea.asia

ម៉ាណែត. (២០២០, ១៩ តុលា). ប្រធានសមាគម CVEA.៖ ភ្នាក់ងារអចលនទ្រព្យត្រូវបង្កើនទំនុកចិត្តដល់អតិថិជន. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://www.propertyarea.asia

ម៉ាណែត. (២០២០, ១៤ តុលា). លោកឧកញ៉ានួន អកជឿជាក់ថា នៅពាក់កណ្ដាលឆ្នាំ២០២១ ទីផ្សារអចលនទ្រព្យកម្ពុជា នឹងមានកំណើនឡើងវិញ. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://www.propertyarea.asia

ម៉ាណែត. (២០២០, ១៣ តុលា). ខណ្ឌចំនួន ៤ នៅតែមានចរន្តទិញ-លក់អចលនទ្រព្យសកម្មជាងគេ តើមានខណ្ឌណាខ្លះ? ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://www.propertyarea.asia

ម៉ាណែត. (២០២០, ១៥ តុលា). អ្នកប្រតិបត្តិទីផ្សារអះអាងថា ការទិញ-លក់អចលនទ្រព្យភាគច្រើនមានសកម្មភាពតែនៅក្នុង និងជាយក្រុងតែប៉ុណ្ណោះ. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://www.propertyarea.asia

វណ្ណ សុគន្ធា. (២០២០, ២ មិថុនា). សៀមរាប៖ មកដល់ពេលនេះ សណ្ឋាគារចំនួន១៧២បានព្យួរការងារ និង ១៨ទៀតបានបិទទ្វារដោយសារកូវីដ១៩. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://www.rfi.fr/km

វ៉ា សំណាង. (២០២០, ១០ តុលា). ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា៖ វិស័យធនាគារកម្ពុជា នៅបន្តមានវឌ្ឍនភាពប្រកបដោយទំនុកចិត្ត. ស្រង់ចេញពីគេហទំព័របារាំងអន្តរជាតិ RFI នៅថ្ងៃទី១០ តុលា ២០២០.

វុត្ថា. (២០២០, ១៧ តុលា). តើផ្នែកណាខ្លះនៅក្នុងវិស័យអចលនទ្រព្យដែលនឹងមានសន្ទុះនៅក្នុងឆ្នាំ២០២១ខាងមុខ? ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖https://www.propertyarea.asia

វុត្ថា. (២០២០, ១៦ តុលា). ទីផ្សារជួលការិយាល័យធ្លាក់ចុះនៅក្នុងត្រីមាសទី៣។ ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://www.propertyarea.asia

វុត្ថា. (២០២០, ២០ តុលា). លោកបណ្ឌិតគីម ហ៊ាង៖ កំឡុងវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ចសាកលត្រូវបណ្ដោយទូកតាមទឹក និងខ្យល់។ ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://www.propertyarea.asia

សុខ ចាន់. (២០២០, ៤ តុលា). ប្រាក់ចំណូលដែលទទួលបានពីរមណីយដ្ឋានអង្គរមានការធ្លាក់ចុះ

យ៉ាងខ្លាំង. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://www.khmertimeskh.com/

សេង បារាំង. (២០២០, ១៩កញ្ញា). ៣ថ្ងៃនៃបុណ្យភ្ជុំបិណ្ឌមានភ្ញៀវទេសចរដើរកម្សាន្តជាង១លាននាក់. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://vayofm.com/news/detail/104628-446316336.html

ស៊ិន សាវ៉ាត់. (២ កញ្ញា ២០២០). អ្នកជំនួញក្នុងវិស័យអចលនទ្រព្យអំពាវនាវសុំពន្យារពេលបង់ពន្ធលើដើមទុន. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://www.khmertimeskh.com/

ហ៊ឹន ពិសី. (២០២១, ១៣មករា). ចំណូលពន្ធដារឆ្នាំ ២០២០ កើនជិត ៤ ភាគរយ. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://www.postkhmer.com/

ហ៊ុន ឌីណូ. (២០២០, ៣វិច្ឆិកា). អ្នកទេសចរជាង៦ ម៉ឺននាក់ធ្វើដំណើរកម្សាន្តនៅថ្ងៃឈប់សម្រាកនៃព្រះរាជពិធីគ្រងរាជសម្បត្តិនិងបុណ្យអុំទូក. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ http://news.pnn.com.kh/news/3454

ហ៊ុន សិរីវឌ្ឍន៍. (២០២០, ១២ កុម្ភៈ). វិភាគ៖ ផលប៉ះពាល់សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាពីវីរុសកូរ៉ូណាថ្មី. ស្រង់ចេញពីគេហទំព័រសំឡេងប្រជាធិបតេយ្យ VOD៖ https://vodkhmer.news/2020/02/12/affect-of-coronavirus-to-cambodia-economy/

អេង គីមហុង. (២០២០, ២៣ សីហា). សមាគមមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ៖ ផលប៉ះពាល់បង្កដោយកូវីដ១៩លើវិស័យមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុបានថមថយ. ស្រង់ចេញពីគេហទំព័របារាំងអន្តរជាតិ RFI នៅថ្ងៃទី១០ តុលា ២០២០.

អេង គីមហុង. (២០២១, ៧ មករា). អ្នកជាសះស្បើយពីជំងឺកូវីដ១៩៖ កុំឲ្យការបង្ការកូវីដ១៩ក្លាយជាការរើសអើងនៅក្នុងសង្គម! ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://www.rfi.fr/km/

អេស៊ីលីដា. (២០២១, ១១កុម្ភៈ). របាយការណ៍ប្រចាំត្រីមាសទី៤ ឆ្នាំ២០២០ របស់សម្ព័ន្ធធនាគារអេស៊ីលីដា ភីអិលស៊ី. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://www.acledabank.com.kh/kh/khm/ir_pr20210211

អ៊ូ សុខមាន. (២០២០, ១២ តុលា). COVID-19ជាតិសិល្បៈក្រោយដំណើរការ១៧ឆ្នាំ ភូមិវប្បធម៌ប្រកាសបិទទ្វារដោយសារវិបត្តិហិរញ្ញវត្ថុ. ដកស្រង់ចេញពីគេហទំព័រ៖ https://thmeythmey.com/?page=detail&id=96519&action=share&fbclid=IwAR1LwzbSRr0G8bFIIMeOVjQU5fkxABy7w40lI0paOkJenG8pFawBcmHDQAw

ឧបសម្ព័ន្ធ

ឧបសម្ព័ន្ធ១៖ កម្រងឯកសារនានា

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា
លេខ : ....

សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មាន
ស្តីពី
សេចក្តីណែនាំរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា
ស្តីពីវិធានការបន្ថែម សំដៅជួយដល់វិស័យឯកជន និង កម្មករ-និយោជិត ដែលទទួលរងផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរ ពីការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩, និង វិធានការស្តារ និងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ចក្រោយពីវិបត្តិនៃជំងឺនេះ
(ជុំទី ៤, ថ្ងៃទី ២៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០២០)

កម្ពុជាគ្រប់គ្រង និង ទប់ស្កាត់ការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ បានយ៉ាងល្អប្រសើរ ខណៈដែលស្ថានភាពនៃការរីករាលដាលនៃជំងឺនេះ ក្នុងកម្រិតតំបន់ និង សកលលោក ក៏ហាក់ដូចជាមានភាពធូរស្បើយជាងមុន ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី, ផលប៉ះពាល់ជាអវិជ្ជមានមកលើសេដ្ឋកិច្ច និង សង្គម ពីការរាតត្បាតនៃជំងឺនេះលើគ្រប់ប្រទេសទាំងអស់ក្នុងសកលលោក រួមទាំងកម្ពុជាផង នៅតែបន្តអូសបន្លាយនៅឡើយ ។

ក្នុងគោលដៅធានាលំនឹងនៃសេដ្ឋកិច្ច និង សង្គម ពិសេសរក្សាលំនឹងអាជីវកម្មរបស់ក្រុមហ៊ុន, រោងចក្រ និង សហគ្រាស ឲ្យអាចបន្តអាជីវកម្ម ឆ្លងផុតពីវិបត្តិនៃជំងឺកូវីដ-១៩ នេះ, រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាសម្រេចដាក់ចេញនូវវិធានការជុំទី ៤ ដើម្បីកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់នានាដែលអាជីវកម្ម-ធុរកិច្ចក្នុងវិស័យសំខាន់ៗកំពុងជួបប្រឈម ។ កញ្ចប់នៃវិធានការនេះ រួមបញ្ចូលនូវសមាសភាគធំៗពីរ គឺ៖ (១)-ការបន្តសុពលភាពនៃវិធានការមួយចំនួនដែលរាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញកន្លងមក; និង (២)-ការដាក់ចេញនូវវិធានការថ្មីបន្ថែម ។ ជាមួយគ្នានេះ, វិធានការជុំទី ៤ នេះ ក៏បានគិតគូរដល់ការបង្កើននូវការចូលរួមចំណែកបន្ធូរបន្ទុក នៃការរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ដែលមានជីវភាពក្រីក្រ តាមរយៈកម្មវិធីជំនួយសង្គម (Social Assistance) ផងដែរ ។

ជាងនេះទៅទៀត, ដោយសារវិបត្តិនៃជំងឺកូវីដ-១៩ អាចនឹងវិវត្តទៅដល់ដំណាក់កាលមួយដែលកាន់តែធូរស្បើយ ហើយសេដ្ឋកិច្ចអាចដំណើរការបានប្រក្រតីឡើងវិញនាពេលឆាប់ៗខាងមុខ, វិធានការជុំទី ៤ នេះ ក៏ផ្តោតផងដែរ លើការជួយស្តារ និង ជំរុញលទ្ធភាពអាជីវកម្ម និង ធុរកិច្ច ឲ្យងើបឡើងវិញ ដើម្បីចូលរួមជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច នៅក្នុងបរិការណ៍ក្រោយវិបត្តិនៃជំងឺនេះ ។

វិធានការជុំទី ៤ ដែលត្រូវបានរៀបចំឡើងក្នុងស្មារតីបុរេសកម្ម និង ដោយមានការពិគ្រោះយោបល់ទូលំទូលាយជាមួយគ្រប់តួអង្គពាក់ព័ន្ធ ដូចបានគូសបញ្ជាក់ខាងលើ រួមមានដូចខាងក្រោម ៖

ទំព័រទី ១ នៃ ៥

១. វិធានការជួយរក្សាលំនឹងអាជីវកម្ម និង ជីវភាពកម្មករ-និយោជិត

១.១. វិធានការបន្តជួយវិស័យទេសចរណ៍

- បន្តលើកលែងការបង់ពន្ធប្រចាំខែគ្រប់ប្រភេទ ចំពោះ សណ្ឋាគារ, ផ្ទះសំណាក់, ភោជនីយដ្ឋាន និង ក្រុមហ៊ុនភ្នាក់ងារទេសចរណ៍ ដែលបានចុះបញ្ជីជាមួយអគ្គនាយកដ្ឋានពន្ធដារ និង មានសកម្មភាពអាជីវកម្ម នៅក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ, ខេត្តសៀមរាប, ខេត្តព្រះសីហនុ, ខេត្តកែប, ខេត្តកំពត, ក្រុងបាវិត និង ក្រុងប៉ោយប៉ែត សម្រាប់រយៈពេល ២ ខែ បន្ថែមទៀត ចាប់ពីខែ មិថុនា ដល់ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០២០;
- បន្តអនុញ្ញាតឲ្យមិនបង់ប្រាក់ភាគទានជានារ៉ាប់រងរបបហានិភ័យការងារ និង ថែទាំសុខភាព (បសស) ក្នុងអំឡុងពេលព្យួរអាជីវកម្ម;
- លើកលែងការបង់ថ្លៃបន្តអាជ្ញាបណ្ណទេសចរណ៍គ្រប់ប្រភេទ នៅក្នុងវិស័យទេសចរណ៍ សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២១ ។

១.២. វិធានការជួយវិស័យអាកាសចរណ៍

- លើកលែងការបង់ពន្ធអប្បបរមា (Minimum tax) សម្រាប់រយៈពេល ២ ខែ បន្តទៀត ចាប់ពីខែ មិថុនា ដល់ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០២០ ជូនដល់ក្រុមហ៊ុនអាកាសចរណ៍ ដែលបានចុះបញ្ជីនៅកម្ពុជា ។

២. វិធានការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានសម្រាប់អាជីវកម្ម

២.១. កែសម្រួលកម្មវិធីហិរញ្ញប្បទានពិសេស ៥០ លានដុល្លារអាមេរិក តាមរយៈធនាគារអភិវឌ្ឍន៍ជនបទ និង កសិកម្ម (ARDB) ដោយពង្រីកវិសាលភាពគ្រប់ដណ្តប់ និង កែសម្រួលលក្ខខណ្ឌឥណទាន ដូចខាងក្រោម៖

- បន្ថយអត្រាការប្រាក់សម្រាប់កម្ចីទុនបង្វិល (Working Capital) ពី ៦% មក ៥% និង សម្រាប់ទុនវិនិយោគ ពី ៦,៥% មក ៥,៥% ដោយមិនគិតកម្រៃសេវាផ្សេងៗ;
- កែសម្រួលរយៈពេលឥណទានអតិបរមាពី ៥ ឆ្នាំ ទៅ ៧ ឆ្នាំសម្រាប់ទុនវិនិយោគ ខណៈរក្សាទុករយៈពេលខ្លី អតិបរមា ២ ឆ្នាំ សម្រាប់ទុនបង្វិល;
- បន្តមិនអនុញ្ញាតឱ្យអតិថិជនដែលទទួលកម្ចីនៅក្នុងកម្មវិធីពិសេសនេះ យកកម្ចីទៅប្រើប្រាស់ធ្វើបុនហិរញ្ញប្បទាន (Refinancing);
- ផ្តល់ភាពទន់ភ្លន់លើលក្ខខណ្ឌចុះបញ្ជី ដែលក្នុងនោះ សហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម ដែលមិនទាន់ចុះបញ្ជីផ្លូវការ អាចដាក់ពាក្យស្នើសុំឥណទានបាន ដោយបំពេញលក្ខខណ្ឌចុះបញ្ជីតាមក្រោយ ក្នុងរយៈពេល ១ ខែ បន្ទាប់ពីទទួលបានឥណទាន;

ទំព័រទី ២ នៃ ៥

- កែសម្រួលលក្ខខណ្ឌតម្រូវឲ្យ "សហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម បង្កើតឱកាសការងារថ្មីចាប់ពី ៥ នាក់ឡើងទៅ" ទៅជា "លើកទឹកចិត្តឲ្យសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម ដែលទទួលបានឥណទាន ខិតខំបង្កើតឱកាសការងារថ្មី";
- ពង្រីកវិសាលភាពនៃការផ្តល់ឥណទានក្នុងគម្រោងនេះ ដល់បណ្តុំសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម (SME Cluster) ដោយលើកទឹកចិត្តសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម ដែលមានការពាក់ព័ន្ធឲ្យប្រើប្រាស់សេវាបច្ចេកទេសរបស់មជ្ឈមណ្ឌល «សហគ្រិនខ្មែរ» (Khmer Entrepreneur) ដើម្បីសម្រួលដល់ការទទួលបាននូវឥណទាននេះ ។

២.២. កែសម្រួលកម្មវិធីសហហិរញ្ញប្បទានពិសេស ១០០ លានដុល្លារអាមេរិក រវាងធនាគារសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម ជាមួយនឹងគ្រឹះស្ថានហិរញ្ញវត្ថុ ដោយពង្រីកវិសាលភាពគ្របដណ្តប់ និងកែសម្រួលលក្ខខណ្ឌឥណទាន ដូចខាងក្រោម ៖

- អនុញ្ញាតឲ្យមានការកែសម្រួលលក្ខខណ្ឌឥណទាន ចំពោះឥណទានដែលកំពុងដំណើរការ (Loan Restructuring);
- បន្តមិនអនុញ្ញាតឲ្យអតិថិជនដែលទទួលកម្ចីនៅក្នុងកម្មវិធីពិសេសនេះ យកកម្ចីទៅប្រើប្រាស់ធ្វើបុនហិរញ្ញប្បទាន (Refinancing);
- ផ្តល់ភាពទន់ភ្លន់ក្នុងការសងត្រលប់ ដោយប្តូរពីការតម្រូវឲ្យសងប្រចាំខែ ទៅជាត្រីមាស ឬឆមាស ហើយយ៉ាងយូរបំផុតត្រឹម ១២ ខែ ចំពោះដើមទុន និង ការប្រាក់;
- កែសម្រួលរយៈពេលឥណទានពី ៤ ឆ្នាំ ទៅ ៧ ឆ្នាំ ដោយអនុញ្ញាតឲ្យគ្រឹះស្ថានហិរញ្ញវត្ថុ (PFIs) ជាអ្នកធ្វើការវាយតម្លៃខ្លួនឯង លើរយៈពេលឥណទាន សម្រាប់ឥណទានទុនបង្វិល និង ឥណទានទុនវិនិយោគ;
- ពង្រីកវិសាលភាពនៃការផ្តល់ឥណទាន ឲ្យគ្របដណ្តប់ទៅដល់សហគ្រាសក្នុងវិស័យផលិតឧបករណ៍វេជ្ជសាស្ត្រ និង ផលិតឱសថ បន្ថែមលើវិស័យអាទិភាពដែលមានចែងក្នុងអនុក្រឹត្យលេខ ១២៤ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី ២ ខែ តុលា ឆ្នាំ២០១៨ ស្តីអំពី "ការលើកទឹកចិត្តផ្នែកពន្ធដារសម្រាប់សហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យមក្នុងវិស័យអាទិភាព";
- កែសម្រួលលក្ខខណ្ឌតម្រូវឲ្យ "សហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម បង្កើតឱកាសការងារថ្មីចាប់ពី ៥ នាក់ឡើងទៅ" ទៅជា "លើកទឹកចិត្តឱ្យសហគ្រាសធុនតូច និង មធ្យម ដែលទទួលបានឥណទានខិតខំបង្កើតឱកាសការងារថ្មី" ។

៣. ការបង្កើនហិរញ្ញប្បទានបន្ថែម ដើម្បីស្តារ និង ជំរុញកំណើនក្រោយវិបត្តិនៃជំងឺកូវីដ-១៩

៣.១. ថវិកាបង្កើន និង សម្រួលរំហូរសាច់ប្រាក់

- ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និង ហិរញ្ញវត្ថុ នឹងសហការជាមួយធនាគារជាតិនៃកម្ពុជា ដើម្បីពិនិត្យលទ្ធភាពបន្ធូរបន្ថយ និង កែសម្រួលនូវលក្ខខណ្ឌមួយចំនួន ដើម្បីបង្កើន និង សម្រួលវិហរសាច់ប្រាក់នៅក្នុងប្រព័ន្ធធនាគារថែមទៀត ។

៣.២.ការបន្ធូរបន្ថយការអនុវត្តពន្ធកាត់ទុកលើការប្រាក់សម្រាប់អ្នកផ្តល់កម្ចីក្នុងស្រុក និង ក្រៅស្រុក (Withholding Tax)

សម្រាប់កម្ចីថ្មី :

- ទម្លាក់អត្រាពន្ធកាត់ទុក លើកម្ចីរបស់ធនាគារ និង ស្ថាប័នមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ, ទាំងពីប្រភពខាងក្រៅ និង ខាងក្នុងស្រុក, មកនៅត្រឹម ៥% (ទាំងការខ្ចីពីប្រទេសដែលមានកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការលុបបំបាត់ការយកពន្ធត្រួតគ្នាពាក់ព័ន្ធនឹងពន្ធលើប្រាក់ចំណូល និង ការបង្ការការគេចវេះពន្ធ និងការ-ចៀសវាងពន្ធ (DTA) និង ការខ្ចីពីប្រទេសដែលមិនមាន DTA) សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២០;
- ទម្លាក់អត្រាពន្ធកាត់ទុក លើកម្ចីរបស់ធនាគារ និង ស្ថាប័នមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ, ទាំងពីប្រភពខាងក្រៅ និងខាងក្នុងស្រុក, មកនៅត្រឹម ១០% (ទាំងការខ្ចីពីប្រទេសដែលមាន DTA និង ការខ្ចីពីប្រទេសដែលមិនមាន DTA) សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២១; និង
- កែតម្រូវអត្រាពន្ធកាត់ទុក លើកម្ចីរបស់ធនាគារ និង ស្ថាប័នមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ, ទាំងពីប្រភពខាងក្រៅ និង ខាងក្នុងស្រុក, ឲ្យឡើងដល់កម្រិតធម្មតា ស្របតាមច្បាប់ និង បទប្បញ្ញត្តិជាធរមានវិញ នៅឆ្នាំ ២០២២ ។

សម្រាប់កម្ចីចាស់ :

- ទម្លាក់អត្រាពន្ធកាត់ទុក លើកម្ចីរបស់ធនាគារ និង ស្ថាប័នមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ, ទាំងពីប្រភពខាងក្រៅ និង ខាងក្នុងស្រុក, មកនៅត្រឹម ១០% (ទាំងការខ្ចីពីប្រទេសដែលមាន DTA និង ការខ្ចីពីប្រទេសដែលមិនមាន DTA) សម្រាប់ឆ្នាំ ២០២០;
- កែតម្រូវអត្រាពន្ធកាត់ទុក លើកម្ចីរបស់ធនាគារ និង ស្ថាប័នមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ, ទាំងពីប្រភពខាងក្រៅ និង ខាងក្នុងស្រុក, ឲ្យឡើងដល់កម្រិតធម្មតា ស្របតាមច្បាប់ និង បទប្បញ្ញត្តិជាធរមានវិញ នៅឆ្នាំ ២០២១ ។

៣.៣. ប្រភពហិរញ្ញប្បទានសម្រាប់ទុនបង្វិល (Working Capital)

- ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និង ហិរញ្ញវត្ថុ នឹងរៀបចំបង្កើត «មូលនិធិធានាឥណទាន» (Credit Guarantee Fund) ជាមួយថវិកា ២០០ លានដុល្លារអាមេរិក ។ មូលនិធិនេះ អាចធានាឥណទានកម្ចីតាមរយៈធនាគារ និង មីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ ដោយប្រើគោលការណ៍ទីផ្សារ ដើម្បីជួយសម្រាលសម្ពាធវិហរសាច់ប្រាក់ និង ទុនបង្វិលរបស់អាជីវកម្ម-ធុរកិច្ចក្នុងគ្រប់វិស័យ បានយ៉ាងតិចចំនួន ២.០០០ លានដុល្លារអាមេរិក ។

៣.៤. ត្រៀមឧបករណ៍ផ្តល់ហិរញ្ញប្បទាន (Financing Facility) បន្ថែម

- ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និង ហិរញ្ញវត្ថុ នឹងត្រៀមថវិកាសម្រាប់ហិរញ្ញប្បទានបន្ថែមចំនួន ៣០០ លានដុល្លារអាមេរិក ដើម្បីគាំទ្រ និង ដើរតួជាកាតាលីករជំរុញកំណើនតាមវិស័យសំខាន់ៗ ក្នុងអំឡុងពេលវិបត្តិ និង ក្រោយពេលវិបត្តិ ។

៤. វិធានការជំនួយសង្គម

- រាជរដ្ឋាភិបាលសម្រេចពង្រីកវិសាលភាពគ្របដណ្តប់ និង ទំហំថវិកា សម្រាប់ «កម្មវិធីសាច់ប្រាក់ពលកម្ម» (Cash for Work) នៅក្នុងឆ្នាំ ២០២០ ឲ្យឡើងដល់ ១០០ លានដុល្លារអាមេរិក ដើម្បីស្រូបយកកម្លាំងពលកម្ម ដែលបាត់បង់ការងារពីរោងចក្រ-សហគ្រាស និង ដែលបានវិលត្រលប់ពីបរទេសមកស្រុកកំណើតវិញផង ព្រមទាំងដើម្បីជួយទ្រទ្រង់ជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋនៅតាមមូលដ្ឋានជាទូទៅផង និង ដើម្បីបង្កើតនូវសមិទ្ធផលសង្គម-សេដ្ឋកិច្ច តាមរយៈការអនុវត្តគម្រោងកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធរូបវន្តតូចៗនៅតាមមូលដ្ឋាន សំដៅលើកស្ទួយវិស័យកសិកម្ម និង សេដ្ឋកិច្ចផងដែរ;

- ជាមួយនឹងការប្តេជ្ញាបន្តអនុវត្តរាល់កម្មវិធីគាំពារសង្គមទាំងឡាយដែលមានស្រាប់ មិនឲ្យខកខាន, រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងរៀបចំដាក់ឲ្យអនុវត្ត នៅក្នុងខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០២០ នេះ នូវកម្មវិធីជំនួយសង្គមសំដៅជួយសម្រួលជីវភាពប្រចាំថ្ងៃ នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃវិបត្តិដោយសារជំងឺកូវីដ-១៩ នេះ ជូនដល់គ្រួសារប្រជាពលរដ្ឋក្រីក្រ និង ក្រុមជនងាយរងគ្រោះ ដែលមានបណ្ណសមធម៌ទូទាំងប្រទេស ដោយយកចិត្តទុកដាក់បន្ថែមដល់កុមារអាយុក្រោម ៥ ឆ្នាំ, ជនពិការ, ជនចាស់ជរាអាយុចាប់ពី ៦០ ឆ្នាំឡើង និង អ្នកផ្ទុកមេរោគអេដស៍ នៅក្នុងគ្រួសារប្រជាពលរដ្ឋក្រីក្រទាំងនោះផងដែរ ។

៥. ការដាក់ឱ្យអនុវត្តថ្នាលចុះបញ្ជីតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក

- រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងដាក់ឲ្យដំណើរការជាជំហានទី ១ នូវថ្នាលចុះបញ្ជីតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក (IT Business Registration Platform) នៅដើមខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០២០ នេះ ដើម្បីសម្រួល និង ជំរុញដល់ការចុះបញ្ជីក្រុមហ៊ុនជាទូទៅ និងជាពិសេសជួយសម្រួលដល់ក្រុមហ៊ុនទាំងឡាយណាដែលមានបំណងចុះបញ្ជី ដើម្បីទទួលបានកម្ចីពីកម្មវិធីហិរញ្ញប្បទានពិសេសរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ។

ក្រសួង-ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ត្រូវអនុវត្តនូវសេចក្តីណែនាំនេះ ទៅតាមសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន ឱ្យមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់បំផុត ។

រាជរដ្ឋាភិបាលនឹងបន្តតាមដានយ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួននូវសភាពការណ៍ផលប៉ះពាល់ពីជំងឺកូវីដ-១៩ លើសេដ្ឋកិច្ច និង សង្គមជាតិ និង ត្រៀមជាស្រេចក្នុងការដាក់ចេញវិធានការបន្ថែមទៀត ដើម្បីផ្តល់នូវការជួយគាំទ្រសមស្រប និង តាមការចាំបាច់ ដល់ក្រុមហ៊ុនអាជីវកម្ម, កម្មករ-និយោជិត និង ក្រុមប្រជាពលរដ្ឋ ដែលទទួលរងផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរ ។

៚

ទំព័រទី៩ នៃ៩

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

គ.ស.អ.

គ្រឹះស្ថានអង្គរ

លេខ: ...០៧៨... គសអ.....

ថ្ងៃអាទិត្យ ០១រោច ខែកក្ដិក ឆ្នាំជូត ទោស័ក ព.ស ២៥៦៤

សៀមរាប ថ្ងៃទី០១ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០២០

សេចក្ដីប្រកាសព័ត៌មាន

ស្ដីពី

ស្ថិតិភ្ញៀវទេសចរបរទេស និងចំណូលដែលទទួលបានពីការលក់បណ្ណចូលទស្សនា រមណីយដ្ឋានអង្គរប្រចាំ ខែតុលា ឆ្នាំ ២០២០

គ្រឹះស្ថានអង្គរ សូមជម្រាបជូនសាធារណជនជាតិ និងអន្តរជាតិ មេត្តាជ្រាបថា ចំនួនភ្ញៀវទេសចរបរទេស និងចំណូលដែលបានពីការលក់បណ្ណចូលទស្សនារមណីយដ្ឋានអង្គរ ទទួលបានលទ្ធផលដូចខាងក្រោម៖

១.ក្នុងខែតុលា ឆ្នាំ២០២០ ចំនួនភ្ញៀវទេសចរបរទេស និងចំណូលដែលទទួលបានពីការលក់បណ្ណចូលទស្សនារមណីយដ្ឋានអង្គរ ដូចមានក្នុងតារាងខាងក្រោម៖

ទេសចរទិញបណ្ណ		ចំណូល(ដុល្លារ)	
ចំនួនភ្ញៀវ	ប្រៀបធៀបខែ តុលា ២០១៩	ចំណូល	ប្រៀបធៀបខែ តុលា ២០១៩
២,២៤៤ នាក់	-៩៨,៤១ %	៩៣,៥៩៨ ដុល្លារ	-៩៨,៥៣ %

* ចំណូលឧបត្ថម្ភមូលនិធិ គន្ធបុប្ផាកម្ពុជា សម្រាប់ខែតុលា មានចំនួន =៤,៤៨៨ ដុល្លារ ។

២. រយៈពេល១០ខែ ឆ្នាំ២០២០ ចំនួនភ្ញៀវទេសចរ បរទេស និងចំណូលដែលទទួលបានពីការលក់បណ្ណចូលទស្សនារមណីយដ្ឋានអង្គរ ដូចមានក្នុងតារាងខាងក្រោម៖

ទេសចរទិញបណ្ណ		ចំណូល(ដុល្លារ)	
ចំនួនភ្ញៀវសរុប	ធៀបរយៈពេលដូចគ្នា ២០១៩	ចំណូលសរុប	ធៀបរយៈពេលដូចគ្នា ២០១៩
៣៩៨,៤៨៥ នាក់	-៧៧,៩១ %	១៨,៥៤៩,៩០៥ ដុល្លារ	-៧៧,០១ %

* សរុប ចំណូលឧបត្ថម្ភមូលនិធិ គន្ធបុប្ផាកម្ពុជា រយៈពេល ១០ខែ ក្នុងឆ្នាំ២០២០ មានចំនួន សរុប = ៧៩៦,៩៧០ ដុល្លារ ។

៣. ចំណូលពីការលក់បណ្ណនៅប្រាសាទកោះ កែរ សម្រាប់ខែតុលា មានចំនួន ៦៩ នាក់ =៦៩០ ដុល្លារ ។

* សរុប ចំណូលលក់បណ្ណនៅប្រាសាទកោះ កែរ រយៈពេល១០ខែ ក្នុងឆ្នាំ២០២០ មានចំនួន ៨,៩៨៣ នាក់ = ៨៩,៨៣០ ដុល្លារ ។

អាស្រ័យដូចបានជម្រាបជូនខាងលើ សូមសាធារណជនជាតិ និងអន្តរជាតិមេត្តាជ្រាបជាព័ត៌មាន ។

គ្រឹះស្ថានអង្គរ

ផ្លូវ៦០ម៉ែត្រ ភូមិត្រាំង សង្កាត់ស្លក្រាម ក្រុងសៀមរាប ខេត្តសៀមរាប ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
St 60m, Treang Village, Slor Kram Commune, Siem Reap City, Siem Reap Province, Kingdom of Cambodia
www.angkorenterprise.gov.kh
ទូរស័ព្ទលេខ: ០១២-៦០៦-៨៥២, ០៦៩-៥៦៣-៣៤៦
Phone:855-12-606-852, 855-69-563-346
Email: angkorenterprisekh@gmail.com

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

គ្រឹះស្ថានអង្គរ

លេខ: ០៩៣ គសអ

ថ្ងៃអង្គារ ០១រោច ខែមិគសិរ ឆ្នាំជូត ទោស័ក ព.ស ២៥៦៤

សៀមរាប ថ្ងៃទី០១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២០

សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មាន

ស្តីពី

ស្ថិតិភ្ញៀវទេសចរបរទេស និងចំណូលដែលទទួលបានពីការលក់បណ្ណចូលទស្សនា រមណីយដ្ឋានអង្គរប្រចាំ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០២០

គ្រឹះស្ថានអង្គរ សូមជម្រាបជូនសាធារណជនជាតិ និងអន្តរជាតិ មេត្តាជ្រាបថា ចំនួនភ្ញៀវទេសចរបរទេស និងចំណូលដែលបានពីការលក់បណ្ណចូលទស្សនារមណីយដ្ឋានអង្គរ ទទួលបានលទ្ធផលដូចខាងក្រោម÷

១.ក្នុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០២០ ចំនួនភ្ញៀវទេសចរបរទេស និងចំណូលដែលទទួលបានពីការលក់បណ្ណចូលទស្សនារមណីយដ្ឋានអង្គរ ដូចមានក្នុងតារាងខាងក្រោម÷

ទេសចរទិញបណ្ណ		ចំណូល(ដុល្លារ)	
ចំនួនភ្ញៀវ	ប្រៀបធៀបខែ វិច្ឆិកា ២០១៩	ចំណូល	ប្រៀបធៀបខែ វិច្ឆិកា ២០១៩
១,២៣៥ នាក់	-៩៩,៣៦ %	៥២,៣៨០ ដុល្លារ	-៩៩,៤១ %

* ចំណូលឧបត្ថម្ភមូលនិធិ គន្ធបុប្ផាកម្ពុជា សម្រាប់ខែវិច្ឆិកា មានចំនួន =២,៤៧០ ដុល្លារ ។

២. រយៈពេល១១ខែ ឆ្នាំ២០២០ ចំនួនភ្ញៀវទេសចរ បរទេស និងចំណូលដែលទទួលបានពីការលក់បណ្ណចូលទស្សនារមណីយដ្ឋានអង្គរ ដូចមានក្នុងតារាងខាងក្រោម÷

ទេសចរទិញបណ្ណ		ចំណូល(ដុល្លារ)	
ចំនួនភ្ញៀវសរុប	ធៀបរយៈពេលដូចគ្នា ២០១៩	ចំណូលសរុប	ធៀបរយៈពេលដូចគ្នា ២០១៩
៣៩៩,៧២០ នាក់	-៧៩,៩៩ %	១៨,៦០២,២៨៥ ដុល្លារ	-៧៩,២៣ %

* សរុប ចំណូលឧបត្ថម្ភមូលនិធិ គន្ធបុប្ផាកម្ពុជា រយៈពេល ១១ខែ ក្នុងឆ្នាំ២០២០ មានចំនួន សរុប = ៧៩៩,៤៤០ ដុល្លារ ។

៣. ចំណូលពីការលក់បណ្ណនៅប្រាសាទកោះ កែរ សម្រាប់ខែវិច្ឆិកា មានចំនួន ៥១ នាក់ =៥១០ ដុល្លារ ។

* សរុប ចំណូលលក់បណ្ណនៅប្រាសាទកោះ កែរ រយៈពេល ១១ខែ ក្នុងឆ្នាំ២០២០ មានចំនួន ៩,០៣៤ នាក់ =៩០,៣៤០ ដុល្លារ ។

អាស្រ័យដូចបានជម្រាបជូនខាងលើ សូមសាធារណជនជាតិ និងអន្តរជាតិមេត្តាជ្រាបជាព័ត៌មាន ។

គ្រឹះស្ថានអង្គរ

ផ្លូវ៦០ម៉ែត្រ ភូមិទ្រាំង សង្កាត់ស្លក្រាម ក្រុងសៀមរាប ខេត្តសៀមរាប ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
St 60m, Treang Village, Slor Kram Commune, Siem Reap City, Siem Reap Province, Kingdom of Cambodia
www.angkorenterprise.gov.kh
ទូរស័ព្ទលេខ: ០១២-៦០៦-៨៥២, ០៦៩-៥៦៣-៣៤៦
Phone:855-12-606-852, 855-69-563-346
Email: angkorenterprisekh@gmail.com

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

CAMBODIA
Kingdom of Wonder
feel the warmth

ក្រសួងទេសចរណ៍

លេខ ០៧៤ របក

ថ្ងៃ អង្គារ ១១ កើត ខែ កត្តិក ឆ្នាំ ជូត ទោ ស័ក ព.ស. ២៥៦៤

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ២៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ២០២០

សូមគោរពជូន

សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាទីគោរពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់បំផុត!

កម្មវត្ថុៈ របាយការណ៍ស្ថិតិទេសចរក្នុងខែកញ្ញា និងរយៈពេល០៩ខែ ដើមឆ្នាំ២០២០។

ដូចមានចែងក្នុងកម្មវត្ថុខាងលើ ខ្ញុំបាទមានកិត្តិយស សូមគោរពជំរាបជូន **សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោនាយករដ្ឋមន្ត្រី** មេត្តាជ្រាបដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់អំពីស្ថិតិទេសចរអន្តរជាតិមកទស្សនាកម្ពុជាក្នុងខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២០ និងរយៈពេល០៩ខែ ដើមឆ្នាំ២០២០ ដូចខាងក្រោមៈ

ក-<u>ស្ថិតិទេសចរអន្តរជាតិក្នុងខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២០</u>

ទេសចរអន្តរជាតិមកទស្សនាកម្ពុជាក្នុងខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២០ មានចំនួន ២១.១៣៧នាក់ ថយចុះ ៩៥,៣% ធៀបនឹងខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៩។

១-តាមអាកាសៈ	១៣.៩៩៥នាក់	ស្មើនឹង ៦៦,២%	នៃចំនួនសរុប	*ថយចុះ ៩៥,២%*
-ច្រកភ្នំពេញៈ	១១.០២៨នាក់	ស្មើនឹង ៥២,២%	នៃចំនួនសរុប	*ថយចុះ ៩២,១%*
-ច្រកសៀមរាបៈ	២នាក់	ស្មើនឹង 0%	នៃចំនួនសរុប	*ថយចុះ ១00%*
-ច្រកកងកេងៈ	២.៩៦៥នាក់	ស្មើនឹង ១៤,0%	នៃចំនួនសរុប	*ថយចុះ ៩៥,១%*
២-តាមផ្លូវគោកៈ	៧.១៤២នាក់	ស្មើនឹង ៣៣,៨%	នៃចំនួនសរុប	*ថយចុះ ៩៥,៥%*
៣-តាមផ្លូវទឹកៈ	0នាក់	ស្មើនឹង 0%	នៃចំនួនសរុប	*ថយចុះ ១00%*

ខ-<u>ស្ថិតិទេសចររយៈពេល០៩ខែ ដើមឆ្នាំ២០២០</u>

ទេសចរអន្តរជាតិមកទស្សនាកម្ពុជារយៈពេល០៩ខែ ដើមឆ្នាំ២០២០ មានចំនួន ១.២៤៧.៦៨០នាក់ ថយចុះ ៧៤,១% ធៀបនឹងរយៈពេលដូចគ្នាឆ្នាំ២០១៩ ក្នុងនោះ :

១-តាមអាកាសៈ	៧១៩.១៧៧ នាក់	ស្មើនឹង ៥៧,៦នៃចំនួនសរុប %	*ថយចុះ ៧៨,៨%*
-ច្រកភ្នំពេញៈ	៤១០.៦៦១ នាក់	ស្មើនឹង ៣២,៩នៃចំនួនសរុប %	*ថយចុះ ៧៣៨,%*
-ច្រកសៀមរាបៈ	២៤០.៨៨៤ នាក់	ស្មើនឹង ១៩,៣នៃចំនួនសរុប %	*ថយចុះ ៨១,១%*
-ច្រកកងកេងៈ	៦៧.៦៣២ នាក់	ស្មើនឹង ៥,៤នៃចំនួនសរុប %	*ថយចុះ ៨៧,៧%*
២-តាមផ្លូវគោកៈ	៤៧៧.០០៩ នាក់	ស្មើនឹង ៣៨,២នៃចំនួនសរុប %	*ថយចុះ ៦៣,៨%*
៣-តាមផ្លូវទឹកៈ	៥១.៤៩៤ នាក់	ស្មើនឹង ៤,១នៃចំនួនសរុប %	*ថយចុះ ៤៩,៨%*

និវេសនដ្ឋានលេខ ៣A ផ្លូវលេខ១១៦៩ សង្កាត់វាលវង់ ខ័ណ្ឌ៧មករា រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទូរស័ព្ទ: +៨៥៥ ២៣ ៨៨៤ ៩៧២ ទូរសារ:+ ៨៥៥ ២៣ ៨៨៤ ៩៧៤ E-mail: admin@mot.gov.kh Website: www.tourismcambodia.org

* <u>អំពីទីផ្សារទេសចរណ៍សំខាន់ៗទាំង១០មកកម្ពុជា(០៩ខែ ដើមឆ្នាំ២០២០ ធៀបនឹង ០៩ខែ ដើមឆ្នាំ២០២០)</u>

១-ចិន ៣០២.៨២៦ នាក់ ស្មើនឹង ២៤,៣នៃចំនួនសរុប % *ថយចុះ ៨៣,៨%*

២-ថៃ ១៨៩.៤៤២ នាក់ ស្មើនឹង ១៥,២នៃចំនួនសរុប % *ថយចុះ ៣៤,២%*

៣-វៀតណាម ១៨០.៧៦១ នាក់ ស្មើនឹង ១៤,៥នៃចំនួនសរុប % *ថយចុះ ៧១,៦%*

៤-អាមេរិក ៥៤.៦៦៦ នាក់ ស្មើនឹង ៤,៤នៃចំនួនសរុប % *ថយចុះ ៦៩,២%*

៥-កូរ៉េ ៥៤.៤១៤ នាក់ ស្មើនឹង ៤,៤នៃចំនួនសរុប % *ថយចុះ ៧០,៩%*

៦-អង់គ្លេស ៤៤.៥៧៩ នាក់ ស្មើនឹង ៣,៦នៃចំនួនសរុប % *ថយចុះ ៥៩,៥%*

៧-បារាំង ៤២.៥៨១ នាក់ ស្មើនឹង ៣,៤នៃចំនួនសរុប % *ថយចុះ ៦២,៥%*

៨-ជប៉ុន ៤០.៦១៩ នាក់ ស្មើនឹង ៣,៣នៃចំនួនសរុប % *ថយចុះ ៧២,៨%*

៩-ឡាវ ៣៤.៣១៣ នាក់ ស្មើនឹង ២,៨នៃចំនួនសរុប % *ថយចុះ ៨៦,២%*

១០-អាឡឺម៉ង់ ២៧.១៤០ នាក់ ស្មើនឹង ២,២នៃចំនួនសរុប % *ថយចុះ ៥៣,៨%*

* <u>អំពីប្រភពទីផ្សារទេសចរណ៍សំខាន់ៗមកកម្ពុជា (រយៈពេល០៩ខែ ដើមឆ្នាំ២០២០)</u>

-មកពីតំបន់អាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក ៩៣៧.៩២១ នាក់ ស្មើនឹង ៧៥,២នៃចំនួនសរុប % *ថយចុះ ៧៦,៥%*

ក្នុងនោះមកពីតំបន់អាស៊ាន ៤៧១.៦០៤ នាក់ ស្មើនឹង ៣៧,៨នៃចំនួនសរុប % *ថយចុះ ៦៨៧,%*

-មកពីតំបន់អឺរុប ២២៣.៤៨៥ នាក់ ស្មើនឹង ១៧,៩នៃចំនួនសរុប % *ថយចុះ ៥៨,៦%*

-មកពីតំបន់អាមេរិក ៨១.៨៦៦ នាក់ ស្មើនឹង ៦,៦ %នៃចំនួនសរុប *ថយចុះ ៦៧,៧%*

❖ **កំណត់សំគាល់អំពីគោលបំណងទេសចរណ៍**

- **ឆ្នាំ២០១៩** ទេសចរសម្រាក់លំហែកម្សាន្ត (Holiday and Leisure) មានរហូតដល់ ៧៦,២% ទេសចរធុរៈកិច្ច និងទេសចរការទូត (Business) មាន ២០,៧% និងផ្សេងៗមាន ៣,១%។
- **ក្នុងដំណាក់កាលកូវីដ-១៩** ចាប់ពីខែមេសា ដល់ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០២០ គោលបំណងទេសចរណ៍មានការប្រែប្រួល ជាក់ស្តែងទេសចរសម្រាក់លំហែកម្សាន្ត មាន ៤៣,៤% (៤០.០៩៥នាក់)ទេសចរធុរៈកិច្ច និងការទូត មាន ៥៤,៦% (៥០.២៦៣នាក់) និងផ្សេងៗ ២,៣% (២.០៩៦នាក់)។
- **តាមការព្យាករណ៍ក្នុងឆ្នាំ២០២០** ទេស់ចរអន្តរជាតិមកទស្សនាកម្ពុជាមានចំនួនប្រមាណ **១,៧២ លាននាក់** ថយចុះ ៨០% ធៀបនឹងឆ្នាំ២០១៩។

❖ <u>**កំណត់សំគាល់អំពីចំនួនទេសចរផ្ទៃក្នុង** (Internal Tourist)</u>

- **រយៈពេល ០៩ខែដើមឆ្នាំ២០២០** ទេសចរផ្ទៃក្នុង (Internal Tourist) **មានចំនួន ៧.២៨៤.៤០៩នាក់ ថយចុះ ៥១,៩%។**
- **តាមការព្យាករណ៍ ក្នុងឆ្នាំ២០២០** ទេសចរផ្ទៃក្នុង (Internal Tourist) **មានចំនួនប្រមាណ ៩,២ លាននាក់ ថយចុះ ២០%។**

២

* <u>អំពីចំនួនទេសចរជាតិចេញទៅក្រៅប្រទេស (Cambodia Outbound Tourists)</u>

រយៈពេល០៩ខែ ដើមឆ្នាំ២០២០ មានទេសចរជាតិចេញទៅក្រៅប្រទេសចំនួន **៣១៧.៥០២** នាក់ ថយចុះ **៧៩,៣%** ធៀបនឹងរយៈពេលដូចគ្នាឆ្នាំ២០១៩។

អាស្រ័យដូចបានគោរពជំរាបជូនខាងលើ សូម **សម្តេចតេជោនាយករដ្ឋមន្ត្រី** មេត្តាជ្រាបជារបាយការណ៍ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់។

សូម **សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា** មេត្តាទទួលនូវការគោរពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់បំផុតអំពីខ្ញុំបាទ។

រដ្ឋមន្ត្រី

ថោង ខុន

ចម្លងជូនៈ
- ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- ក្រសួងមហាផ្ទៃ
- ក្រសួងការបរទេស និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ
- ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ
- ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម
- ឧត្តមក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ចជាតិ
- ក្រុមប្រឹក្សាសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌
- ខុទ្ទកាល័យឯកឧត្តមកិត្តិនីតិកោសលបណ្ឌិត ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រីប្រចាំការ
- សាលារាជធានីភ្នំពេញ
- សាលាខេត្តសៀមរាប
- សាលាខេត្តព្រះសីហនុ
- សាលាខេត្តព្រះវិហារ
- ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ

៣

ឧបសម្ព័ន្ធ២៖ រូបថតសកម្មភាពគម្រោងស្រាវជ្រាវ

រូបភាពទី ៨៖ កិច្ចសម្ភាសជាមួយមន្ត្រីនៅក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម

រូបភាពទី ៩៖ កិច្ចសម្ភាសជាមួយបុគ្គលិកគ្រប់គ្រងសណ្ឋាគារកូឡាបស រាជធានីភ្នំពេញ

រូបភាពទី 10៖ កិច្ចសម្ភាសជាមួយមគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍រាជធានីភ្នំពេញ

រូបភាពទី 11៖ កិច្ចសម្ភាសជាមួយភ្នាក់ងារទេសចរណ៍នៅផ្សារសូរិយា

រូបភាពទី 12៖ កិច្ចសម្ភាសជាមួយមគ្គុទេសក៍ទេសចរណ៍ ខេត្តសៀមរាប

រូបភាពទី 13៖ កិច្ចសម្ភាសជាមួយថ្នាក់ដឹកនាំសហជីពកម្មករ

រូបភាពទី 14៖ កិច្ចសម្ភាសជាមួយបុគ្គលិកប្រតិបត្តិករទេសចរណ៍ ខេត្តសៀមរាប

រូបភាពទី 15៖ កិច្ចសម្ភាសជាមួយថ្នាក់ដឹកនាំតំណាងក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម

រូបភាពទី 16៖ កិច្ចសម្ភាសជាមួយលោកង៉ែត ពិទូ ប្រធានមន្ទីរទេសចរណ៍ខេត្តរតនៈគិរី

រូបភាពទី 17៖ សកម្មភាពសំណេះសំណាលជាមួយប្រជាពលរដ្ឋរកស៊ីក្នុងវិស័យទេសចរណ៍
(បឹងយក្សឡោម ខេត្តរតនៈគិរី)